ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNİN BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNƏ 24 MAY 2026-Cİ İL TARİXİNDƏ 3-CÜ İXTİSAS QRUPU ÜZRƏ KEÇİRİLƏN QƏBUL İMTAHANINDA İSTİFADƏ OLUNAN TEST TAPŞIRIQLARININ İZAHI

Azərbaycan dili

A variantı 1 saylı test tapşırığı
B variantı 4 saylı test tapşırığı
C variantı 12 saylı test tapşırığı
D variantı 13 saylı test tapşırığı

Sual işarəsinin yerinə hansı söz yazılsa, hər kiçik üçbucaqdakı verilən iki fikirdən yalnız biri həmin sözə aid olar?

A) qərinə B) operator C) epopeya
D) limonad E) nəşriyyat

Mövzu: Fonetika
Sinif: 5
İzah: *qərinə [qəri:nə]* sözü 2 üçbucaqdakı tələblərdən birini ödəsə də, 1 üçbucaqda (*Eyni iki samitdən istifadə edilib*; *Cingiltili samitlərin sayı kar samitlərin sayından çoxdur*) verilən tələblərin heç birini ödəmir.
operator [aperator] sözündə eyni iki samitdən istifadə edilib, cingiltili samitlərlə kar samitlərin sayı bərabərdir; tərkibində uzun tələffüz olunan sait yoxdur, ahəng qanununa tabe deyil; açıq saitlərdən biri dodaqlanandır, deyilişi ilə yazılışı fərqlənir. Bu söz hər 3 üçbucaqda verilən iki tələbldən birini ödəyir.
epopeya [epapeya] sözü 2 üçbucaqdakı tələblərdən birini ödəsə də, 1 üçbucaqda verilən tələblərin (*Açıq saitlərdən biri dodaqlanandır; Deyilişi ilə yazılışı fərqlənmir*) heç birini ödəmir.
limonad [limanat] sözü 2 üçbucaqda verilən tələblərdən birini ödəsə də, 1 üçbucaqdakı tələblərin (*Açıq saitlərdən biri dodaqlanandır; Deyilişi ilə yazılışı fərqlənmir*) heç birini ödəmir.
nəşriyyat [nəşriyat] sözü 2 üçbucaqdakı tələblərdən birini ödəsə də, 1 üçbucaqdakı tələblərin (*Açıq saitlərdən biri dodaqlanandır; Deyilişi ilə yazılışı fərqlənmir*) heç birini ödəmir.
Doğru cavab: operator

A variantı 2 saylı test tapşırığı
B variantı 17 saylı test tapşırığı
C variantı 6 saylı test tapşırığı
D variantı 12 saylı test tapşırığı

Hansı cümlələrdə söz birləşməsi ilə ifadə olunmuş tamamlıq işlənib?

1. Ziyanın yarısından dönmək də xeyirdir.
2. Onun əlindəki balaca saz atasının dostundan yadigar qalmışdı.
3. Babam həmişə dostunun məzəli söhbətlərindən danışardı.
4. Bir sıra qəzetlərdə məqalələri çap olunmuşdur.
5. Onlar daim işıq və səadət içində olan uşaqlara bənzəyirdilər.

A) 1, 4, 5 B) 1, 3 C) 2, 4, 5 D) 2, 3 E) 2, 5

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 5-8
İzah: 1. *Ziyanın yarısından dönmək də xeyirdir* cümləsində tamamlıq işlənməmişdir.
2. Onun əlindəki balaca saz atasının dostundan yadigar qalmışdı cümləsində *atasının dostundan; 3. Babam həmişə dostunun məzəli söhbətlərindən danışardı* cümləsində *dostunun məzəli söhbətlərindən* söz birləşməsi ilə ifadə olunan tamamlıqlardır.
4. *Bir sıra qəzetlərdə məqalələri çap olunmuşdur* cümləsində ki tamamlıq *(qəzetlərdə)* və 5. *Onlar daim işıq və səadət içində olan uşaqlara bənzəyirdilər* cümləsindəki tamamlıq *(uşaqlara)* isimlə ifadə olunmuşdur.
Doğru cavab: 2, 3

A variantı 3 saylı test tapşırığı
B variantı 11 saylı test tapşırığı
C variantı 10 saylı test tapşırığı
D variantı 19 saylı test tapşırığı

Nümunələrə əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

1. Yalnız ismi birləşməyə aid nümunələr var.
2. Həm ismi, həm də feili birləşməyə aid nümunə var.
3. Söz birləşməsinə aid nümunə yoxdur.

a. Nə gözəl yaraşır Muğana ceyran! (S. Vurğun)
b. Bizə meydan oxuyanlar bilməlidirlər ki, Vətən əsla yada satılmaz.
c. Sanki dəhrə ilə dağı çapıb parça-parça qoparmış, qövsi-qüzehi oraya həkk etmişdilər.
d. Oğuz bəyləri bunu görüb əl çaldılar, gülüşdülər. (“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanından)
e. Azərbaycanın hər guşəsində əsrarəngiz gözəlliyə rast gəlirsən.

A) 1 – e; 2 – d; 3 – a
B) 1 – b; 2 – c; 3 – a
C) 1 – c, e; 2 – a; 3 – b
D) 1 – d; 2 – e; 3 – a
E) 1 – b, e; 2 – d; 3 – c

Mövzu: Söz birləşmələri
Sinif: 5-8
İzah: a. *Nə gözəl yaraşır Muğana ceyran* cümləsində söz birləşməsinə aid nümunə yoxdur.
b. Bizə meydan oxuyanlar bilməlidirlər ki, Vətən əsla yada satılmaz və *c. Sanki dəhrə ilə dağı çapıb parça-parça qoparmış, qövsi-qüzehi oraya həkk etmişdilər* cümlələrində yalnız feili birləşməyə aid nümunə var.
d. Oğuz bəyləri bunu görüb əl çaldılar, gülüşdülər nümunəsində həm ismi *(Oğuz bəyləri)*, həm də feili birləşmə *(bunu görüb)* işlənmişdir.

e. *Azərbaycanın hər guşəsində əsrarəngiz gözəlliyə rast gəlirsən* nümunəsində ismi birləşmələrdən (*Azərbaycanın hər guşəsində; əsrarəngiz gözəlliyə)* istifadə olunmuşdur.
Doğru cavab: 1 – e; 2 – d; 3 – a

A variantı 4 saylı test tapşırığı
B variantı 3 saylı test tapşırığı
C variantı 2 saylı test tapşırığı
D variantı 9 saylı test tapşırığı

Verilmiş cümlələrlə bağlı cədvəldəki ***yanlış*** fikirləri müəyyən edin.

O elə səhər-axşam Kürün qırağında dayanıb nəsə pıçıldayır.	1. İsmi əvəz edən əvəzliklərin məna növü fərqlidir. 2. İşarə və şəxs əvəzliyi quruluşca eyni növdədir.
Lalə bütün bunları bilsə də, hey danışır, bəlkə də, bizə təskinlik vermək üçün deyirdi.	3. İşarə əvəzliklərindən biri ismi, digəri sifəti əvəz etmişdir. 4. Qrammatik şəkilçi qəbul etmiş əvəzliklərin məna növü fərqlidir.
Ad-san, ev-eşik sənin bu qoca, əldən düşmüş vaxtında nəyinə gərəkdir?	5. Əvəzliklərin hər biri müxtəlif məna növündədir. 6. Şəkilçi ilə işlənmiş əvəzliklərin quruluşca növü fərqlidir.

A) 2, 3, 6 B) 1, 3, 5 C) 2, 4, 5
D) 1, 4, 6 E) 2, 3, 5

Mövzu: Əvəzlik
Sinif: 5-6
İzah: 1.İsmi əvəz edən əvəzliklərin *(o; nəsə)* məna növü fərqlidir.
2. *İşarə və şəxs əvəzliyi quruluşca eyni növdədir* fikri ***yanlışdır.*** Nümunədə işarə əvəzliyindən istifadə edilməyib.
3. *İşarə əvəzliklərindən biri ismi, digəri sifəti əvəz etmişdir* fikri ***yanlışdır***. Nümunədə bir işarə əvəzliyi *(bunlar)* işlənmişdir.
4. Qrammatik şəkilçi qəbul etmiş *(bunları və bizə)* əvəzliklərin məna növü fərqlidir.
5. Əvəzliklərin hər biri *(sənin, bu, nəyinə)* müxtəlif məna növündədir.
6. *Şəkilçi ilə işlənmiş əvəzliklərin quruluşca növü fərqlidir* fikri ***yanlışdır***. Hər iki əvəzlik *(sənin, nəyinə*) quruluşca sadədir.
Doğru cavab: 2, 3, 6

A variantı 5 saylı test tapşırığı
B variantı 9 saylı test tapşırığı
C variantı 7 saylı test tapşırığı
D variantı 18 saylı test tapşırığı

Güman ki, bu, dağlardakı qazıntı yerlərinin çertyoju idi cümləsindəki sözlərlə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

1. *Güman ki* – modal sözdür.
2. *bu* – işarə əvəzliyidir, nə? sualına cavab verir, adlıq haldadır.
3. *dağlardakı* – quruluşca düzəltmə yer zərfidir.
4. *qazıntı* – feildən düzəlmiş isimdir, adlıq haldadır.
5. *yerlərinin* – sadə isimdir, cəm, mənsubiyyət və hal şəkilçisi qəbul edib.
6. *çertyoju* – isimdir, təsirlik haldadır.

A) 2, 3, 4 B) 3, 4, 6 C) 1, 2, 6
D) 1, 2, 5 E) 1, 3, 5

Mövzu: Morfoloji təhlil
Sinif: 5-7
İzah: 1. *Güman ki – modal sözdür* fikri doğrudur.
2. bu – *işarə əvəzliyidir, nə? sualına cavab verir, adlıq haldadır* fikri doğrudur.
3. *dağlardakı – quruluşca düzəltmə yer zərfidir* fikri ***yanlışdır***. Bu söz quruluşca düzəltmə sifətdir.
4. *qazıntı – feildən düzəlmiş isimdir, adlıq haldadır* fikri ***yanlışdır***. Söz yiyəlik haldadır.
5. *yerlərinin – sadə isimdir, cəm, mənsubiyyət və hal şəkilçisi qəbul edib* fikri doğrudur.
6. *çertyoju – isimdir, təsirlik haldadır* fikri ***yanlışdır***. Bu söz mənsubiyyət şəkilçisi ilə işlənmişdir, adlıq haldadır.
Doğru cavab: 1, 2, 5

A variantı 6 saylı test tapşırığı
B variantı 16 saylı test tapşırığı
C variantı 17 saylı test tapşırığı
D variantı 4 saylı test tapşırığı

Verilmiş nümunələrdə "*tək"* sözünün hansı nitq hissəsinə aid olduğunu göstərən düzgün ardıcıllığı müəyyən edin.

1. *Açır piyalətək ağzını zanbaq*. (S. Vurğun)
2. *Tək əllə düyün düyülməz*. (Atalar sözü)
3. *Çörəyini tək yeyən yükünü də özü qaldırar*. (Atalar sözü)
4. *Mənə çətin gündə dayaq tək sənsən*.

A) qoşma, sifət, ədat, sifət
B) qoşma, sifət, zərf, ədat
C) qoşma, ədat, sifət, zərf
D) ədat, qoşma, sifət, zərf
E) sifət, qoşma, zərf, ədat

Mövzu: Morfoloji təhlil
Sinif: 5-7
İzah: *Açır piyalətək ağzını zanbaq* nümunəsində *tək* sözü qoşma; *Tək əllə düyün düyülməz* nümunəsində *tək* sözü sifət; *Çörəyini tək yeyən yükünü də özü qaldırar* nümunəsində *tək* sözü zərf; *Mənə çətin gündə dayaq tək sənsən* nümunəsində *tək* sözü ədatdır.
Doğru cavab: qoşma, sifət, zərf, ədat

A variantı 7 saylı test tapşırığı
B variantı 19 saylı test tapşırığı
C variantı 15 saylı test tapşırığı
D variantı 15 saylı test tapşırığı

Nümunədə buraxılmış durğu işarələrini müəyyən edin.
Ev sahibi qonağın əlini sıxa-sıxa Otur dedi indi gələcəklər.

A) dırnaqlar, 3 vergül, 3 tire
B) qoşa nöqtə, 3 vergül, 2 tire
C) qoşa nöqtə, dırnaqlar, 4 vergül, 3 tire
D) qoşa nöqtə, dırnaqlar, 2 vergül, 2 tire
E) dırnaqlar, 2 vergül, 3 tire

Mövzu: Durğu işarələri
Sinif: 9
İzah: Durğu işarələri buraxılan cümlə vasitəsiz nitqli cümlədir. Cümlədə müəllifin nitqi (*Ev sahibi qonağın əlini sıxa-sıxa),* vasitəsiz nitq *(Otur),* müəllifin nitqi *(dedi),* vasitəsiz nitq *(indi gələcəklər)* növbələşməsi var.
Cümlədə buraxılan durğu işarələri bərpa edilsə,
Ev sahibi qonağın əlini sıxa-sıxa: "Otur, - dedi, - indi gələcəklər" şəklində olar.
Doğru cavab: qoşa nöqtə, dırnaqlar, 2 vergül, 2 tire

A variantı 8 saylı test tapşırığı

B variantı 22 saylı test tapşırığı
C variantı 22 saylı test tapşırığı
D variantı 2 saylı test tapşırığı

Orfoepik normanın pozulduğu cümlələri müəyyənləşdirin.

1. [Bir çox insannar prablemlər qarşısında a:ciz qalır.]
2. [Arıx oğlan asda-asda, qırığ-qırığ danışırdı.]
3. [Cavannar bulaxdan qayıdan qızdarnan qarşılaşdılar.]
4. [Öz ixtirasını təkmilləşdirən a:lim Fransaya mə:lumat göndərməyə na:yil oldu.]
5. [Günəş üfük'dən boylananda yolçular yola düşdülər.]

A) 2, 4 B) 2, 3 C) 1, 5 D) 4, 5 E) 1, 3

Mövzu: Orfoepiya
Sinif: 5-11
İzah: 1. *[Bir çox insannar prablemlər qarşısında a:ciz qalır.]; 3. [Cavannar bulaxdan qayıdan qızdarnan qarşılaşdılar.]; 5.[Günəş üfük'dən boylananda yolçular yola düşdülər.]* cümlələrində orfoepik norma *pozulmamışdır.*
2. *[Arıx oğlan asda-asda, qırığ-qırığ danışırdı.]* cümləsində orfoepik norma pozulmuşdur. Cümlədə *arıq* sözündən sonra sait gəldiyi üçün *[arığ]* şəklində, *qırıq-qırıq* sözündə *q* hərfindən sonra samit gəldiyi üçün [*qırıx-qırıx*] şəklində tələffüz olunmalıdır.
4. *[Öz ixtirasını təkmilləşdirən a:lim Fransaya mə:lumat göndərməyə na:yil oldu.]* cümləsində orfoepik norma pozulmuşdur. Cümlədə ixtira sözü *[ixdira]*, Fransaya sözü *[Fransıya]* şəklində tələffüz olunmalıdır.
Doğru cavab: 2, 4

A variantı 9 saylı test tapşırığı
B variantı 7 saylı test tapşırığı
C variantı 9 saylı test tapşırığı
D variantı 20 saylı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən doğru fikirləri müəyyən edin.

I *Qəsəbəyə yaxınlaşdıqca insanların hay-küyü eşidilir, həyətlərdə tonqallar gözə çarpırdı.*
II *Dənizdən əsən külək sahildə duyulan neft qoxusunu qovub uzaqlara aparırdı.*

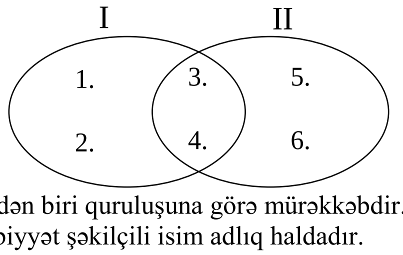

1. İsimlərdən biri quruluşuna görə mürəkkəbdir.
2. Mənsubiyyət şəkilçili isim adlıq haldadır.
3. Bütün isimlər ümumidir.
4. Yerlik halda olan isim yer zərfliyi vəzifəsindədir.
5. Şəkilçi qəbul etməmiş isimlər eyni haldadır.
6. Həm ismi, həm də feili birləşmənin asılı tərəfində isim işlənmişdir.

A) 1, 4, 6 B) 1, 2, 3 C) 2, 3, 4, 5
D) 2, 3, 5 E) 1, 4, 5, 6

Mövzu: İsim
Sinif: 5-6
İzah: 1. *İsimlərdən biri quruluşuna görə mürəkkəbdir* fikri doğrudur. I cümlədə isimlərdən biri *(hay-küy)* quruluşuna görə mürəkkəbdir.
2. *Mənsubiyyət şəkilçili isim adlıq haldadır* fikri yalnız I cümləyə aid olan doğru fikirdir. *Hay-küyü* mənsubiyyət şəkilçili adlıq halda olan isimdir.
3. *Bütün isimlər ümumidir* fikri doğrudur. Bu fikir hər iki cümlə ilə bağlı ortaq fikirdir.
4. *Yerlik halda olan isim yer zərfliyi vəzifəsindədir* fikri hər iki cümlə ilə bağlı ortaq fikir ***deyil***. I cümlədə yerlik halda olan isim *(həyətlərdə)* yer zərfliyi vəzifəsindədir. II cümlədə yerlik halda olan isim *(sahildə)* feili birləşmənin tərkibindədir və yer zərfliyi deyil.
5. *Şəkilçi qəbul etməmiş isimlər eyni haldadır* fikri ***yanlışdır***. II cümlədə şəkilçi qəbul etməmiş isimlər *(külək, neft)* eyni halda deyil. *Külək* adlıq halda, *neft* sözü yiyəlik haldadır.
6**.** *Hər iki cümlədə həm ismi, həm də feili birləşmənin asılı tərəfində isim işlənmişdir* fikri ***yanlışdır***. Bu fikir hər iki cümlə ilə bağlı doğru fikirdir.
Doğru cavab: 1, 2, 3

A variantı 10 saylı test tapşırığı
B variantı 14 saylı test tapşırığı
C variantı 18 saylı test tapşırığı
D variantı 21 saylı test tapşırığı

Cümlələrin birində *"düz"* sözü zərf kimi işlənmişdir:

A) Dağlarla əhatə edilmiş bu düz maralların məskənidir.
B) Kəklik xanım şamları güzgünün qarşısına düzdü.
C) Nailə, gəl hər şeyi düz danışaq.
D) Maşın evimizin düz qabağında dayandı.
E) Düz yol insanı həmişə xoşbəxtliyə çatdırar.

Mövzu: Zərf
Sinif: 5
İzah: Düz sözü *Dağlarla əhatə edilmiş bu düz maralların məskənidir* cümləsində isim; *Kəklik xanım şamları güzgünün qarşısına düzdü* cümləsində feil; *Nailə, gəl hər şeyi düz danışaq* cümləsində zərf; *Maşın evimizin düz qabağında dayandı* cümləsində ədat*; Düz yol insanı həmişə xoşbəxtliyə çatdırar* cümləsində sifət kimi işlənmişdir.
Doğru cavab: Nailə, gəl hər şeyi düz danışaq.

A variantı 11 saylı test tapşırığı
B variantı 2 saylı test tapşırığı
C variantı 5 saylı test tapşırığı
D variantı 10 saylı test tapşırığı

Hansı nümunədə müxtəlif məna növünə aid iki ədat işlənib?

A) Ancaq onu bilirdim ki, yalnız dostum məni tək qoymaz.
B) Onun əlləri də, üzü də soyuqdan lap buz kimi olmuşdu.
C) Sənin ki xəbərin var idi, bəs niyə demədin?
D) Siz məgər onu evdən çıxanda görmüşdünüzmü?
E) Axı sən də hər şeyi bilirsən.

Mövzu: Köməkçi nitq hissələri. Ədat
Sinif: 5-7
İzah: *Ancaq onu bilirdim ki, yalnız dostum məni tək qoymaz* cümləsində işlənən hər iki ədat (ancaq, yalnız) eyni məna növündədir.
Onun əlləri də, üzü də soyuqdan lap buz kimi olmuşdu cümləsində bir ədat (lap) işlənib.
Sənin ki xəbərin var idi, bəs niyə demədin cümləsində işlənən ədatlar (ki, bəs) müxtəlif məna növündədir.
Siz məgər onu evdən çıxanda görmüşdünüzmü cümləsində işlənmiş ədatlar (məgər, -mü); *Axı sən də hər şeyi bilirsən* cümləsində işlənmiş (axı, də) ədatlar eyni məna növündədir.
Doğru cavab: Sənin ki xəbərin var idi, bəs niyə demədin?

A variantı 12 saylı test tapşırığı
B variantı 13 saylı test tapşırığı
C variantı 4 saylı test tapşırığı
D variantı 6 saylı test tapşırığı

Cədvələ əsasən uyğun fikirləri müəyyən edin.

Nümunələr	*Nümunəyə aid doğru fikirdir*	*Nümunəyə aid **yanlış** fikirdir*
Səmanın bir küncündə tək bir ulduz parlayırdı və bu ulduzun işığında hər şey daha sakit, daha dərin görünürdü.	1. Həmcins zərfliklərin iştirak etdiyi sadə cümlədir.	2. Tabesizlik əlaqəsindən istifadə olunmuşdur.
Qadın pəncərədən çölə baxır, yağış damlaları şüşə üzərində iz saldıqca şirin xatirələr bir film kimi gözlərinin önündən keçirdi.	3. Hər iki tərkib hissəsi müəyyən şəxsli nəqli cümlədən ibarət tabesiz mürəkkəb cümlədir.	4. Təyinlər söz birləşməsi ilə ifadə olunmuşdur.

A) 1, 4 B) 1, 3 C) 2, 3 D) 3, 4 E) 1, 2

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 5-9
İzah: 1-ci fikir ***yanlışdır***. Cümlədə həmcins zərfliklər iştirak etsə də, cümlə mürəkkəb cümlədir. Cədvələ əsasən uyğun deyil.
2-ci fikir doğrudur. Cümlədə tabesizlik əlaqəsindən istifadə olunmuşdur. Cədvələ əsasən uyğun deyil.
3-cü fikir doğrudur. Cümlə hər iki tərkib hissəsi müəyyən şəxsli nəqli cümlədən ibarət tabesiz mürəkkəb cümlədir. Cədvələ əsasən uyğundur.
4-cü fikir ***yanlışdır***. Cümlədə sifətlə (*şirin*) ifadə olunan bir təyin işlənmişdir. Cədvələ əsasən uyğundur.
Doğru cavab: 3, 4

A variantı 13 saylı test tapşırığı
B variantı 10 saylı test tapşırığı
C variantı 19 saylı test tapşırığı
D variantı 8 saylı test tapşırığı

Müqayisə cədvəlinə əsasən uyğun fikirləri müəyyən edin.

Bu sözlər mənə bir neçə saatdan sonra açılacaq bahar səhəri kimi təzə və parlaq bir həyat vəd edirdi.	*Pəncərənin pərdəsini yellədərək içəri dolan yaz küləyi sanki özü ilə yeni duyğular gətirir.*
1. Söz birləşməsi mübtədanın ifadə vasitəsidir. 2. Feili birləşmə xəbərin ifadə vasitəsi kimi çıxış etmişdir.	3. Mübtəda cəm şəkilçisi qəbul etmiş isimlə ifadə olunmuşdur. 4. İsmi birləşmə baş üzvlərdən birinin ifadə vasitəsidir.
5. Xəbərin ifadə vasitəsi indiki zamanda işlənmiş feildir. 6. Xəbər uzlaşma əlaqəsində asılı tərəfdir.	

A) 1, 2, 6 B) 3, 4, 6 C) 2, 4, 5
D) 1, 2, 3 E) 4, 5, 6

Mövzu: Cümlə üzvləri. Baş üzvlər
Sinif: 5-8
İzah: *Bu sözlər mənə bir neçə saatdan sonra açılacaq bahar səhəri kimi təzə və parlaq bir həyat vəd edirdi* cümləsi ilə bağlı verilən 1-ci fikir ***yanlışdır.*** Mübtədanın ifadə vasitəsi isimdir *(sözlər)*.
2-ci fikir ***yanlışdır***. Feili birləşmə xəbərin ifadə vasitəsi kimi çıxış etməmişdir.
Pəncərənin pərdəsini yellədərək içəri dolan yaz küləyi sanki özü ilə yeni duyğular gətirir cümləsi ilə bağlı verilən 3-cü fikir ***yanlışdır***. Cümlənin mübtədası söz birləşməsi ilə *(yaz küləyi)* ifadə olunmuşdur.
4-cü fikir doğrudur. İsmi birləşmə *(yaz küləyi)* mübtədanın ifadə vasitəsidir.
5-ci fikir doğrudur. Hər iki cümlədə xəbərin ifadə vasitəsi indiki zamanda işlənmiş feildir.
6-ci fikir doğrudur. Hər iki cümlədə xəbər uzlaşma əlaqəsində asılı tərəfdir.

Doğru cavab: 4, 5, 6

A variantı 14 saylı test tapşırığı
B variantı 20 saylı test tapşırığı
C variantı 16 saylı test tapşırığı
D variantı 3 saylı test tapşırığı

Hansı cümlədə mübtədanın əlavəsi işlənmişdir?
A) Xala, iki gündən sonra şənlikdir – Südabənin ad günüdür.
B) Hər səhər Əlinin bacısı qaymağı qonşuya – Zümrüd xalaya çatdırardı.
C) Rəfiqə – vəndamlı İbrahimxəlilin anası çox müdrik qadındır.
D) Qızlardan birini – Günayı çox bəyənmişdim.
E) Qarabağa – bu qədim və gözəl diyara heyranam.

Mövzu: Əlavələr
Sinif: 8
İzah: *Xala, iki gündən sonra şənlikdir – Südabənin ad günüdür* cümləsində xəbərin; *Hər səhər Əlinin bacısı qaymağı qonşuya – Zümrüd xalaya çatdırardı* cümləsində tamamlığın; *Rəfiqə – vəndamlı İbrahimxəlilin anası çox müdrik qadındır* cümləsində mübtədanın; *Qızlardan birini – Günayı çox bəyənmişdim* cümləsində tamamlığın; *Qarabağa – bu qədim və gözəl diyara heyranam* cümləsində zərfliyin əlavəsi işlənmişdir.
Doğru cavab: Rəfiqə – vəndamlı İbrahimxəlilin anası çox müdrik qadındır.

A variantı 15 saylı test tapşırığı
B variantı 8 saylı test tapşırığı
C variantı 8 saylı test tapşırığı
D variantı 17 saylı test tapşırığı

Nümunədəki köməkçi nitq hissələrinin işlənmə ardıcıllığını müəyyən edin.
Kaş ki düşməyəydim bu saraylara,
Yanıldım, doğrusu, uyub aldandım. (S. Vurğun)

A) ədat, modal söz B) bağlayıcı, modal söz
C) ədat, ədat D) ədat, bağlayıcı
E) qoşma, bağlayıcı

Mövzu: Köməkçi nitq hissələri
Sinif: 5-7
İzah: *Kaş ki düşməyəydim bu saraylara,*
Yanıldım, doğrusu, uyub aldandım nümunəsində *kaş ki* ədat, *doğrusu* modal sözdür.
Doğru cavab: ədat, modal söz

A variantı 16 saylı test tapşırığı
B variantı 12 saylı test tapşırığı
C variantı 13 saylı test tapşırığı
D variantı 16 saylı test tapşırığı

Hansı nümunələrdə həmcins üzvlər mübtəda ilə sintaktik əlaqədədir?

1. Dostlarının fikrincə, o, mərd və sözübütöv adam idi.
2. O, yazıçı, şair və rəssamları bu konsert salonunda tez-tez görürdü.
3. Son dəblə geyinmiş, seyrəlməkdə olan saçlarını arxadan uzatmış adam ona kimisə xatırladırdı.
4. Leyla muzeylərdə, sərgilərdə onun bəzi rəsm əsərlərinə xüsusi maraqla tamaşa etmişdi.
5. Ay dağlar arxasından oğrun-oğrun boylanaraq ona baxdı, məftun oldu.
6. Ucaboylu, ağbəniz, gözəl bir qadın gülümsəyərək mənə yaxınlaşdı.

A) 3, 4, 5 B) 1, 2, 6 C) 2, 3, 4, 6
D) 1, 2, 4, 5 E) 3, 5, 6

Mövzu: Həmcins üzvlər
Sinif: 8
İzah: 1. *Dostlarının fikrincə, o,* ***mərd*** *və* ***sözübütöv*** *adam idi; 2. O,* ***yazıçı, şair və rəssamları*** *bu konsert salonunda tez-tez görürdü; 4. Leyla* ***muzeylərdə, sərgilərdə*** *onun bəzi rəsm əsərlərinə xüsusi maraqla tamaşa etmişdi* nümunələrində tünd-qara hərflərlə fərqləndirilən cümlə üzvləri həmcins üzvlərdir və mübtəda ilə deyil, xəbərlə sintaktik əlaqədədir.
3. Son dəblə geyinmiş, seyrəlməkdə olan saçlarını arxadan uzatmış adam ona kimisə xatırladırdı nümunəsində həmcins təyinlər (***son dəblə geyinmiş, seyrəlməkdə olan saçlarını arxadan uzatmış***); 5. *Ay dağlar arxasından oğrun-oğrun boylanaraq ona baxdı, məftun oldu nümunəsinə həmcins xəbərlər* ***(baxdı, məftun oldu)****;* 6. *Ucaboylu, ağbəniz, gözəl bir qadın gülümsəyərək mənə yaxınlaşdı* nümunəsində həmcins təyinlər ***(ucaboylu, ağbəniz, gözəl)*** mübtəda ilə sintaktik əlaqədədir.

Doğru cavab: 3, 5, 6

A variantı 17 saylı test tapşırığı
B variantı 18 saylı test tapşırığı
C variantı 21 saylı test tapşırığı
D variantı 5 saylı test tapşırığı

Klasteri tamamlayan fikirləri müəyyən edin.

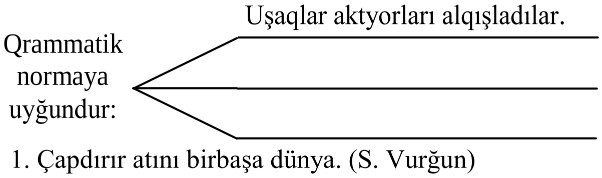

1. Çapdırır atını birbaşa dünya. (S. Vurğun)
2. Gənclər yeni arzulara qovuşmaq üçün inamla irəliləyirlər.
3. Qırıldı arzular, öldü inamlar. (B. Vahabzadə)
4. Əsər, film və ssenari bir-birindən fərqlənirlər.
5. Ayaq izlərimiz qarın üzərində çuxur yaratdı.

A) 2, 4 B) 3, 5 C) 2, 5 D) 1, 3 E) 1, 4

Mövzu: Dil. Nitq mədəniyyəti
Sinif: 10
İzah: *1. Çapdırır atını birbaşa dünya; 3. Qırıldı arzular, öldü inamlar; 4. Əsər, film və ssenari bir-birindən fərqlənirlərdi* cümlələri qrammatik normaya ***uyğun deyil****.*
2. Gənclər yeni arzulara qovuşmaq üçün inamla irəliləyirlər və *5. Ayaq izlərimiz qarın üzərində çuxur yaratdı* cümlələri qrammatik normaya uyğundur.
Doğru cavab: 2, 5

A variantı 18 saylı test tapşırığı
B variantı 15 saylı test tapşırığı
C variantı 20 saylı test tapşırığı
D variantı 7 saylı test tapşırığı

Zakir dostu Fərruxa dərhal teleqram göndərdi ki, onun bu gün gələcəyini doğma qardaşına da söyləməsin cümləsi haqqında deyilənlərdən biri ***yanlışdır:***

A) Həm baş, həm də budaq cümlə müəyyən şəxsli cümlədir.
B) Budaq cümlə baş cümləyə *ki* bağlayıcısı ilə bağlanıb.
C) 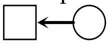 sxeminə uyğundur.
D) Baş cümlədə ikincidərəcəli cümlə üzvlərinin hamısı işlənib.
E) Budaq cümlədə işlənən tamamlıqların hər ikisi söz birləşməsi ilə ifadə olunub.

Mövzu: Tabeli mürəkkəb cümlə
Sinif: 9
İzah: Həm baş, həm də budaq cümlə müəyyən şəxsli cümlədir.
Budaq cümlə baş cümləyə *ki* bağlayıcısı ilə bağlanıb.
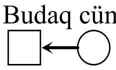 sxeminə uyğundur.
Baş cümlədə ikincidərəcəli cümlə üzvlərinin hamısı (dostu-*təyin*; Fərruxa, teleqram-*tamamlıq*; dərhal-*zərflik*) işlənib.
Budaq cümlədə işlənən tamamlıqların hər ikisi söz birləşməsi ilə ifadə olunub fikri ***yanlışdır.*** Cümlədə işlənən tamamlıqlardan biri söz birləşməsi (*onun bu gün gələcəyini),* digəri nitq hissəsi ilə *(qardaşına)* ifadə olunub.

Doğru cavab: Budaq cümlədə işlənən tamamlıqların hər ikisi söz birləşməsi ilə ifadə olunub.

A variantı 19 saylı test tapşırığı
B variantı 21 saylı test tapşırığı
C variantı 11 saylı test tapşırığı
D variantı 1 saylı test tapşırığı

Hansı iki sözdən biri bütün tələbləri ödəsə də, digəri heç bir tələbi ***ödəmir***?

- *Kökü feil ilə omonimdir.*
- *Başqa sözlə eyniköklü ola bilər.*
- *Leksik şəkilçilərlə işlənib.*
- *Tərkibinə görə təhlili iki cür düşünülür.*

A) sıxlaşdı; dinmir
B) qavramaq; yoldaşlıq
C) daşladaq; dağıntı
D) daşıtdırmaq; yazılış
E) qırıcılar; düzləşdir

Mövzu: Söz yaradıcılığı
Sinif: 5
İzah: *sıxlaşdı* sözü verilən tələblərin ikisini ödəyir. Kökü sıxmaq feili ilə omonimdir, başqa sözlə (məsələn, sıxlıq) eyniköklü ola bilər*; dinmir* sözü verilən tələblərin heç birini ödəmir.
qavramaq sözü verilən tələblərin heç birini ödəmir;

yoldaşlıq sözü verilən tələblərin üçünü ödəyir. Kökü yolmaq feili ilə omonimdir; başqa sözlə (məsələn, yolçu) eyniköklü ola bilər, leksik şəkilçilərlə (-daş; -lıq) işlənib.

daşladaq sözü verilən tələblərin hər birini ödəyir. Kökü (daş) feili ilə omonimdir; başqa sözlə (məsələn, daşlıq) eyniköklüdür; leksik şəkilçilərlə *(-la; -t)* işlənib. Tərkibinə görə təhlili iki cür *(daş-la-t-aq; daş-la-t-a-q)* düşünülür*; dağıntı* sözü verilən tələblərin heç birini ödəmir.

daşıtdırmaq sözü verilən tələblərin ikisini ödəyir. Başqa sözlə (məsələn, daşıyıcı) eyniköklü ola bilər; leksik şəkilçilərlə (-t; -dır) işlənib. *yazılış* sözü verilən tələblərin ikisini *ödəyir*. Başqa sözlə (məsələn, yazılmaq) eyniköklü ola bilər; leksik şəkilçilərlə (-ıl; -ış) işlənib.

qırıcılar sözü verilən tələblərin birini ödəyir. Başqa sözlə (məsələn, qırıq) eyniköklü ola bilər; *düzləşdir* sözü verilən tələblərin üçünü ödəyir. Kökü düzmək feili ilə omonimdir; başqa sözlə (məsələn, düzlük) eyniköklü ola bilər; leksik şəkilçilərlə (-ləş; -dır) işlənib.

Doğru cavab: daşladaq; dağıntı

A variantı 20 saylı test tapşırığı
B variantı 1 saylı test tapşırığı
C variantı 1 saylı test tapşırığı
D variantı 11 saylı test tapşırığı

Verilmiş sözlərin mənasına uyğun gələn frazeoloji birləşmələri müəyyən edin.

1. fərəhlənmək
2. bəyənmək
3. ruhlandırmaq

a. gözü tutmaq
b. ilham vermək
c. ürəyi sinəsinə sığmamaq
d. özünə sığışdırmamaq
e. könlünə yatmaq

A) 1 – c; 2 – a, e; 3 – b
B) 1 – a; 2 – c, e; 3 – d
C) 1 – b, e; 2 – a; 3 – d
D) 1 – a, c; 2 – e; 3 – b, d
E) 1 – e; 2 – a, c; 3 – b

Mövzu: Frazeoloji birləşmələr
Sinif: 5
İzah: 1. *fərəhlənmək - ürəyi sinəsinə sığmamaq*;
2. *bəyənmək - gözü tutmaq, könlünə yatmaq*
3. *ruhlandırmaq - ilham vermək* mənasına uyğun gəlir. *özünə sığışdırmamaq* ifadəsi *qəbul edə bilməmək* mənasındadır və verilmiş heç bir sözün mənasına uyğun gəlmir.
Doğru cavab: 1 – c; 2 – a, e; 3 – b

A variantı 21 saylı test tapşırığı
B variantı 5 saylı test tapşırığı
C variantı 3 saylı test tapşırığı
D variantı 14 saylı test tapşırığı

Zaur, Hafiz, Xəlil, yəqin ki, sifariş edilmiş əşyaları sabah ünvana çatdıracaqlar cümləsi ilə bağlı ***yanlış*** fikirləri müəyyən edin.

1. Cümlənin sintaktik təhlil sxemi müxtəlif formada düşünülə bilər.
2. Tərkibində xitab işləndiyini düşünmək olar.
3. Həm müəyyən şəxsli, həm də qeyri-müəyyən şəxsli cümlə kimi düşünülə bilər.
4. Cümlədə uzlaşma əlaqəsinin olduğunu əminliklə demək olar.
5. Güman-şübhə bildirən ara söz işlənmişdir.
6. Təyin söz birləşməsi ilə ifadə olunub.

A) 3, 6 B) 4, 6 C) 2, 3, 5 D) 1, 2, 5 E) 1, 4

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 5-9
İzah: 1. *Cümlənin sintaktik təhlil sxemi müxtəlif formada düşünülə bilər* fikri doğrudur. Həm *təyin, tamamlıq, zərflik, zərflik, xəbər* şəklində, həm *mübtəda, mübtəda, mübtəda , təyin,tamamlıq, zərflik, zərflik, xəbər* şəklində, həm də *mübtəda, mübtəda , təyin,tamamlıq, zərflik, zərflik, xəbər* şəklində təhlil olunan bilər.
2. *Tərkibində xitab işləndiyini düşünmək olar* fikri doğrudur. Nümunənin tərkibində həm yalnız *Zaur* sözü, həm də *Zaur, Hafiz, Xəlil* sözləri xitab kimi düşünülə bilər.
3. *Həm müəyyən şəxsli, həm də qeyri-müəyyən şəxsli cümlə kimi düşünülə bilər* fikri doğrudur. Cümlədə mübtədalardan istifadə edilərsə, müəyyən şəxsli, xitablardan istifadə edilərsə, qeyri-müəyyən şəxsli cümlə kimi düşünülə bilər.
4. *Cümlədə uzlaşma əlaqəsinin olduğunu əminliklə demək olar* fikri ***yanlışdır***. Əgər cümlə qeyri-müəyyən şəxsli cümlədirsə, uzlaşma əlaqəsi yoxdur, müəyyən şəxsli cümlədirsə, uzlaşma əlaqəsi var.
5. *Güman-şübhə bildirən ara söz işlənmişdir* fikri doğrudur. *Yəqin ki* ara sözdür.
6. *Təyin söz birləşməsi ilə ifadə olunub fikri **yanlışdır***. Təyin feili sifətlə *(sifariş edilmiş*) ifadə olunub.
Doğru cavab: 4, 6

A variantı 22 saylı test tapşırığı
B variantı 6 saylı test tapşırığı
C variantı 14 saylı test tapşırığı
D variantı 22 saylı test tapşırığı

Hansı cümlədə məchul növdə işlənmiş feil xəbər şəklində ***deyil***?

A) İndi bu barədə hər yerdə danışılacaq.
B) Dediyim sözlər nöqtəsinədək yazılmalıdır.
C) Gün gələr, bütün bağlı sirlər açılar.
D) Sınaq imtahanı keçirildi.
E) Əmin ol ki, bu sözlər sənə görə deyilirdi.

Mövzu: Feil
Sinif: 5-7
İzah: *İndi bu barədə hər yerdə danışılacaq; Gün gələr, bütün bağlı sirlər açılar; Sınaq imtahanı keçirildi; Əmin ol ki, bu sözlər sənə görə deyilirdi* cümlələrində məchul növdə işlənmiş feillər xəbər şəklindədir. *Dediyim sözlər nöqtəsinədək yazılmalıdır* cümləsində məchul növdə işlənmiş feil vacib şəklindədir.
Doğru cavab: Dediyim sözlər nöqtəsinədək yazılmalıdır.

A variantı 23 saylı test tapşırığı
B variantı 25 saylı test tapşırığı
C variantı 24 saylı test tapşırığı
D variantı 24 saylı test tapşırığı

Cədvələ əsasən uyğun fikirləri müəyyən edin.

I uzunluqölçən
II yağışlı-çiskinli

Yalnız I sözə aiddir:	Hər iki sözə aiddir:	Yalnız II sözə aiddir:
1. Kar qarşılığı olan iki cingiltili samit işlənmişdir.	3. Sözdə [x] samitinin cingiltili qarşılığı işlənib.	5. Hərflərlə səslərin sayı bərabərdir. 6. Kar

2. Kar və cingiltili samitlər yanaşı işlənmişdir.	4. Sözün deyilişi ilə yazılışı arasında iki fərqli məqam var.	qarşılığı olmayan iki samit işlənmişdir.

Mövzu: Fonetik təhlil
Sinif: 5
İzah: 1. *Kar qarşılığı olan iki cingiltili samit işlənmişdir* fikri cədvələ əsasən uyğundur. I sözün (*[uzunnuğölçən]*) tərkibində *[z],[ğ] samitləri* işlənmişdir.
2. *Kar və cingiltili samitlər yanaşı işlənmişdir* fikri cədvələ əsasən uyğun ***deyil.*** Bu sözün (*[yağışdı-çisginni]) tərkibində* kar və cingiltili samitlər *([ş],[d] və [s],[g])* yanaşı gəlsə də, I sözün tərkibində də kar və cingiltili samitlər *([l],[ç])* yanaşı gəlmişdir.
3. *Sözdə [x] samitinin cingiltili qarşılığı işlənib* fikri cədvələ əsasən uyğundur. Hər iki sözün tərkibində *[ğ]samiti işlənib.*
4. *Sözün deyilişi ilə yazılışı arasında iki fərqli məqam var* fikri cədvələ əsasən uyğun ***deyil***. Bu fikir I sözə aiddir.
5. *Hərflərlə səslərin sayı bərabərdir* fikri cədvələ əsasən uyğun ***deyil***. Bu fikir hər iki sözə aiddir.
6. *Kar qarşılığı olmayan iki samit işlənmişdir* fikri cədvələ əsasən uyğundur.
Doğru cavab: 1, 3, 6

A variantı 24 saylı test tapşırığı
B variantı 24 saylı test tapşırığı
C variantı 25 saylı test tapşırığı
D variantı 23 saylı test tapşırığı

Verilmiş cümlə ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.
Mən öz arzularıma həmişəlik vida edib kiçik bir kənd klubunda işləməyə gedirdim.
1. Əvəzliklər müxtəlif məna növündədir.
2. Hal şəkilçisi qəbul etmiş bütün sözlər isimdir.
3. Sifət adi dərəcədədir.
4. Feillərin hər birinin quruluşca növü fərqlidir.
5. Zərfin müxtəlif məna növlərindən istifadə edilib.
6. Leksik mənası olmayan söz var.

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 5-6
İzah: 1. Əvəzliklər *(mən, öz)* müxtəlif məna növündədir.
2. *Hal şəkilçisi qəbul etmiş bütün sözlər isimdir* fikri ***yanlışdır.*** Hal şəkilçisi qəbul etmiş sözlərdən biri *(işləməyə)* məsdərdir.
3. Sifət *(kiçik)* adi dərəcədədir.
4. Feillərin hər birinin quruluşca növü *(vida edib-mürəkkəb; işləməyə -düzəltmə; gedirəm- sadə)* fərqlidir.
5. Zərfin müxtəlif məna növlərindən istifadə edilib fikri ***yanlışdır.*** Zərfin bir məna növündən *(həmişəlik)* istifadə edilib.
6. Leksik mənası olmayan söz *(bir-ədat)* var.
Doğru cavab: 1, 3, 4, 6

A variantı 25 saylı test tapşırığı
B variantı 26 saylı test tapşırığı
C variantı 23 saylı test tapşırığı
D variantı 26 saylı test tapşırığı

Cümlələrdə işlənmiş təsriflənməyən feillərlə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.
- *Mən saralmış buğda zəmilərinin arası ilə yavaş-yavaş irəliləyir və bugünkü hadisələr haqqında düşünərək deyilənləri götür-qoy edirdim.*
- *Sürücü maşından düşdü və palçığa bata-bata uzaqdan görünən evlərin arasında gözdən itdi.*

1. Birinci cümlədə həm indiki, həm də keçmiş zaman məzmunlu feili sifət işlənib.
2. Birinci cümlədə bütün təsriflənməyən feillər tərkib əmələ gətirib.
3. Hər iki cümlədə işlənmiş bütün feili sifətlər eyni qrammatik məna növündədir.
4. İkinci cümlədə təsriflənməyən feillərin hər ikisi tərkib əmələ gətirib.
5. İkinci cümlədə hərəkətin zamanını bildirən feili bağlama işlənib.

Mövzu: Təsriflənməyən feillər
Sinif: 5-7
İzah: 1. Birinci cümlədə həm indiki, həm də keçmiş zaman məzmunlu feili sifət *(saralmış, deyilənləri)* işlənib.
2. *Birinci cümlədə bütün təsriflənməyən feillər tərkib əmələ gətirib fikri* ***yanlışdır***. Cümlədə yalnız feli bağlama tərkib əmələ gətirib (*bugünkü hadisələr haqqında düşünərək).*
3. *Hər iki cümlədə işlənmiş bütün feili sifətlər eyni qrammatik məna növündədir fikri* ***yanlışdır***. *Saralmış*-məlum; *deyilənləri* – məchul; *görünən* – qayıdış növdədir.
4. *İkinci cümlədə təsriflənməyən feillərin hər ikisi tərkib əmələ gətirib* fikri doğrudur. Cümlədə təsriflənməyən feillər (*palçığa bata-bata, uzaqdan görünən)* tərkib əmələ gətirib.
5. İkinci cümlədə hərəkətin zamanını bildirən feili bağlama işlənib fikri ***yanlışdır.*** İkinci cümlədə hərəkətin zamanını yox, tərzini bildirən feili bağlama *(bata-bata)* işlənib.
Doğru cavab: 1, 4

A variantı 26 saylı test tapşırığı
B variantı 23 saylı test tapşırığı
C variantı 26 saylı test tapşırığı
D variantı 25 saylı test tapşırığı

Verilmiş cümlə ilə bağlı ***yanlış*** fikirləri müəyyən edin.
Yeni gələn adam həyətə daxil olub darvazanın böyük qapılarını taybatay açdı.
1. Bütün ikincidərəcəli cümlə üzvləri iştirak etmişdir.
2. Zərfliklərin ifadə vasitəsi eynidir.
3. Feili birləşmələrin hər biri müxtəlif cümlə üzvlərinin ifadə vasitəsidir.
4. Qrammatik əsası təşkil edən cümlə üzvləri nitq hissəsi ilə ifadə olunmuşdur.
5. Nitq hissəsi ilə ifadə olunmuş ikincidərəcəli cümlə üzvü yoxdur.
6. Həm söz birləşməsi, həm də nitq hissəsi ilə ifadə olunmuş təyin işlənmişdir.

Mövzu: Cümlə üzvləri
Sinif: 5-8
İzah: 1. Bütün ikincidərəcəli cümlə üzvləri iştirak etmişdir. *Yeni gələn* - təyin; *həyətə daxil olub* – zərflik; *darvazanın böyük qapısını* –tamamlıq; *taybatay* –zərflikdir.
2. *Zərfliklərin ifadə vasitəsi eynidir* fikri ***yanlışdır.*** Zərfliklərdən biri feili birləşmə (*həyətə daxil olub)*, digəri zərflə *(taybatay)* ifadə olunub.
3. Feili birləşmələrin hər biri *(yeni gələn – təyin; həyətə daxil olub – zərflik)* müxtəlif cümlə üzvlərinin ifadə vasitəsidir.
4. Qrammatik əsası təşkil edən üzvlər *(adam-mübtəda; daxil oldu-xəbər)* nitq hissəsi ilə ifadə olunmuşdur.

5. *Nitq hissəsi ilə ifadə olunmuş ikincidərəcəli cümlə üzvü yoxdur* fikri ***yanlışdır.*** Zərflə, yəni nitq hissəsi ilə ifadə olunmuş zərflik işlənmişdir.
6. *Həm söz birləşməsi, həm də nitq hissəsi ilə ifadə olunmuş təyin işlənmişdir* fikri ***yanlışdır***. Təyin yalnız söz birləşməsi ilə *(yeni gələn)* ifadə olunub.

Doğru cavab: 2, 5, 6

A variantı 27 saylı test tapşırığı
B variantı 27 saylı test tapşırığı
C variantı 27 saylı test tapşırığı
D variantı 27 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.
1. Müəyyən şəxsli cümlə
2. Ümumi şəxsli cümlə
3. Şəxssiz cümlə

a. Mübariz İbrahimov öz qəhrəmanlığı ilə adını xalqımızın şərəf tarixinə yazdı.
b. Məktəbimizə yaşıllıq salmaq üçün çoxlu ağac gətirdilər.
c. Yurdumuzun hər yerində gözəl təbiət mənzərələrinə rast gəlirsən.
d. Sənədlərə diqqətlə nəzər salındı.
e. Mənim ora getməyimə yardım edəcəklər?

Mövzu: Baş üzvlərin iştirakına görə sadə cümlənin növləri
Sinif: 8
İzah: a. *Mübariz İbrahimov öz qəhrəmanlığı ilə adını xalqımızın şərəf tarixinə yazdı* – müəyyən şəxsli; **c.** *Yurdumuzun hər yerində gözəl təbiət mənzərələrinə rast gəlirsən* –ümumi şəxsli; d. *Sənədlərə diqqətlə nəzər salındı* – şəxssiz cümlədir. *b. Məktəbimizə yaşıllıq salmaq üçün çoxlu ağac gətirdilər* və *e. Mənim ora getməyimə yardım edəcəklər?* cümlələri qeyri-müəyyən şəxsli cümlə olduğuna görə heç bir uyğunluğa aid deyil.
Doğru cavab: 1- a; 2 – c; 3- d

Sizə təqdim olunmuş mətni diqqətlə oxuyun və 28 – 30 saylı tapşırıqları <u>Cavab vərəqində</u> yerinə yetirin.

“Torpaqsız əkin” üsulu

<u>Əlverişsiz hava şəraiti, ▲</u> *<u>məhsuldar</u>* <u>torpaqların azalması, tərəqqi edən əhali sayı fermerləri alternativ yollar axtarmağa tədqiq etdi.</u> Beləliklə, “torpaqsız əkin” üsulları yaranmağa başladı.

Bu üsulun əsas prinsipi bitkinin vacib ehtiyaclarını – su, mineral və köklərini dayaya biləcəyi səthi təmin edərək onu torpaq olmadan yetişdirməkdir. “Torpaqsız əkin” bitki köklərinin havada qalması demək deyil. Torpaq əvəzinə çay daşları, kokopit (Cənubi Asiyada bitən kokos meyvəsinin qabığından hazırlanır) və s. materiallardan istifadə edilir.

“Torpaqsız əkin”də aqrotexniki qulluq daha rahat, məhsuldarlıq daha yüksək, istehsal xərci də nisbətən aşağıdır.

Hazırda bir sıra ölkələrdə fermerlər “torpaqsız əkin” üsulundan istifadə edirlər. Torpaqda çalışmağı sevməyən, amma həyatində və ya eyvanında bitki yetişdirmək istəyən şəhər sakinləri üçün də “torpaqsız əkin” üsulu yaxşı fürsətdir. Bu üsulla əkilən bitkilər 50 faiz daha ● *sürətlə* böyüyür, cəmi 5-6 həftəyə bar verir. Həmçinin bitki daha təhlükəsiz mühitdə yetişir, ətrafdakı ziyanvericilərdən ■ *qorunur* və onun xəstəliklərə qarşı müqaviməti artır.

A variantı 28 saylı test tapşırığı
B variantı 28 saylı test tapşırığı
C variantı 28 saylı test tapşırığı
D variantı 28 saylı test tapşırığı

Mətnə əsasən cədvəli tamamlayın.

Müddəa	***Faktlar***
1.	“Torpaqsız əkin” üsulu ilə əkilən bitkilər 50 faiz daha sürətlə böyüyür.
	2.
	3.

Mövzu: Mətn
Sinif: 5-11
İzah:

Müddəa	***Faktlar***
1. “Torpaqsız əkin” üsulunun bir sıra üstünlükləri var.	“Torpaqsız əkin” üsulu ilə əkilən bitkilər 50 faiz daha sürətlə böyüyür.
	2. “Torpaqsız əkin”də aqrotexniki qulluq daha rahat, məhsuldarlıq daha yüksək, istehsal xərci də nisbətən aşağıdır.
	3. “Torpaqsız əkin” üsulu ilə əkilən bitkilər daha təhlükəsiz mühitdə yetişir.
	4. “Torpaqsız əkin” üsulu ilə əkilən bitkilər ətrafdakı ziyanvericilərdən qorunur.

A variantı 29 saylı test tapşırığı
B variantı 29 saylı test tapşırığı
C variantı 29 saylı test tapşırığı
D variantı 29 saylı test tapşırığı

Mətndə əvvəlində işarə qoyulmuş sözlərin qarşılığını

(ifadə etdiyi mənanı) müəyyən edib yazın.

▲

●

■

Mövzu: Mətn

Sinif: 5-11

İzah

▲ münbit; bərəkətli

● tez; cəld

■ mühafizə edilir; müdafiə olunur

A variantı 30 saylı test tapşırığı
B variantı 30 saylı test tapşırığı
C variantı 30 saylı test tapşırığı
D variantı 30 saylı test tapşırığı

Mətndə altından xətt çəkilmiş cümlədə uyğun düzəlişlər (yalnız qüsurlu məqamlarda) etməklə cümləni yenidən yazın.

Mövzu:Mətn

Sinif: 5-11

İzah:

Əlverişsiz hava şəraiti**,** məhsuldar torpaqların azalması**,** *artan* əhali sayı fermerləri alternativ yollar axtarmağa *vadar etdi.*

Tarix

A variantı 31 saylı test tapşırığı
B variantı 46 saylı test tapşırığı
C variantı 42 saylı test tapşırığı
D variantı 46 saylı test tapşırığı

E.ə. IV minilliyin sonunda Qədim Misirdə vahid dövlət yarandı:

A) Əhəməni dövlətinin süqutu nəticəsində
B) II Ramzesin Het dövləti üzərində qələbə qazanması nəticəsində
C) xarici işğalçılara qarşı mübarizə gedişində
D) Yuxarı Misirin Aşağı Misir üzərində qələbəsi nəticəsində
E) III Tutmosun işğalçı müharibələrinin gedişində

Mövzu: Qədim Şərq

Sinif: 6, 10

İzah: E.ə. IV minilliyin sonunda Qədim Misirdə vahid dövlət Yuxarı Misirin Aşağı Misir üzərində qələbəsi nəticəsində yaranmışdı. Əhəməni dövlətinin süqutu, Misir fironu II Ramzesin Het dövləti ilə mübarizəsi və xarici işğalçılara qarşı mübarizə Misirdə vahid dövlətin yaranması ilə bağlı deyil.

Doğru cavab: Yuxarı Misirin Aşağı Misir üzərində qələbəsi nəticəsində

A variantı 32 saylı test tapşırığı
B variantı 33 saylı test tapşırığı
C variantı 41 saylı test tapşırığı
D variantı 41 saylı test tapşırığı

– NATO-ya üzv olması
– Konstitusiya qəbul edilməsi
– Avropa İqtisadi Birliyinin yaradılmasında iştirak edilməsi

Verilənlərin hər üçü hansı dövlətlərin İkinci dünya müharibəsindən sonrakı tarixinin ümumi cəhətləridir?

A) Türkiyə və Pakistan
B) İngiltərə və AFR
C) Fransa və SSRİ
D) Fransa və AFR
E) ABŞ və İngiltərə

Mövzu: Dünya dövlətləri II dünya müharibəsindən sonrakı dövrdə

Sinif: 9, 11

İzah: NATO-ya üzv olması, Konstitusiya qəbul edilməsi və Avropa İqtisadi Birliyinin yaradılmasında iştirak edilməsi yalnız Fransa və AFR-in İkinci dünya müharibəsindən sonrakı tarixinin ümumi cəhətləridir.

Doğru cavab: Fransa və AFR

A variantı 33 saylı test tapşırığı
B variantı 38 saylı test tapşırığı
C variantı 51 saylı test tapşırığı
D variantı 43 saylı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən uyğun bəndləri müəyyən edin.

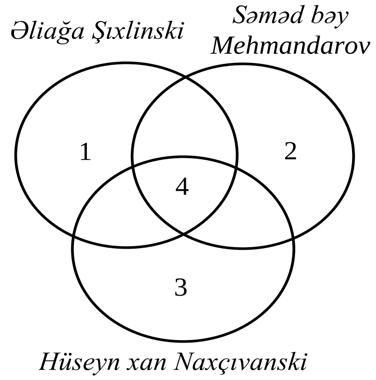

a. Rusiya çarının yeganə müsəlman yavəri olmuşdur.
b. Birinci dünya müharibəsində rus ordusunda xidmət etmişdir.
c. Rusiya paytaxtının toplarla müdafiəsinə rəhbərlik etmişdir.
d. İlk azərbaycanlı hərbi təyyarəçi olmuşdur.
e. Döyüş şücaətinə görə brilyantla bəzədilmiş Georgi silahı ilə təltif edilmişdir.

A) 1 – d, e; 2 – c; 3 – a; 4 – b
B) 1 – c; 2 – a; 3 – d; 4 – b, e
C) 1 – a; 2 – b, d; 3 – c; 4 – e
D) 1 – b; 2 – a; 3 – d; 4 – c
E) 1 – c; 2 – e; 3 – a; 4 – b

Mövzu: Azərbaycan Birinci dünya müharibəsi illərində
Sinif: 9, 11
İzah: Rusiya çarının yeganə müsəlman yavəri Hüseyn xan Naxçıvanski olmuşdur. Əliağa Şıxlinski, Səməd bəy Mehmandarov və Hüseyn xan Naxçıvanski Birinci dünya müharibəsində rus ordusunda xidmət etmişdir. Rusiya paytaxtının toplarla müdafiəsinə Əliağa Şıxlinski rəhbərlik etmişdir. İlk azərbaycanlı hərbi təyyarəçi Fərrux ağa Qayıbov olmuşdur. Səməd bəy Mehmandarov döyüş şücaətinə görə brilyantla bəzədilmiş Georgi silahı ilə təltif edilmişdir.
Doğru cavab: 1 – c; 2 – e; 3 – a; 4 – b

A variantı 34 saylı test tapşırığı
B variantı 44 saylı test tapşırığı
C variantı 39 saylı test tapşırığı
D variantı 38 saylı test tapşırığı

XVI əsrin ikinci yarısı Osmanlı dövləti üçün səciyyəvi idi:

A) Köprülü Mehmet paşanın islahatlar keçirməsi
B) Ağqoyunlu qoşunlarının məğlub edilməsi
C) Səfəvi dövləti ilə yeni müharibənin başlanması
D) Vyana şəhərinin mühasirəyə alınması
E) Misir Məmlük sultanlığına son qoyulması

Mövzu: Osmanlı dövləti XIV-XVI əsrlərdə
Sinif: 7, 10
İzah: XVI əsrin ikinci yarısında Osmanlı dövləti Ağqoyunlu dövlətini məğlub etməmişdir. Köprülü Mehmet paşa XVII əsrin ikinci yarısında islahatlar keçirmişdir. Səfəvi dövləti ilə Osmanlı dövləti arasında yeni müharibə XVI əsrin ikinci yarısında, yəni 1578-ci ildə başlanmışdır. Osmanlı qoşunları Vyana şəhərini 1529-cu il və 1683-cü illərdə mühasirəyə almışdır. Misir Məmlük sultanlığına XVI əsrin əvvəllərində sultan I Səlimin (1512-1520) hakimiyyəti dövründə son qoyulmuşdur.

Doğru cavab: Səfəvi dövləti ilə yeni müharibənin başlanması

A variantı 35 saylı test tapşırığı
B variantı 47 saylı test tapşırığı
C variantı 44 saylı test tapşırığı
D variantı 52 saylı test tapşırığı

Xəritədə ərazisi ulduzla qeyd olunmuş rayona aid olanları müəyyən edin.

1. Ərazisində Paleolit dövrünə aid qədim abidə yerləşir
2. 8 noyabr 2020-ci ildə Azərbaycan ordusu tərəfindən düşmən işğalından azad edilmişdir
3. Ərazisində Orta Tunc dövrünə aid Göytəpə şəhər tipli yaşayış məskəni yerləşir
4. Ərazisində Erkən Tunc dövrünə aid Sərkərtəpə abidəsi yerləşir
5. 2020-ci il noyabrın 25-də düşmən işğalından azad edilmişdir

A) 2, 4 B) 1, 5 C) 3, 5 D) 1, 4 E) 2, 3

Mövzu: Azərbaycan mədəniyyəti
Sinif: 6, 9, 11
İzah: Xəritədə ərazisi ulduzla göstərilən ərazi Kəlbəcər rayonudur. Ərazisində Paleolit dövrünə aid qədim Zar abidəsi yerləşir. 8 noyabr 2020-ci ildə Azərbaycan ordusu tərəfindən düşmən işğalından azad edilmiş ərazimiz Şuşa rayonudur. Orta tunc dövrünə aid Göytəpə şəhər tipli yaşayış məskəni Urmiya ətrafında yerləşir. Erkən tunc dövrünə aid Sərkərtəpə abidəsi Xaçmazda yerləşir. Kəlbəcər rayonu 2020-ci il noyabrın 25-də düşmən işğalından azad edilmişdir.

Doğru cavab: 1, 5

A variantı 36 saylı test tapşırığı
B variantı 49 saylı test tapşırığı
C variantı 37 saylı test tapşırığı
D variantı 32 saylı test tapşırığı

Əsası Kəngərli tayfasının başçısı tərəfindən qoyulmuş bu xanlıq Zəngəzurdan Araz çayı vadisinə qədər olan əraziləri əhatə etmişdir. XVIII əsrin 80-ci illərində xanlıqda hakimiyyət uğrunda mübarizə daha da güclənmişdi. İkinci Rusiya-Qacarlar müharibəsi zamanı rus qoşunları tərəfindən işğal edilmişdir.
Mətndə haqqında bəhs edilən xanlıqla İrəvan xanlığının ümumi cəhətlərini müəyyən edin.

1. Müəyyən müddət Qarabağ xanlığından asılı olması
2. Rusiya ilə Georgiyevsk müqaviləsini imzalaması
3. Keçmiş Çuxursəəd bəylərbəyliyinin ərazisində yaranması

4. Türkmənçay müqaviləsinə əsasən Qacarların tərkibində qalması

A) 2, 3 B) 1, 2 C) 2, 4 D) 1, 3 E) 3, 4

Mövzu: Azərbaycan XVIII-XIX əsrin əvvəllərində, Xanlıqlar dövrü
Sinif: 8, 10
İzah: Mətndə haqqında bəhs edilən Naxçıvan xanlığının İrəvan xanlığı ilə ümumi cəhətlərinə müəyyən müddət Qarabağ xanlığından asılı vəziyyətdə olmaları və keçmiş Çuxursəəd bəylərbəyliyinin ərazisində yaranmaları aiddir. Hər iki xanlıq Rusiya ilə Georgiyevsk müqaviləsini imzalamayıblar. 1827-ci ildə Rusiya tərəfindən işğal edilmiş hər iki xanlıq Türkmənçay müqaviləsinə əsasən bu dövlət tərəfindən ilhaq edilmişdir.
Doğru cavab: 1, 3

A variantı 37 saylı test tapşırığı
B variantı 39 saylı test tapşırığı
C variantı 52 saylı test tapşırığı
D variantı 33 saylı test tapşırığı

XIII əsrin 30-cu illərinin sonu – 50-ci illərinin ortaları Azərbaycan tarixi üçün səciyyəvidir:

A) Əmir Teymurun canişinləri tərəfindən idarə olunması
B) Hülakü hökmdarı Qazan xan tərəfindən islahatlar keçirilməsi
C) Ali monqol xaqanlığının canişinləri tərəfindən idarə olunması
D) Qızıl Ordu xanı Toxtamışın yürüşlərinə məruz qalması
E) Cəlairilər dövlətinin hakimiyyətinin qəbul edilməsi

Mövzu: Azərbaycan monqol yürüşləri dövründə
Sinif: 7, 10
İzah: Hülakü hökmdarı Qazan xan XIII əsrin sonu – XIV əsrin əvvəllərində islahatlar keçirmişdi. Azərbaycan XIV əsrin sonunda Qızıl Ordu xanı Toxtamışın yürüşlərinə məruz qalmışdı. 1239-1256-cı illərdə Ali monqol xaqanlığının canişinləri tərəfindən idarə olunmuşdur. Əmir Teymurun Azərbaycana yürüşləri XIV əsrin sonlarında baş vermişdir. Azərbaycanda Cəlairilər dövlətinin hakimiyyəti 1359-cu ildən başlamışdır.

Doğru cavab: Ali monqol xaqanlığının canişinləri tərəfindən idarə olunması

A variantı 38 saylı test tapşırığı
B variantı 43 saylı test tapşırığı
C variantı 46 saylı test tapşırığı
D variantı 44 saylı test tapşırığı

XIX əsrin 50-ci illəri Şimali Azərbaycan tarixi üçün səciyyəvidir:

A) dövlət kəndlilərinin köçmək hüququnun ləğv edilməsi
B) hər bir kəndliyə 5 desyatin torpağın verilməyə başlanması
C) kəndlilərin feodal asılılığından azad edilməsi
D) kəndlilərin vergi və mükəlləfiyyətlərinin ləğv edilməsi
E) təhkimçilik hüququnun ləğv edilməsi

Mövzu: Azərbaycan XIX əsrin 30-50-ci illərində
Sinif: 9, 11
İzah: Dövlət kəndlilərinin köçmək hüququ 1853-cü ildə ləğv edildiyi üçün doğru cavabdır. 1846-cı il reskriptinə əsasən hər bir kəndliyə 5 desyatin torpaq verilməyə başlanmışdı. Kəndlilər feodal asılılığından 1870-ci il əsasnaməsinə əsasən azad edilmişdir. Kəndlilərin vergi və mükəlləfiyyətlərinin ləğv edilməsi olmayıb. Təhkimçilik hüququnun ləğv edilməsi Şimali Azərbaycana aid deyil.
Doğru cavab: dövlət kəndlilərinin köçmək hüququnun ləğv edilməsi

A variantı 39 saylı test tapşırığı
B variantı 36 saylı test tapşırığı
C variantı 48 saylı test tapşırığı
D variantı 51 saylı test tapşırığı

Sxemi tamamlayın.

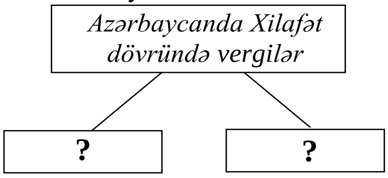

A) xərac, cizyə B) iqta, vəqf C) xaraq, gezit
D) malcəhət, bəhrə E) divan, mülk

Mövzu: Azərbaycan Xilafət tərkibində
Sinif: 7-10
İzah: Azərbaycanda Xilafət dövründə malcəhət və bəhrə vergiləri mövcud olmamışdır. Divan və mülk torpaq mülkiyyəti formalarıdır. Həmçinin, iqta və vəqf torpaq mülkiyyəti formalarıdır. Xərac və cizyə vergiləri Ərəb xilafəti dövründə meydana gəlmişdir. Xaraq və gezit vergiləri isə Sasani dövlətinin dövrünə aiddir.
Doğru cavab: xərac, cizyə

A variantı 40 saylı test tapşırığı
B variantı 42 saylı test tapşırığı
C variantı 36 saylı test tapşırığı
D variantı 37 saylı test tapşırığı

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinə aid hadisə və nəticə əlaqələrinin uyğunluğunu müəyyən edin.

№	*Hadisə*	*Nəticə*
1.	Müəssislər Məclisinə seçkilər haqqında əsasnamənin qəbul edilməsi	Parlament fəaliyyətə başladı
2.	Bakının işğaldan azad edilməsi	Milli Şura fəaliyyətini dayandırdı
3.	Mudros müqaviləsinin imzalanması	Osmanlı hərbi qüvvələri Naxçıvanı tərk etdi
4.	Əsgəran yaxınlığında döyüşün baş verməsi	Milli ordumuzun hissələri erməni dəstələrini məğlubiyyətə uğratdı

A) 2, 4 B) 1, 2 C) 2, 3 D) 3, 4 E) 1, 3

Mövzu: Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti
Sinif: 9, 11
İzah: Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətində Müəssislər Məclisinə seçkilər haqqında əsasnamənin qəbul edilməsi 1919-cu il tarixinə aiddir, ancaq Parlament fəaliyyətə 1918-ci ildə başlamışdır. Bakının işğaldan azad edilməsi Milli Şuranın fəaliyyətinin dayandırmasının səbəbi olmamışdır. Mudros müqaviləsinin imzalanması nəticəsində Osmanlı hərbi qüvvələri Naxçıvanı tərk etmişdi. Əsgəran yaxınlığında

döyüşün nəticəsində Milli ordumuzun hissələri erməni dəstələrini məğlubiyyətə uğratmış
dı.

Doğru cavab: 3, 4

A variantı 41 saylı test tapşırığı
B variantı 48 saylı test tapşırığı
C variantı 38 saylı test tapşırığı
D variantı 47 saylı test tapşırığı

Qaraqoyunlu hökmdarı Qara Yusif və Səfəvi şahı I Təhmasibin oxşar cəhəti:
A) Teymurilər dövləti ilə müharibə aparmaları
B) Osmanlı dövləti ilə sülh müqaviləsi imzalamaları
C) Şirvanşahlar dövləti ilə müharibə aparmaları
D) yeni dövlətin əsasını qoymaları
E) Avropa dövlətləri ilə hərbi ittifaq yaratmaları

Mövzu: Azərbaycan XV-XVI əsrlərdə
Sinif: 7, 10
İzah: Səfəvi şahı I Təhmasib Teymurilər dövləti ilə müharibə aparmamışdır. Qara Yusif Osmanlı dövləti ilə sülh müqaviləsi imzalamamışdır. Qara Yusif 1412-ci ildə, I Təhmasib 1538-ci ildə Şirvanşahlar dövləti ilə müharibə aparmışdır. I Təhmasib yeni dövlətin əsasını qoymamışdır. Avropa dövlətləri ilə hərbi ittifaq yaradılması Qara Yusif və şah I Təhmasibin oxşar cəhətlərinə aid deyil.
Doğru cavab: Şirvanşahlar dövləti ilə müharibə aparmaları

A variantı 42 saylı test tapşırığı
B variantı 34 saylı test tapşırığı
C variantı 40 saylı test tapşırığı
D variantı 35 saylı test tapşırığı

Hadisələrdən hansılarının yerini dəyişdikdə düzgün xronoloji ardıcıllıq alınır?
1. S.C. Pişəvərinin başçılığı ilə Milli hökumətin yaradılması
2. Ş.M. Xiyabaninin başçılığı ilə Milli hökumətin yaradılması
3. Dünyada ilk dəfə olaraq Azərbaycanda açıq dənizdə neft çıxarılmasına başlanılması
4. Azərbaycan SSR-də Konstitusiyaya dövlət dilinin Azərbaycan dili olması haqqında maddənin əlavə edilməsi

A) 1 və 2 B) 1 və 3 C) 3 və 4
D) 2 və 4 E) 2 və 3

Mövzu: Azərbaycan XX əsrin 20-80-ci illərdə
Sinif: 9, 11
İzah: S. C. Pişəvərinin başçılığı ilə Milli hökumət 1945-ci ildə yaradılmışdı. Ş. M. Xiyabaninin başçılığı ilə Milli hökumət 1920-ci ildə yaradılmışdı. Dünyada ilk dəfə olaraq Azərbaycanda açıq dənizdə neft çıxarılmasına 1948-ci ildə başlanılmışdı. Azərbaycan SSR-də Konstitusiyaya dövlət dilinin Azərbaycan dili olması haqqında maddə 1956-ci ildə əlavə edilmişdir.

Doğru cavab: 1 və 2

A variantı 43 saylı test tapşırığı
B variantı 37 saylı test tapşırığı
C variantı 31 saylı test tapşırığı
D variantı 48 saylı test tapşırığı

XIX əsrin ikinci yarısında Şimali Qafqaz və Mərkəzi Asiya tarixinə aid olan ümumi cəhət:
A) İngiltərənin nüfuz dairəsinə daxil olması
B) Rusiya dövləti tərəfindən işğal edilməsi
C) Osmanlı dövlətinin tərkibinə daxil edilməsi
D) Hərbi-dini dövlətin – imamətin yaranması
E) P. Stolıpinin torpaq islahatının keçirilməsi

Mövzu: Rusiya
Sinif: 9, 11
İzah: P. Stolıpinin torpaq islahatının keçirilməsi XX əsrin əvvəllərinə aiddir. XIX əsrin ikinci yarısında Rusiya Şimali Qafqaz və Mərkəzi Asiyanı işğal etmişdir. XIX əsrin ikinci yarısında Şimali Qafqaz və Mərkəzi Asiya Osmanlı dövlətinin tərkibinə daxil edilməmiş, həmçinin İngiltərənin nüfuz dairəsinə daxil olmayıblar. Hərbi-dini dövlət – imamətin yaranması yalnız Şimali Qafqazın tarixinə aiddir.
Doğru cavab: Rusiya dövləti tərəfindən işğal edilməsi

A variantı 44 saylı test tapşırığı
B variantı 41 saylı test tapşırığı
C variantı 34 saylı test tapşırığı
D variantı 49 saylı test tapşırığı

XVII əsrdə baş vermiş Səfəvi-Osmanlı müharibələrinə aid ***deyil***.
A) Səfəvi dövlətinin Hörmüzü azad etməsi
B) Osmanlı-Krım hərbi qüvvələrinin məğlubiyyətə uğradılması
C) Qəsri-Şirin sülh müqaviləsinin imzalanması
D) Şah I Abbasın Təbrizi azad etməsi
E) Sufiyan adlanan yerdə baş verən döyüşdə Səfəvi qoşunlarının qalib gəlməsi

Mövzu: Azərbaycan Səfəvilər dövləti XVII əsrdə
Sinif: 8-10
İzah: Səfəvi dövləti Hörmüzü Portuqaliya ilə mübarizə nəticəsində azad etmişdir. Səfəvilər Osmanlı-Krım hərbi qüvvələrini 1618-ci ildə baş verən Sınıq körpü döyüşündə məğlubiyyətə uğratmışdır. 1639-cu ildə Qəsri-Şirin sülh müqaviləsinin imzalanması ilə Səfəvi-Osmanlı müharibəsi başa çatmışdır. Şah I Abbas 1603-cü ildə Təbrizi osmanlılardan azad etmişdir. 1605-ci ildə Sufiyan adlanan yerdə baş verən döyüşdə Səfəvi qoşunları Osmanlı dövlətinə qalib gəlmişdir.
Doğru cavab: Səfəvi dövlətinin Hörmüzü azad etməsi

A variantı 45 saylı test tapşırığı
B variantı 50 saylı test tapşırığı
C variantı 32 saylı test tapşırığı
D variantı 45 saylı test tapşırığı

Eldənizlər dövlətinin hökmdarı Məhəmməd Cahan Pəhləvanın fəaliyyətinə aid ***deyil***.
A) Təbrizin Ağsunqurilərdən alınması
B) Paytaxtın Naxçıvan şəhərindən köçürülməsi
C) İri səlcuq əmirlərinin müqavimətinin qırılması
D) Gürcü feodallarının hücumlarının qarşısının alınması
E) Sultan titulunun qəbul edilməsi

Mövzu: Azərbaycan Atabəylər dövləti
Sinif: 7, 10
İzah: Eldənizlər dövlətinin hökmdarı Məhəmməd Cahan Pəhləvan sultan titulu qəbul etməmişdir. Distraktorlarda verilmiş iri səlcuq əmirlərinin müqavimətinin qırılması,

paytaxtın Naxçıvan şəhərindən köçürülməsi və gürcü feodallarının hücumlarının qarşısının alınması Məhəmməd Cahan Pəhləvanın fəaliyyətinə aidddir.

Doğru cavab: Sultan titulunun qəbul edilməsi

A variantı 46 saylı test tapşırığı
B variantı 35 saylı test tapşırığı
C variantı 43 saylı test tapşırığı
D variantı 40 saylı test tapşırığı

Xəzər xaqanlığından fərqli olaraq:

1. Uyğur xaqanlığı	*2. Qaraxanlı dövləti*
a. VII əsrdə meydana gəlmişdi b. Sasani dövlətinə qarşı mübarizə aparmışdı c. Çin imperatorundan ipəklə xərac almışdı	a. Ərəb xilafəti ilə mübarizə aparmışdı b. XI əsrdə iki yerə parçalanmışdı c. Göytürk xaqanlığının parçalanması nəticəsində yaranmışdı

A) 1 – b, c; 2 – a B) 1 – a, b; 2 – c C) 1 – a; 2 – c
D) 1 – b; 2 – a, b E) 1 – c; 2 – b

Mövzu: Türk dövlətləri
Sinif: 7, 10
İzah: Uyğur xaqanlığının Xəzər xaqanlığından fərqli cəhəti Çin imperatorundan xərac alması olmuşdu. Qaraxanlı dövləti Xəzər xaqanlığından fərqli olaraq XI əsrdə (1042) iki yerə parçalanmışdır. Xəzər xaqanlığı VII əsrdə meydana gəldiyi üçün bu bənd oxşar ola bilməz. Uyğur xaqanlığı Sasanilər dövlətinə qarşı mübarizə aparmamışdır. Qaraxanlı dövləti Ərəb xilafəti ilə mübarizə aparmamışdır. Göytürk xaqanlığı VI əsrdə parçalanmış, Qaraxanlı dövləti isə IX əsrdə yaranmışdır.
Doğru cavab: 1 – c; 2 - b

A variantı 47 saylı test tapşırığı
B variantı 32 saylı test tapşırığı
C variantı 50 saylı test tapşırığı
D variantı 42 saylı test tapşırığı

Roma sərkərdəsi Pompeyin Albaniyaya hücum etməkdə məqsədi:
A) Hindistanla Qara dəniz sahillərini birləşdirən ticarət yollarını ələ keçirmək
B) Albaniyanın Selevkilərdən asılılığına son qoymaq
C) Mərkəzi Asiyanın işğalını başa çatdırmaq
D) Karra şəhəri yaxınlığında baş verən döyüşdəki məğlubiyyətin əvəzini çıxmaq
E) Dərbənd istiqamətində irəliləyib alan tayfalarının yürüşlərinin qarşısını almaq

Mövzu: Azərbaycan ərazisində qədim dövlətlər
Sinif: 6, 10
İzah: Albaniya Selevkilərdən asılı vəziyyətdə olmamışdır. Karra şəhəri yaxınlığındakı baş verən döyüş e.ə. 53-cü ildə, yəni Roma sərkərdəsi Pompeyin Albaniyaya hücumundan sonra baş verdiyi üçün doğru ola bilməz. Alan tayfalarının yürüşləri Roma sərkərdəsi Pompeyin yürüşündən daha sonra başlandığı üçün onun məqsədi Dərbənd istiqamətində irəliləyib bu yürüşlərin qarşısını almaq olmamışdır. Roma sərkərdəsi Pompey Mərkəzi Asiyaya yürüş etməmişdir.
Pompeyin Albaniyaya hücum etməkdə məqsədi Hindistanla Qara dəniz sahillərini birləşdirən ticarət yollarını ələ keçirmək olmuşdur.
Doğru cavab: Hindistanla Qara dəniz sahillərini birləşdirən ticarət yollarını ələ keçirmək

A variantı 48 saylı test tapşırığı
B variantı 45 saylı test tapşırığı
C variantı 33 saylı test tapşırığı
D variantı 34 saylı test tapşırığı

II Qarabağ müharibəsi (Vətən müharibəsi) dövrünə aid ***deyil***.
A) Aldadıcı taktika ilə Ermənistanın hava hücumundan müdafiə sistemlərinin məhv edilməsi
B) Hadrut qəsəbəsinin azad edilməsi ilə Şuşaya hücum üçün əlverişli şəraitin yaranması
C) BMT Təhlükəsizlik Şurasının ölkəmiz əleyhinə qətnamə qəbul etməsi
D) “Qarabağ mücrüsü” adlanan plan nəticəsində ordumuzun canlı qüvvə itkisinin minimuma endirilməsi
E) Azərbaycan istehsalı olan Pilotsuz Uçuş Aparatından uğurla istifadə edilməsi

Mövzu: İkinci Qarabağ müharibəsi (Vətən müharibəsi)
Sinif: 9, 11
İzah: II Qarabağ müharibəsi (Vətən müharibəsi) dövründə Azərbaycan istehsalı olan Pilotsuz Uçuş Aparatından uğurla istifadə edilmişdir. Aldadıcı taktika ilə Ermənistanın hava hücumundan müdafiə sistemləri məhv edilmişdir. BMT Təhlükəsizlik Şurası ölkəmiz əleyhinə qətnamə qəbul etməmişdir. Hadrut qəsəbəsinin azad edilməsi ilə Şuşaya hücum üçün əlverişli şərait yaranmışdır. “Qarabağ mücrüsü” adlanan plan nəticəsində ordumuzun canlı qüvvə itkisi minimuma endirilmişdir.
Beləliklə, II Qarabağ müharibəsi (Vətən müharibəsi) dövründə BMT Təhlükəsizlik Şurası ölkəmiz əleyhinə qətnamə qəbul etmədiyi üçün doğru cavabdır.
Doğru cavab: BMT Təhlükəsizlik Şurasının ölkəmiz əleyhinə qətnamə qəbul etməsi

A variantı 49 saylı test tapşırığı
B variantı 31 saylı test tapşırığı
C variantı 45 saylı test tapşırığı
D variantı 36 saylı test tapşırığı

VII əsrin 40-cı illərindən fərqli olaraq, 50-ci illəri Albaniya dövləti üçün səciyyəvi idi:
A) Xəzər xaqanlığı ilə müqavilə imzalanması
B) Xilafətə verilən vergilərin üçdə bir qədər azaldılması
C) Daxili müstəqilliyinin ləğv edilməsi
D) Sasani dövləti ilə sülh müqaviləsinin imzalanması
E) Bizans imperatoru ilə ittifaqın yaradılması

Mövzu: Azərbaycan III – VII əsrin 1-ci yarısında
Sinif: 7, 10
İzah: Sualın şərtində verilmiş tarixlərdə Albaniya Sasani dövləti ilə sülh müqavilsəsi imzalamamışdır. Albaniyanın daxili müstəqilliyi VIII əsrin əvvəllərində ləğv edilmişdir. Xilafətə verilən vergilərin üçdə bir qədər azaldılması 667-670-ci illərdə Albaniya hökmdarı Cavanşirin xəlifə ilə görüşünün nəticəsinə aiddir. Bizans imperatoru ilə xilafətə qarşı ittifaq 654-cü ildə yaradılmışdır. Xəzər xaqanlığı ilə müqavilə VII əsrin 60-cı illərində imzalanmışdır.
Doğru cavab: Bizans imperatoru ilə ittifaqın yaradılması

A variantı 50 saylı test tapşırığı
B variantı 52 saylı test tapşırığı
C variantı 49 saylı test tapşırığı

D variantı 50 saylı test tapşırığı

Heydər Əliyevin birinci prezidentliyi dövrünə aiddir:

1. Milli valyuta – manatın dövriyyəyə buraxılması
2. Strateji əhəmiyyət daşıyan Horadiz qəsəbəsinin azad edilməsi
3. “Torpaq islahatı haqqında” Qanun qəbul edilməsi
4. Azərbaycan Respublikasının BMT-yə üzv qəbul olunması

A) 1, 4 B) 2, 4 C) 1, 3 D) 3, 4 E) 2, 3

Mövzu: Müstəqilliyin bərpa olunması, XX əsrin sonları-XXI əsrin əvvəllərində Azərbaycan Respublikasının daxili və xarici siyasəti
Sinif: 9, 11
İzah: Heydər Əliyevin birinci prezidentliyi dövrü 1993-1998-ci illəri əhatə etmişdir. Milli valyuta – manat 1992-ci ildə dövriyyəyə buraxılmışdır. Strateji əhəmiyyət daşıyan Horadiz qəsəbəsi 1994-cü ildə azad edilmişdir. “Torpaq islahatı haqqında” Qanun 1996-cı ildə qəbul edilmişdir. Azərbaycan Respublikası 1992-ci ildə BMT-yə üzv qəbul olunmuşdur.
Doğru cavab: 2, 3

A variantı 51 saylı test tapşırığı
B variantı 40 saylı test tapşırığı
C variantı 47 saylı test tapşırığı
D variantı 39 saylı test tapşırığı

Xəritədə rəqəmlərlə verilən ərazilər üçün doğru ***olmayan*** fikri müəyyən edin.

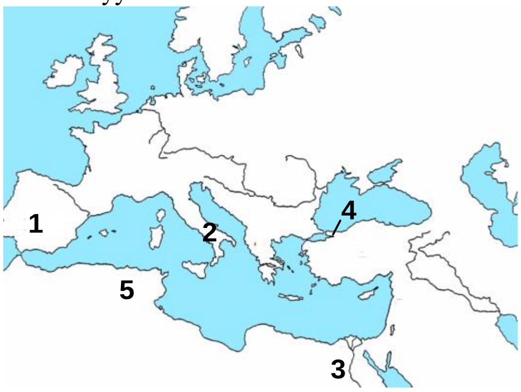

A) 5 – Bizans imperatoru Yustinian tərəfindən işğal edilmişdi
B) 2 – Frank hökmdarı Hlodviq tərəfindən işğal olunmuşdu
C) 4 – Bizans imperiyasının paytaxtı olmuşdu
D) 1 – VIII əsrin əvvəllərində ərəb qoşunları tərəfindən tutulmuşdu
E) 3 – Bizans imperiyası üzərində qələbə nəticəsində ərəb orduları tərəfindən fəth olunmuşdu

Mövzu: Avropa orta əsrlərdə
Sinif: 7, 10
İzah: Xəritədə 2 rəqəmi ilə verilən ərazi Hlodviqin dövründə işğal olunmamışdı. Xəritədə 1 rəqəmi ilə verilən ərazi (Pireney yarımadası) VIII əsrin əvvəllərində ərəb qoşunları tərəfindən tutulmuşdu. 5 rəqəmi ilə verilən Şimali Afrikadakı Vandal krallığının ərazisi Bizans imperatoru Yustinian tərəfindən işğal edilmişdi. 4 rəqəmi ilə verilmiş ərazi Bizans imperiyasının paytaxtı Konstantinopoldur. VII əsrdə Bizans imperiyası üzərində qələbə qazanan ərəb orduları Misiri (3 rəqəmi ilə verilmiş ərazi) ələ keçirmişdi.
Doğru cavab: 2 – Frank hökmdarı Hlodviq tərəfindən işğal olunmuşdu

A variantı 52 saylı test tapşırığı
B variantı 51 saylı test tapşırığı
C variantı 35 saylı test tapşırığı
D variantı 31 saylı test tapşırığı

XIX əsrin 20-ci illərində Şimali Azərbaycanın işğalını başa çatdırdıqdan sonra çar Rusiyası ölkəmizdə xammal istehsalının artırılmasına çalışırdı. Bununla bərabər, hər hansı bir məhsulun tam istehsalının Azərbaycanda həyata keçirilməsini istəmirdi. Çünki buradan ucuz xammal alıb, onu mərkəzi quberniyalarda son məhsula çevirib yenidən ölkəmizdə baha qiymətə satmaq çar Rusiyasına böyük qazanc gətirirdi.

Verilənlərə əsasən çar Rusiyası nəyə nail olmaq istəyirdi?

1. Neft sənayesində xarici kapitalın üstünlüyünün qarşısını almağa
2. Müstəmləkəçi iqtisadi siyasəti tətbiq etməyə
3. Şimali Azərbaycanda sənaye çevrilişinin qarşısını almağa
4. Neft sənayesində iltizam sisteminin ləğv edilməsinə
5. Ölkəmizi özünün ucuz xammal bazasına çevirməyə

A) 1, 5 B) 2, 5 C) 2, 4 D) 1, 3 E) 3, 4

Mövzu: Azərbaycan XIX əsrin 30-50-ci illərində
Sinif: 9, 11
İzah: Verilənlərə əsasən çar Rusiyası XIX əsrin 20-ci illərində Şimali Azərbaycanın işğalından sonra müstəmləkəçi iqtisadi siyasət həyata keçirir və ölkəmizi özünün ucuz xammal bazasına çevirməyə nail olmaq istəyirdi. Neft sənayesində xarici kapitalın üstünlüyünün və sənaye çevrilişinin baş verməsinin qarşısını almaq, iltizam sistemini ləğv etmək mətndə verilən tarixi proseslə səbəb-nəticə baxımdan uyğun deyil.
Doğru cavab: 2, 5

A variantı 53 saylı test tapşırığı
B variantı 55 saylı test tapşırığı
C variantı 54 saylı test tapşırığı
D variantı 55 saylı test tapşırığı

Neolit və Eneolit dövrlərinə aid oxşar cəhətlər:

1. Əkinçilikdə toxadan istifadə edilməsi
2. İlkin şəhər məskənlərinin mövcud olması
3. Saxsı qabların hazırlanması
4. Süni suvarma sistemindən istifadə olunması
5. Təsərrüfatda daş alətlərdən istifadə edilməsi

Mövzu: Azərbaycan ərazisində ibtidai icma cəmiyyəti
Sinif: 6, 10
İzah: Əkinçilikdə toxadan istifadə Neolit və Eneolit dövrlərinə aid oxşar cəhətlərdəndir. İlkin şəhər məskənləri Orta Tunc dövründə meydana gəlmişdir. Saxsı qabların hazırlanması da Neolit və Eneolit dövrlərinə aid oxşar cəhətlərdir. Süni suvarma sistemindən Erkən Tunc dövründən istifadə olunmağa başlanmışdı. Təsərrüfatda daş alətlərdən istifadə edilməsi hər iki dövrün oxşar xüsusiyyətidir.
Doğru cavab: 1, 3, 5

A variantı 54 saylı test tapşırığı
B variantı 56 saylı test tapşırığı
C variantı 53 saylı test tapşırığı
D variantı 53 saylı test tapşırığı

Xronoloji ardıcıllığı müəyyən edin.

1. Şirvanşahlar dövlətinin paytaxtının Bakı şəhərinə köçürülməsi
2. Böyük Səlcuq dövlətinin paytaxtının Rey şəhərinə köçürülməsi
3. Teymurilər dövlətinin paytaxtının Herat şəhərinə köçürülməsi
4. Osmanlı dövlətinin paytaxtının Bursa şəhərinə köçürülməsi

Mövzu: Şirvanşahlar dövləti. Böyük Səlcuq, Osmanlı və Teymuri dövləti
Sinif: 7, 10
İzah: Şirvanşahlar dövlətinin paytaxtının Bakı şəhərinə köçürülməsi 1192-ci ildə, Böyük Səlcuq dövlətinin paytaxtının Rey şəhərinə köçürülməsi 1043-cü ildə, Teymurilər dövlətinin paytaxtının Herat şəhərinə köçürülməsi XV əsrin birinci yarısında, Şahruxun hakimiyyəti dövründə və Osmanlı dövlətinin paytaxtının Bursa şəhərinə köçürülməsi XIV əsrdə Orxan Qazinin dövründə (1326-1362) olmuşdur.
Doğru cavab: 2, 1, 4, 3

A variantı 55 saylı test tapşırığı
B variantı 54 saylı test tapşırığı
C variantı 55 saylı test tapşırığı
D variantı 56 saylı test tapşırığı

Hadisə və nəticə əlaqələrinə aid uyğunluğu müəyyən edin.

№	*Hadisə*	*Nəticə*
1.	1711-ci ildə Prut çayı sahilində sülh müqaviləsinin imzalanması	Rusiya Azov qalasını Osmanlı dövlətinə qaytardı
2.	1783-cü ildə Parisdə (Versalda) sülh müqaviləsinin imzalanması	İngiltərə ABŞ-nin müstəqilliyini tanıdı
3.	Neyzbi döyüşünün baş verməsi	ABŞ-də "İstiqlaliyyət bəyannaməsi" qəbul edildi
4.	II Yekaterinanın hakimiyyətə gəlməsi	Rusiyada mütləqiyyət quruluşu zəiflədi
5.	XVII əsrdə Otuzillik müharibənin baş verməsi	Qərbi Avropada üstünlük İspaniyadan Fransaya keçdi

Mövzu: ABŞ, İngiltərə, Rusiya və Osmanlı XVII-XVIII əsrlərdə
Sinif: 8, 10
İzah: 1711-ci ildə Prut çayı sahilində sülh müqaviləsi imzalanması nəticəsində Rusiya Azov qalasını Osmanlı dövlətinə qaytardı. 1783-cü ildə Parisdə (Versalda) sülh müqaviləsinin imzalanması nəticəsində İngiltərə ABŞ-nin müstəqilliyini tanıdı. Neyzbi döyüşünün nəticəsində ABŞ-də "İstiqlaliyyət bəyannaməsi" qəbul edilməmişdir. II Yekaterinanın hakimiyyətə gəlməsi ilə Rusiyada mütləqiyyət quruluşu güclənmişdir. XVII əsrdə baş verən Otuzillik müharibə nəticəsində Qərbi Avropada üstünlük İspaniyadan Fransaya keçdi.
Doğru cavab: 1, 2, 5

A variantı 56 saylı test tapşırığı
B variantı 53 saylı test tapşırığı
C variantı 56 saylı test tapşırığı
D variantı 54 saylı test tapşırığı

Rəvvadilər dövlətinin Şirvanşahlar dövləti ilə oxşar, Salarilər dövləti ilə fərqli xüsusiyyətlərini müəyyən edin.

1. Ərəb mənşəli sülalə tərəfindən yaradılmışdı
2. Böyük Səlcuq dövlətindən asılı olmuşdu
3. Slavyanların hücumuna məruz qalmışdı
4. Dəbil əmirliyini özünə birləşdirmişdi

Mövzu: Şirvanşahlar, Salari, Rəvvadi dövlətləri
Sinif: 7, 10
İzah: Rəvvadilər və Şirvanşahlar dövləti ərəb mənşəli sülalələr tərəfindən yaradılmışdı. 1054-cü ildə Rəvvadilər, 1066-cı ildə Şirvanşahlar dövləti Böyük Səlcuq dövlətindən asılı vəziyyətə düşmüşdü. Salarilər dövləti 944-cü ildə slavyanların hücumuna məruz qaldığı üçün bu cavab doğru ola bilməz. Dəbil əmirliyini Rəvvadilər və Şirvanşahlar dövləti özünə birləşdirməmişdi.
Doğru cavab: 1, 2

A variantı 57 saylı test tapşırığı
B variantı 57 saylı test tapşırığı
C variantı 57 saylı test tapşırığı
D variantı 57 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

1. Otluqbeli döyüşü
2. Mərv döyüşü

a. Osmanlı dövləti
b. Qaraqoyunlu (Baharlı) dövləti
c. Səfəvi dövləti
d. Ağqoyunlu (Bayandurlu) dövləti
e. Cəlairilər dövləti

Mövzu: Azərbaycan XV əsrdə və Səfəvi dövləti dövründə
Sinif: 7, 10
İzah: Otluqbeli döyüşü 1473-cü ildə Osmanlı və Ağqoyunlu (Bayandurlu) dövlətləri arasında baş vermişdir. Mərv döyüşü 1510-cu ildə Səfəvilərlə Şeybanilər arasında olmuşdur.
Doğru cavab: 1-a, d; 2-c

E.ə. V yüzilliyin ikinci yarısında yunan şəhər-dövlətləri iki rəqib düşərgəyə bölündü. Tezliklə onlar arasında müharibə başlandı. Peloponnesin çoxsaylı ordusu Attikaya soxuldu və mərkəzi şəhəri viran etdi. Cənubluların hücumu qarşı tərəfi bütün Attika əhalisini şəhər divarlarının arxasına təxliyə etmək məcburiyyətində qoydu. Ağzına kimi dolmuş şəhərdə epidemiya başladı. Periklin ölməsi vəziyyəti daha da çətinləşdirdi. Müharibənin uzanması tərəflər üçün yaxşı bir şey vəd etmirdi.

A variantı 58 saylı test tapşırığı
B variantı 58 saylı test tapşırığı
C variantı 58 saylı test tapşırığı
D variantı 58 saylı test tapşırığı

Mənbədə bəhs olunan müharibədə qalib gələn dövlətin adını yazın.

Mövzu: Avropa qədim dövrlərdə: Yunanıstan, Makedoniya

Sinif: 6, 10
İzah: E.ə. V yüzillikdə baş verən Afina-Sparta müharibəsi Sparta dövlətinin qələbəsi ilə bitmişdir.
Doğru cavab: Sparta

A variantı 59 saylı test tapşırığı
B variantı 59 saylı test tapşırığı
C variantı 59 saylı test tapşırığı
D variantı 59 saylı test tapşırığı

Mənbədə bəhs olunan müharibənin başlanmasının bir siyasi (1) və bir iqtisadi (2) səbəbini yazın.
Siyasi səbəb: Afina demokratiyası ilə Sparta oliqarxiyası arasında ziddiyyətlərin olması
İqtisadi səbəb: Yunan şəhər-dövlətləri arasında çoxlu qənimət ələ keçirmək üçün uğrunda mübarizə;
dəniz ticarətində üstünlük qazanmaq üçün rəqabətin getməsi,
Mövzu: Avropa qədim dövrlərdə: Yunanıstan, Makedoniya
Sinif: 6, 10
İzah: Müharibənin başlanmasının siyasi səbəbi siyasi sistemlər olan Afina demokratiyası ilə Sparta oliqarxiyası arasında ziddiyyətlərin olması idi. İqtisadi səbəbi isə yunan şəhər-dövlətləri arasında çoxlu qənimət ələ keçirmək uğrunda rəqabətin olması və dəniz ticarətində üstünlük qazanmaq uğrunda rəqabətin getməsi olmuşdur.

Doğru cavab:
Siyasi səbəb: Afina demokratiyası ilə Sparta oliqarxiyası arasında ziddiyyətlərin olması *və ya* siyasi sistemlər arasında ziddiyyətlər
İqtisadi səbəb: Yunan şəhər-dövlətləri arasında çoxlu qənimət ələ keçirmək uğrunda mübarizə;
dəniz ticarətində üstünlük qazanmaq üçün rəqabətin getməsi,

A variantı 60 saylı test tapşırığı
B variantı 60 saylı test tapşırığı
C variantı 60 saylı test tapşırığı
D variantı 60 saylı test tapşırığı

Haqqında bəhs olunan müharibənin mənbədə ***verilməyən*** iki nəticəsini yazın.
1. Yunan şəhər-dövlətlərində daxili ziddiyyətlər dərinləşdi.
2. Yunan şəhər-dövlətləri zəiflədi.
3. Sonralar yunan şəhər-dövlətləri Makedoniyanın hakimiyyəti altına düşdü.

Mövzu: Avropa qədim dövrlərdə: Yunanıstan, Makedoniya
Sinif: 6, 10
İzah: Mənbədə bəhs olunan Afina-Sparta müharibəsinin nəticələrinə daxili ziddiyyətlərin dərinləşməsi, yunan şəhər-dövlətlərinin zəifləməsi və daha sonralar yunan şəhər-dövlətlərinin Makedoniyanın hakimiyyəti altına düşməsi aiddir.

Doğru cavab: Yunan şəhər-dövlətlərində daxili ziddiyyətlər dərinləşdi;
Yunan şəhər-dövlətləri zəiflədi;
Sonralar yunan şəhər-dövlətləri Makedoniyanın hakimiyyəti altına düşdü.

Ədəbiyyat

A variantı 61 saylı test tapşırığı
B variantı 65 saylı test tapşırığı
C variantı 61 saylı test tapşırığı
D variantı 65 saylı test tapşırığı

M.F. Axundzadənin "Aldanmış kəvakib" əsərinin obrazları ilə bağlı cədvəldəki doğru fikirləri müəyyən edin.

Yusif Sərrac	*Şah Abbas*
1. Atası onun molla olmasını istəsə də, ruhanilərin saxtakarlığını görəndən sonra din xadimi olmaq fikrindən daşınır. 2. Ruhanilərin dövlətdən asılılığını artırmaq üçün onlara xəzinədən maaş təyin edir. 3. Hakimiyyətini qorumaq üçün zindana saldırdığı saray adamlarının nüfuzundan istifadə etmək qərarına gəlir.	4. Münəccimbaşının Yusif Sərrac haqqında verdiyi məlumatdan sonra onun ölümə layiq olduğunu qəbul edir. 5. Bəladan qurtulması üçün Mövlana Cəmaləddinin ona məsləhət gördüyü tədbiri tərəddüdsüz qəbul edir. 6. Sərdar Zaman xanın xahişi ilə münəccimbaşını edam etdirmir.

A) 1, 2, 5, 6 B) 1, 2, 4 C) 1, 3, 5, 6
D) 2, 3, 4, 6 E) 3, 4, 5

Mövzu: Mirzə Fətəli Axundzadə
Sinif: 10
İzah: 1. *Atası onun molla olmasını istəsə də, ruhanilərin saxtakarlığını görəndən sonra din xadimi olmaq fikrindən daşınır*; 2. *Ruhanilərin dövlətdən asılılığını artırmaq üçün onlara xəzinədən maaş təyin edir*; 5. *Bəladan qurtulması üçün Mövlana Cəmaləddinin ona məsləhət gördüyü tədbiri tərəddüdsüz qəbul edir*; 6. *Sərdar Zaman xanın xahişi ilə münəccimbaşını edam etdirmir* fikirləri doğrudur.
3. *Hakimiyyətini qorumaq üçün zindana saldırdığı saray adamlarının nüfuzundan istifadə etmək qərarına gəlir* fikri ***yanlışdır***. Yusif Sərrac saray adamlarını həbs etdirdikdən sonra onlarla heç bir əlaqə qurmur, onlardan hər hansı formada istifadəyə cəhd etmir. 4. *Münəccimbaşının Yusif Sərrac haqqında verdiyi məlumatdan sonra onun ölümə layiq olduğunu qəbul edir* fikri də ***yanlışdır***. Yusif Sərrac haqqında məlumatı mollabaşı Axund Səməd verir.
Doğru cavab: 1, 2, 5, 6

A variantı 62 saylı test tapşırığı
B variantı 74 saylı test tapşırığı
C variantı 76 saylı test tapşırığı
D variantı 66 saylı test tapşırığı

Ə. Haqverdiyevin "Bomba" əsəri ilə bağlı ***yanlış*** fikirləri müəyyən edin.
1. Başqa millətdən olan vəzifə sahibləri ilə Azərbaycan mülkədarı qarşılaşdırılır.
2. Kərbəlayı Zalın nitqində təhrif olunmuş rus sözlərindən istifadə onun xarakterinin açılmasına kömək edir.
3. Arvadı və Kərbəlayı Zal arasında fikir ayrılığı yaşanır.
4. Pristav Kərbəlayı Zalı məzəmmət edir.

5. Kərbəlayı Zal xalqına xidmət etmək üçün vəzifədə qalmaq istəyir.

A) 2, 4 B) 3, 4 C) 1, 2 D) 3, 5 E) 1, 5

Mövzu: Azərbaycan ədəbiyyatında tənqidi realizm və romantizm dövrü (Ə. Haqverdiyev)

Sinif: 8

İzah: 1. *Başqa millətdən olan vəzifə sahibləri ilə Azərbaycan mülkədarı qarşılaşdırılır* fikri ***yanlışdır***. Bu əsərdə, ümumiyyətlə, mülkədar obrazı yaradılmamışdır. 5. *Kərbəlayı Zal xalqına xidmət etmək üçün vəzifədə qalmaq istəyir* fikri də ***yanlışdır***. Kərbəlayı Zalın vəzifədə qalmaq istəməsinin səbəbi xalqa xidmət etmək deyil, öz mənafeyini güdməsidir.

2. *Kərbəlayı Zalın nitqində təhrif olunmuş rus sözlərindən istifadə onun xarakterinin açılmasına kömək edir;* 3. *Arvadı və Kərbəlayı Zal arasında fikir ayrılığı yaşanır*; 4. *Pristav Kərbəlayı Zalı məzəmmət edir* fikirləri doğrudur.

Doğru cavab: 1, 5

A variantı 63 saylı test tapşırığı
B variantı 73 saylı test tapşırığı
C variantı 80 saylı test tapşırığı
D variantı 74 saylı test tapşırığı

H. Cavidin "İblis" əsəri ilə bağlı cədvəldəki uyğun fikirləri müəyyən edin.

Doğrudur	***Yanlışdır***
1. Arif yer üzündəki zülmləri görməmək üçün Allahdan onu göylərə qaldırmasını istəyir. 2. İxtiyar şeyx Arifə qəlbindəki nifrəti və qəzəbi boğmasa, özünü məhv edəcəyini bildirir. 3. Arif və Rəna meşədə haydutlarla qarşılaşanda onların köməyinə Vasif gəlir.	4. İbn Yəmin Rənanı atasının qatilini tapacağına inandırır. 5. Arif yoldaşı olan sərrafı öldürüb qızıllarını ələ keçirdiyini etiraf edir. 6. İxtiyar şeyx Xavərin qatilindən intiqam almaq üçün İbn Yəmindən kömək istəyir.

A) 1, 3, 5 B) 2, 4, 5 C) 2, 3, 6
D) 1, 4, 5 E) 1, 2, 6

Mövzu: Hüseyn Cavid

Sinif: 11

İzah: **"Doğrudur"** sütunundan 1. *Arif yer üzündəki zülmləri görməmək üçün Allahdan onu göylərə qaldırmasını istəyir*; 2. *İxtiyar şeyx Arifə qəlbindəki nifrəti və qəzəbi boğmasa, özünü məhv edəcəyini bildirir* fikirləri cədvələ uyğundur. 3. *Arif və Rəna meşədə haydutlarla qarşılaşanda onların köməyinə Vasif gəlir* fikri ***yanlışdır***, deməli, cədvələ uyğun **deyil.**

"Yanlışdır" sütununda 4. *İbn Yəmin Rənanı atasının qatilini tapacağına inandırır* və 5. *Arif yoldaşı olan sərrafı öldürüb qızıllarını ələ keçirdiyini etiraf edir* fikirləri əsərdə öz əksini tapdığı üçün cədvələ uyğun **deyil**. 6. *İxtiyar şeyx Xavərin qatilindən intiqam almaq üçün İbn Yəmindən kömək istəyir* fikri ***yanlışdır***, çünki İxtiyar şeyx Elxandan kömək istəyir. Deməli, bu fikir cədvələ uyğundur**.**

Doğru cavab: 1, 2, 6

A variantı 64 saylı test tapşırığı
B variantı 75 saylı test tapşırığı
C variantı 77 saylı test tapşırığı
D variantı 62 saylı test tapşırığı

"Ağıllı uşaq" nağılı ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Əhməd xanın verdiyi suallara cavab tapmaq üçün böyüklərdən məsləhət almağı lazım bilir.
2. Əhmədin nənəsi ağıllı qocalardan birinin şikəst olduğu üçün xanın adamları tərəfindən aparılmadığını deyir.
3. Xanın çobanı Əhmədə kömək etmək məqsədilə ona xanın sevimli heyvanı haqqında məlumat verir.
4. Kənd camaatı xanın suallarına cavab tapmaq üçün kənddə ağıllı və bacarıqlı uşaq hesab olunan Əhmədə müraciət edir.
5. Xan sualları cavablandırmaq üçün gələn Əhmədi görəndə əvvəlcə qəzəblənib onu cəzalandırmaq istəyir, lakin gətirdiyi keçini görəndən sonra bu fikrindən əl çəkir.
6. Kəndin qocaları tərəddüd etmədən, könüllü şəkildə xanın yanına getməyə razılaşırlar.

A) 1, 2, 5 B) 1, 3, 4, 5 C) 2, 3, 5, 6
D) 3, 4, 6 E) 1, 2, 4, 6

Mövzu: Azərbaycan şifahi xalq yaradıcılığı

Sinif: 6

İzah: 1. *Əhməd xanın verdiyi suallara cavab tapmaq üçün böyüklərdən məsləhət almağı lazım bilir*; 2. *Əhmədin nənəsi ağıllı qocalardan birinin şikəst olduğu üçün xanın adamları tərəfindən aparılmadığını deyir* və 5. *Xan sualları cavablandırmaq üçün gələn Əhmədi görəndə əvvəlcə qəzəblənib onu cəzalandırmaq istəyir, lakin gətirdiyi keçini görəndən sonra bu fikrindən əl çəkir* fikirləri ***doğrudur***.
3. *Xanın çobanı Əhmədə kömək etmək məqsədilə ona xanın sevimli heyvanı haqqında məlumat verir* fikri ***yanlışdır***. Çoban Əhmədin əsl niyyətini bilmədən ona keçinin xanın sevimli heyvanı olması haqqında məlumat verir. 4. *Kənd camaatı xanın suallarına cavab tapmaq üçün kənddə ağıllı və bacarıqlı uşaq hesab olunan Əhmədə müraciət edir* fikri ***yanlışdır***. Nağılda belə bir müraciət edilmir, əksinə, kənd camaatı Əhmədin xanın suallarına cavab vermək istəyinə inamsız yanaşır. *6. Kəndin qocaları tərəddüd etmədən, könüllü şəkildə xanın yanına getməyə razılaşırlar* fikri də ***yanlışdır.*** Qocalar saraya yarıxoş, yarızor gedirlər.

Doğru cavab: 1, 2, 5

A variantı 65 saylı test tapşırığı
B variantı 71 saylı test tapşırığı
C variantı 78 saylı test tapşırığı
D variantı 72 saylı test tapşırığı

N. Gəncəvinin "İskəndərnamə" əsərindəki obrazlarla bağlı uyğunluğu müəyyən edin.

1. Niqumaş
2. Ərəstu

a. İskəndərə var-dövlətə çox aludə olmamağı tövsiyə edir.
b. İskəndər üçün ilk nəsihətnaməni yazır.
c. İskəndərdən onun haqqına və sözünə hörmət göstərməsini xahiş edir.
d. İskəndərə misirlilərə kömək etməklə ad qazanacağını bildirir.
e. Ulduz falına baxaraq İskəndərin parlaq gələcəyi olacağını söyləyir.

A) 1 – c, d; 2 – a, b B) 1 – c, e; 2 – a, d
C) 1 – a, c; 2 – b, d D) 1 – e; 2 – b, d
E) 1 – a, b; 2 – e

Mövzu: Nizami Gəncəvi

Sinif: 10

İzah: Tapşırıqdakı a. *İskəndərə var-dövlətə çox aludə olmamağı tövsiyə edir;* c. *İskəndərdən onun haqqına və sözünə hörmət göstərməsini xahiş edir* fikirləri Niqumaşa, b. *İskəndər üçün ilk nəsihətnaməni yazır* və d. *İskəndərə misirlilərə kömək etməklə ad qazanacağını bildirir* fikirləri isə Ərəstuya uyğundur. e. *Ulduz falına baxaraq İskəndərin parlaq gələcəyi olacağını söyləyir* fikri saray münəccimlərinə aid olduğu üçün təqdim olunmuş heç bir obraza aid ***deyil***.
Doğru cavab: 1 – a, c; 2 – b, d

A variantı 66 saylı test tapşırığı
B variantı 72 saylı test tapşırığı
C variantı 64 saylı test tapşırığı
D variantı 68 saylı test tapşırığı

M.Ə. Sabirin “Əkinçi” əsəri ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Həmin dövrdəki zəhmət adamlarının güzəranı haqqında ümumi təsəvvür yaranır.
2. Mülkədarın kəndli ilə özünü müqayisə etməsi sosial təbəqələşmənin dərinliyini göstərir.
3. Çətin həyat şəraiti əkinçinin məğrurluğunu əlindən ala bilmir.
4. Bəzi təbiət hadisələri dözülməz dolanışığı olan əkinçinin vəziyyətini daha da ağırlaşdırır.
5. Əkinçinin məzlumluğu ilə mülkədarın azğınlığı ziddiyyət təşkil edir.
6. Mülkədar əkinçinin səbir kasasının daşacağından, etiraz edəcəyindən narahat olur.

A) 3, 4, 5 B) 1, 2, 4, 5 C) 2, 3, 4, 6 D) 1, 3, 6 E) 1, 2, 5, 6

Mövzu: Mirzə Ələkbər Sabir
Sinif: 8
İzah: 1. *Həmin dövrdəki zəhmət adamlarının güzəranı haqqında ümumi təsəvvür yaranır*; *2. Mülkədarın kəndli ilə özünü müqayisə etməsi sosial təbəqələşmənin dərinliyini göstərir; 4. Bəzi təbiət hadisələri dözülməz dolanışığı olan əkinçinin vəziyyətini daha da ağırlaşdırır*; 5. *Əkinçinin məzlumluğu ilə mülkədarın azğınlığı ziddiyyət təşkil edir* fikirləri doğrudur. *3. Çətin həyat şəraiti əkinçinin məğrurluğunu əlindən ala bilmir* fikri ***yanlışdır***, çünki mülkədarın nitqindən bəlli olur ki, əkinçi məzlumdur, o, mülkədara yalvarır, onun qapısında boynunu burur. 6. *Mülkədar əkinçinin səbir kasasının daşacağından, etiraz edəcəyindən narahat olur* fikri də ***yanlışdır***. Zalımlığı və istismarçılığı ilə yadda qalan mülkədar belə bir qorxu keçirmir. O, əkinçinin itaətkar, fağır, müti bir insan olduğunu açıq-aşkar bilir.
Doğru cavab: 1, 2, 4, 5

A variantı 67 saylı test tapşırığı
B variantı 61 saylı test tapşırığı
C variantı 70 saylı test tapşırığı
D variantı 61 saylı test tapşırığı

İ. Şıxlının “Dəli Kür” əsərindəki obrazlarla bağlı doğru fikirləri müəyyənləşdirin.

1. Kənd uşaqlarının Qori seminariyasında oxumasını istəməyən Molla Sadıq milli həmrəylik hissindən də məhrumdur.
2. Pristav yerli əhalinin milli mənafeyinə qarşı çarizmin təcavüzkar siyasətini yeridir.
3. Cahandar ağa Mələyi qaçırmaqla etdiyi səhvi başa düşmür və özünü haqlı sayır.
4. Şamxal yeniliyi təcəssüm etdirən gəncliyin nümayəndəsi kimi diqqəti cəlb edir.
5. Allahyar düşmənindən namərd üsullarla intiqam almağa çalışır.

A) 2, 5 B) 1, 2, 4 C) 2, 3, 4 D) 3, 4, 5 E) 1, 5

Mövzu: İsmayıl Şıxlı
Sinif: 11
İzah: 2. *Pristav yerli əhalinin milli mənafeyinə qarşı çarizmin təcavüzkar siyasətini yeridir*; 5. *Allahyar düşmənindən namərd üsullarla intiqam almağa çalışır* fikirləri doğrudur.
1. *Kənd uşaqlarının Qori seminariyasında oxumasını istəməyən Molla Sadıq milli həmrəylik hissindən də məhrumdur* fikri ***yanlışdır***. Molla Sadıq mövhumatın, fanatizmin tərəfdarı olsa da, kənd əhalisinə məxsus meşənin çar tərəfindən qəsb edilməsinə etiraz səsini ucaldaraq milli həmrəylik nümayiş etdirir. 3. *Cahandar ağa Mələyi qaçırmaqla etdiyi səhvi başa düşmür və özünü haqlı sayır* fikri də ***yanlışdır***. Çünki o özünün daxili monoloqunda öz hərəkətini səhv kimi dəyərləndirir, yəni səhvini başa düşür, lakin bunu dilə gətirib etiraf etmir. 4. *Şamxal yeniliyi təcəssüm etdirən gəncliyin nümayəndəsi kimi diqqəti cəlb edir* fikri də ***yanlışdır.*** Əsərdə yeniliyi təcəssüm etdirən gəncliyin nümayəndəsi Əşrəfdir.
Doğru cavab: 2, 5

A variantı 68 saylı test tapşırığı
B variantı 69 saylı test tapşırığı
C variantı 71 saylı test tapşırığı
D variantı 67 saylı test tapşırığı

“Həmzənin Qıratı qaçırması” (“Koroğlu” eposu) qoluna əsasən cədvəldəki ***uyğunsuzluqları*** müəyyən edin.

Obraz	Obraz haqqında fikirlər
1. Hasan paşa	Qıratı Koroğlunun əlindən çıxartması ilə lovğalanır.
2. Qarı	Keçəl Həmzənin Qıratı qaçırtmasını igidlik hesab edir.
3. Dona xanım	Bir qızdan ötrü Koroğlu kimi igidin atını oğurladığı üçün Həmzəni məzəmmət edir.
4. Koroğlu	Qıratın buxovunun açarını Həmzəyə verdiyinə görə peşman olsa da, bunu dəlilərə etiraf etməkdən çəkinir.
5. Həmzə	Koroğlu ilə qarşılaşdıqda ömrünü-gününü Hasan paşanın qapısında çürüdüb ona ilxıçılıq etdiyini söyləyir.

A) 1, 2, 3 B) 4, 5 C) 1, 2, 4 D) 3, 4 E) 2, 3, 5

Mövzu: “Koroğlu” eposu
Sinif: 10
İzah: 4. *Koroğlu – Qıratın buxovunun açarını Həmzəyə verdiyinə görə peşman olsa da, bunu dəlilərə etiraf etməkdən çəkinir* fikri ***yanlışdır.*** Koroğlu Həmzəyə Düratın buxovunun açarını verir. 5. *Həmzə – Koroğlu ilə qarşılaşdıqda ömrünü-gününü Hasan paşanın qapısında çürüdüb ona ilxıçılıq etdiyini söyləyir* fikri ***yanlışdır***. Həmzə Koroğlu ilə qarşılaşdıqda ömrünü-gününü “bəy-paşa qapısında” çürütdüyünü bildirir.
Digər obrazlarla bağlı verilən fikirlər doğrudur.

Doğru cavab: 4, 5

A variantı 69 saylı test tapşırığı
B variantı 62 saylı test tapşırığı
C variantı 68 saylı test tapşırığı
D variantı 75 saylı test tapşırığı

B. Vahabzadənin "Vətəndaş" şeiri ilə bağlı ***yanlış*** fikri müəyyən edin.

Şairə görə:

A) həmvətənlər bir-birinin ağrısına ürəkdən yanmalıdırlar.
B) azadlıq uğrunda çarpışmayan insanların Vətən torpağında yaşamağa haqqı yoxdur.
C) Vətən övladları bir-birinə arxa, kömək olmalıdırlar.
D) insan Vətən qarşısında məsuliyyətini unutmamalıdır.
E) insan təklikdə deyil, Vətəninə güvəndikdə vətəndaş olur.

Mövzu: Bəxtiyar Vahabzadə
Sinif: 7
İzah: Əsərdə *azadlıq uğrunda çarpışmayan insanların Vətən torpağında yaşamağa haqqı yoxdur* fikri diqqətə çatdırılmadığı üçün ***yanlış***, digər fikirlər şeirin müxtəlif misralarında öz əksini tapdığı üçün doğrudur.
Doğru cavab: azadlıq uğrunda çarpışmayan insanların Vətən torpağında yaşamağa haqqı yoxdur.

A variantı 70 saylı test tapşırığı
B variantı 66 saylı test tapşırığı
C variantı 79 saylı test tapşırığı
D variantı 76 saylı test tapşırığı

S. Vurğunun "Vaqif" pyesindəki Şeyx obrazı ilə bağlı ***yanlış*** fikirləri müəyyən edin.

1. Bir dəstə adamla birlikdə Vaqif və Əli bəyi edam yerinə gətirir.
2. Hücuma keçmiş Eldar tərəfindən vurularaq öldürülür.
3. Qarı ilə birlikdə Xuramanı Vaqifdən boşanaraq İbrahim xana ərə getməyə razı salır.
4. İbrahim xanın planı ilə Qacarın yanına casus kimi göndərilir.
5. Yaltaq, mənsəbpərəst və xəyanətkar obrazdır.
6. İbrahim xanın qaçma xəbərini Qacara bildirir.

A) 2, 4 B) 1, 4, 6 C) 2, 3, 6 D) 1, 3, 5 E) 4, 5

Mövzu: Səməd Vurğun
Sinif: 11
İzah: 1. *Bir dəstə adamla birlikdə Vaqif və Əli bəyi edam yerinə gətirir; 3. Qarı ilə birlikdə Xuramanı Vaqifdən boşanaraq İbrahim xana ərə getməyə razı salır; 5. Yaltaq, mənsəbpərəst və xəyanətkar obrazdır;6. İbrahim xanın qaçma xəbərini Qacara bildirir* fikirləri Şeyx obrazı ilə bağlı doğru fikirlərdir.
2. *Hücuma keçmiş Eldar tərəfindən vurularaq öldürülür* fikri Şeyx obrazı üçün ***yanlışdır***, o, Əli bəy tərəfindən öldürülür. 4. *İbrahim xanın planı ilə Qacarın yanına casus kimi göndərilir* də Şeyxlə bağlı ***yanlış*** fikirdir. Çünki Şeyx İbrahim xan Dağıstana qaçdıqdan sonra öz təşəbbüsü ilə Qacarın yanına gəlir və ona yarınmağa çalışır.
Doğru cavab: 2, 4

A variantı 71 saylı test tapşırığı
B variantı 77 saylı test tapşırığı
C variantı 66 saylı test tapşırığı
D variantı 82 saylı test tapşırığı

Q. Zakirlə M.P. Vaqif yaradıcılığının ortaq xüsusiyyətləri haqqında deyilən fikirlərdən biri ***yanlışdır***:

A) Yaradıcılığında qəzəl janrından da istifadə etmişdir.
B) Qoşmalarında tərənnüm olunan gözəl real insandır.
C) Aşıq şeiri janrlarından istifadə etmişdir.
D) Epik növdə əsərlər yaratmışdır.
E) İctimai motivli lirik şeir yazmışdır.

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 10
İzah: Test tapşırığında verilənlər içərisində *Epik növdə əsərlər yaratmışdır* fikri ***yanlışdır***, yəni hər iki sənətkarın yaradıcılığı üçün ortaq xüsusiyyət kimi dəyərləndirilə ***bilməz***. Q. Zakirdən fərqli olaraq, M.P.Vaqif epik əsər yazmamışdır. Təqdim olunmuş digər fikirlər Q. Zakir və M.P. Vaqif yaradıcılığının ortaq xüsusiyyətləridir.
Doğru cavab: Epik növdə əsərlər yaratmışdır.

A variantı 72 saylı test tapşırığı
B variantı 82 saylı test tapşırığı
C variantı 75 saylı test tapşırığı
D variantı 63 saylı test tapşırığı

Mir Cəlalın "Açıq kitab" əsərinə əsasən cədvəldəki ***yanlış*** fikirləri müəyyən edin.

Səbəb	Nəticə
1. Rübabə Gəldiyevin briqadasından ayrılaraq Vahidin briqadasına qoşulur.	Gəldiyev Vahidi ləkələməyə çalışır.
2. Diplom alandan sonra Gəldiyevin ilk tikinti işi qüsurlu olur.	Vəzirbəyli Gəldiyevin işinə irad tutur, onu hörmətdən salır.
3. Vəzirbəyli Vahidin layihəsinin birinci mükafata layiq görüləcəyini düşünür.	"Açıq kitab" layihəsinin ikinci mükafata layiq görülməsi onu təəccübləndirir.
4. Gəldiyev etdiyi oğurluğun üstünün açılmasından ehtiyat edir.	Surətini çıxardığı layihənin Vahidə məxsus nüsxəsini məhv edir.
5. Vəzirbəyli ona göndərilən layihənin olduqca qüsurlu olduğunu müəyyən edir.	Layihə müəllifinin müəyyənləşdirilib işdən azad edilməsini doğru hesab edir.

A) 3, 4 B) 2, 5 C) 1, 4 D) 1, 2 E) 3, 5

Mövzu: Mir Cəlal
Sinif: 11
İzah: 3. *Vəzirbəyli Vahidin layihəsinin birinci mükafata layiq görüləcəyini düşünür – "Açıq kitab" layihəsinin ikinci mükafata layiq görülməsi onu təəccübləndirir* uyğunluğu ***yanlışdır.*** Vəzirbəyli Vahidin istedadlı gənc olduğunu düşünsə də, onun Vahidin layihəsinin neçənci mükafata layiq görüləcəyi barədə hər hansı bir düşüncəsinə yer verilmir. 4. *Gəldiyev etdiyi oğurluğun üstünün açılmasından ehtiyat edir – Surətini çıxardığı layihənin Vahidə məxsus nüsxəsini məhv edir* uyğunluğu ***yanlışdır***. Gəldiyev həmin nüsxəni məhv etmir, öz evində gizlədir. Səbəb-nəticə əlaqəsi ilə bağlı verilmiş digər uyğunluqlar doğrudur.
Doğru cavab: 3, 4

A variantı 73 saylı test tapşırığı
B variantı 81 saylı test tapşırığı

C variantı 63 saylı test tapşırığı
D variantı 69 saylı test tapşırığı

N. Vəzirovun "Müsibəti-Fəxrəddin" faciəsində yer alan əsas məsələlərə aid ***deyil***:

1. mütərəqqi və mürtəce qüvvələr arasında kəskin ziddiyyət
2. ailələr arasında ədavət, qan düşmənçiliyi
3. soykökündən uzaqlaşmanın acı nəticələri
4. tərəqqiyə, xoşbəxt həyata mane olan cəhalət və nadanlığın ifşası
5. aşağı təbəqənin nümayəndələrinə qarşı alçaldıcı münasibət

A) 1, 4, 5 B) 2, 3 C) 3, 5 D) 1, 3 E) 1, 2, 4

Mövzu: Nəcəf bəy Vəzirov
Sinif: 10
İzah: 3. *soykökündən uzaqlaşmanın acı nəticələri* fikri ***yanlışdır***, bu əsərdəki hadisələr nadanlıq və cəhalətin acı nəticələri kimi təzahür edir. 5. *aşağı təbəqənin nümayəndələrinə qarşı alçaldıcı münasibət* fikri də əsərdə yer almamışdır. Rüstəm bəy nökərlərinə öz övladı kimi yanaşır, digər obrazlar da aşağı təbəqənin nümayəndələrinə qarşı alçaldıcı münasibət göstərmirlər.
Təqdim olunmuş digər fikirlər bu əsərdə öz əksini tapmış məsələlərdir.
Doğru cavab: 3, 5

A variantı 74 saylı test tapşırığı
B variantı 64 saylı test tapşırığı
C variantı 67 saylı test tapşırığı
D variantı 78 saylı test tapşırığı

Cədvələ əsasən R. Rzanın əsərləri ilə bağlı uyğunluğu müəyyən edin.

"Çinar ömrü" şeiri ilə bağlı doğrudur	*"Qızılgül olmayaydı" poeması ilə bağlı **yanlışdır***
1. Çinarın ölümü hələ onun ilk pöhrələrindən başlayır. 2. Müəllif hər kəsə çinar ömrü kimi şərəfli ömür arzu edir. 3. Çinar ömrü müdrik babaların ömrünə bənzədilir.	4. Repressiya dövrünün sərt üzü üstüörtülü şəkildə təsvir olunur. 5. Müşfiqin şeirlərindən parçalar verilir. 6. Müəllifin xatirələri əsasında Müşfiqin daxili aləmi və xarakteri haqqında fikir formalaşır.

A) 1, 2, 4 B) 1, 3, 5 C) 2, 4, 5, 6
D) 1, 3, 4 E) 2, 3, 5, 6

Mövzu: Rəsul Rza
Sinif: 9-11
İzah: 1. *Çinarın ölümü hələ onun ilk pöhrələrindən başlayır* fikri doğrudur; 2. *Müəllif hər kəsə çinar ömrü kimi şərəfli ömür arzu edir* fikri ***yanlışdır***, yəni cədvələ uyğun ***deyil***. Müəllif "Bir belə çinar ömrü olsun deyirəm ömrüm" söyləməklə yalnız özünə çinar ömrü arzulamışdır. 3. *Çinar ömrü müdrik babaların ömrünə bənzədilir* fikri "Çinar ömrü" şeirinin məzmunu ilə səsləşir. 4. *Repressiya dövrünün sərt üzü üstüörtülü şəkildə təsvir olunur* fikri isə "Qızılgül olmayaydı" poemasına əsasən ***yanlış*** fikirdir. Əsərdə totalitar rejimin qeyri-insani siyasəti, istedadlı və yaradıcı insanların işgəncələrə məruz qalması və məhv edilməsi konkret adlar çəkilməklə nəzərə çarpdırılır. Deməli, 3 və 4-cü bəndlərdəki fikirlər cədvələ uyğundur. 5. *Müşfiqin şeirlərindən parçalar verilir* və 6. *Müəllifin xatirələri əsasında Müşfiqin daxili aləmi və xarakteri haqqında fikir formalaşır* fikirləri doğru olduğu üçün cədvələ uyğun ***deyil***.
Doğru cavab: 1, 3, 4

A variantı 75 saylı test tapşırığı
B variantı 79 saylı test tapşırığı
C variantı 74 saylı test tapşırığı
D variantı 79 saylı test tapşırığı

"Kitabi-Dədə Qorqud"dakı obrazlarla bağlı uyğunluğu müəyyən edin.

1. Basat
2. Uruz

a. Valideynlərinin birgə səyi nəticəsində düşmən əsarətindən qurtulur.
b. Adının Dədə Qorqud tərəfindən qoyulması təsvir edilir.
c. Qeyri-bərabər döyüşdə düşmənə əsir düşür.
d. Qazan xanın sözündən çıxaraq onunla birlikdə düşmən qalasına hücum edir.
e. Atasının göz yaşları onu fikrindən döndərə bilmir.

A) 1 – b, d; 2 – e B) 1 – c, e; 2 – a, b
C) 1 – b, e; 2 – a, c D) 1 – a; 2 – c, d
E) 1 – a, e; 2 – b, c

Mövzu: "Kitabi-Dədə Qorqud" eposu
Sinif: 6, 8, 10
İzah: b. *Adının Dədə Qorqud tərəfindən qoyulması təsvir edilir* və e. *Atasının göz yaşları onu fikrindən döndərə bilmir* fikirləri Basat, a. *Valideynlərinin birgə səyi nəticəsində düşmən əsarətindən qurtulur* və c. *Qeyri-bərabər döyüşdə düşmənə əsir düşür* fikirləri isə Uruz obrazını səciyyələndirir. d. *Qazan xanın sözündən çıxaraq onunla birlikdə düşmən qalasına hücum edir* fikri heç bir obraza uyğun ***deyil***.
Doğru cavab: 1 – b, e; 2 – a, c

A variantı 76 saylı test tapşırığı
B variantı 80 saylı test tapşırığı
C variantı 81 saylı test tapşırığı
D variantı 70 saylı test tapşırığı

S. Əhmədlinin "Dərs" əsərindəki Gülzar müəllimə obrazı haqqında ***yanlış*** fikirləri müəyyən edin.

1. Şagirdlərinin dərsə gəlməsinə görə direktor ona minnətdarlıq duyur.
2. Şagirdlər qarşısında şəhidlərin qanının yerdə qalmayacağı haqqında inamlı çıxış edir.
3. Şagirdi Məqsədin tanklardan daş atılması barədə fikri ona əvvəlcə uydurma kimi görünür.
4. Əsər onun gələcək haqqında xəyalındakı düşüncələrinin əks olunması ilə bitir.
5. Məktəbdə şagirdlərinin şəhid olmuş yaxınları haqqında məlumat əldə edir.

A) 2, 5 B) 1, 5 C) 3, 4 D) 1, 3 E) 2, 4

Mövzu: Sabir Əhmədli
Sinif: 6
İzah: *1. Şagirdlərinin dərsə gəlməsinə görə direktor ona minnətdarlıq duyur;* 3. *Şagirdi Məqsədin tanklardan daş atılması barədə fikri ona əvvəlcə uydurma kimi görünür*; 5. *Məktəbdə şagirdlərinin şəhid olmuş yaxınları haqqında məlumat əldə edir* fikirləri doğrudur.
2. *Şagirdlər qarşısında şəhidlərin qanının yerdə qalmayacağı haqqında inamlı çıxış edir* və 4. *Əsər onun gələcək haqqında xəyalındakı düşüncələrinin əks olunması ilə bitir* fikirləri ***yanlışdır***.

Doğru cavab: 2, 4

A variantı 77 saylı test tapşırığı
B variantı 68 saylı test tapşırığı
C variantı 82 saylı test tapşırığı
D variantı 81 saylı test tapşırığı

Nümunədə işlənmiş bədii təsvir və ifadə vasitələrini müəyyən edin.

Başımdan getmişdi sevdanın qəmi,
Xəyalım gəzirdi bütün aləmi.
Bu dustaq könlümü, deyin, yenəmi
Çəkdiniz sorğuya, suala, gözlər? (S. Vurğun)

A) epitet, inversiya, metonimiya, anafora
B) təşbeh, simvol, metafor, inversiya
C) metafor, təşbeh, epitet, bədii sual
D) bədii sual, təşbeh, təkrir, metonimiya
E) epitet, inversiya, metafor, bədii sual

Mövzu: Bədii əsərin dili
Sinif: 5-8
İzah: *Başımdan getmişdi sevdanın qəmi* misrasında metafor və inversiya işlənmişdir.
Xəyalım gəzirdi bütün aləmi misrasında da metafor və inversiya vardır.
Bu dustaq könlümü, deyin, yenəmi Çəkdiniz sorğuya, suala, gözlər? misralarında epitet, metafor, bədii sual və inversiya işlənmişdir.
Doğru cavab: epitet, inversiya, metafor, bədii sual

A variantı 78 saylı test tapşırığı
B variantı 76 saylı test tapşırığı
C variantı 73 saylı test tapşırığı
D variantı 71 saylı test tapşırığı

C. Cabbarlının "Oqtay Eloğlu" əsərinə aid cümlədə nöqtələrin yerinə yazıla ***bilməz***:

Oqtayın sürgün və həbsdə olduğu müddətdə ...

1. teatra tamaşaçı marağı artmışdır.
2. Şəkinski teatrın direktoru vəzifəsinə keçmişdir.
3. Səməd bəy mədəniyyət sahəsində məsul işdə çalışmağa başlamışdır.
4. Firəngizlə Danyar bəy boşanmışlar.
5. dayısı Oqtaya pul göndərmək üçün onun evini satmışdır.
6. qəzetlərdə Oqtayın aktyorluğunu yüksək qiymətləndirən yazılar dərc edilmişdir.

A) 2, 4, 5 B) 1, 3, 4 C) 2, 3, 4, 6
D) 2, 3, 5, 6 E) 1, 5, 6

Mövzu: Cəfər Cabbarlı
Sinif: 11
İzah: 2. *Şəkinski teatrın direktoru vəzifəsinə keçmişdir*; 3. *Səməd bəy mədəniyyət sahəsində məsul işdə çalışmağa başlamışdır*; 5. *dayısı Oqtaya pul göndərmək üçün onun evini satmışdır* və 6. *qəzetlərdə Oqtayın aktyorluğunu yüksək qiymətləndirən yazılar dərc edilmişdir* fikirləri verilmiş cümləni tamamlaya ***bilməz.***
1. teatra tamaşaçı marağı artmışdır və 4. *Firəngizlə Danyar bəy boşanmışlar fikirləri* nöqtələrin yerinə yazıla bilər. Xaspoladın nitqindən məlum olur ki, Oqtay sürgündə və həbsdə olduğu müddətdə Azərbaycan teatrı tərəqqi etmişdir, artıq salonlarda onu rəngarəng çiçəklərlə bəzəyən Azərbaycan xanımları da vardır. Səməd bəyin və Sevərin nitqindən bəlli olur ki, həmin müddətdə Danyar bəy Firəngizi boşamışdır.
Doğru cavab: 2, 3, 5, 6

A variantı 79 saylı test tapşırığı
B variantı 67 saylı test tapşırığı
C variantı 69 saylı test tapşırığı
D variantı 77 saylı test tapşırığı

M. Füzulinin "Leyli və Məcnun" əsəri ilə bağlı cədvəldəki hansı rəqəmlərin yeri dəyişdirilsə, uyğunluq gözlənilmiş olar?

Doğrudur	Yanlışdır
1. Zəmanəsinin əxlaq və davranış normalarına baxışı tamamilə fərqli olan Qeys cəmiyyətə müxalif mövqedə dayanır. 2. Leyli dövrün feodal qanun-qaydalarına təslim olmur, mənliyini, mənəvi gözəlliyini qoruyur. 3. Anası qızını Məcnuna bir şərtlə verməyə razı olur ki, Leyli məktəbə getməsin.	4. Məcnunun atası oğlunun dərdini anladığı üçün onun "xəstəliyinə" çarə axtarır. 5. Anasının təkidindən sonra Leyli Qeysi sevdiyini ona bildirir. 6. İbn Səlam Leylinin fikrini öyrənmədən ona elçi göndərir.

A) 2↔6 B) 3↔4 C) 3↔6 D) 1↔5 E) 2↔5

Mövzu: Məhəmməd Füzuli
Sinif: 10
İzah: 3. *Anası qızını Məcnuna bir şərtlə verməyə razı olur ki, Leyli məktəbə getməsin* fikri yanlış olsa da, ***doğrudur*** sütununda, 6. *İbn Səlam Leylinin fikrini öyrənmədən ona elçi göndərir* fikri doğru olsa da, ***yanlışdır*** sütununda yer aldığı üçün bu iki fikrin yeri dəyişdirilməlidir. Təqdim olunmuş digər fikirlər müvafiq olaraq uyğun sütunlarda yerləşdirilmişdir.
Doğru cavab: 3↔6

A variantı 80 saylı test tapşırığı
B variantı 63 saylı test tapşırığı
C variantı 65 saylı test tapşırığı
D variantı 73 saylı test tapşırığı

Hansı fikirlər E. Heminqueyin "Qoca və dəniz" əsərindəki qoca balıqçıya aid ***deyil***?

1. Tilovuna düşən balığı möcüzə hesab edir və ona yazığı gəlir.
2. Balıq ovunda uğur qazana bilmədiyi üçün bəzi balıqçıların qınaq hədəfinə çevrilir.
3. Ətrafında ona inanan balıqçıların olması qocaya mənəvi güc və yaşamaq həvəsi verir.
4. Sahilə gətirdiyi nəhəng skelet digər balıqçıların marağına səbəb olur.
5. Qayığının zədələnməsindən sarsılır.

A) 3, 4 B) 2, 3, 5 C) 1, 2, 3 D) 2, 4 E) 1, 4, 5

Mövzu: Ernest Heminquey
Sinif: 9
İzah: *1. Tilovuna düşən balığı möcüzə hesab edir və ona yazığı gəlir; 4. Sahilə gətirdiyi nəhəng skelet digər balıqçıların marağına səbəb olur fikirləri* qoca balıqçı haqqında doğrudur.
2. *Balıq ovunda uğur qazana bilmədiyi üçün bəzi balıqçıların qınaq hədəfinə çevrilir* fikri ***yanlışdır***. Balıqçılar Santyaqo ilə zarafat edirlər, lakin onu qınamırlar; halına acıyırlar və bunu büruzə vermirlər. 3. *Ətrafında ona inanan balıqçıların olması qocaya mənəvi güc və yaşamaq həvəsi*

verir fikri ***yanlışdır***, əsərdə qocanın yanında olub ona mənəvi dəstək verən yeganə obraz onun köməkçisi olmuş oğlandır. 5. *Qayığının zədələnməsindən sarsılır* fikri də qoca obrazına aid ***deyil.*** Qayığın sükanı zədələnsə də, qoca bundan sarsılmır, onun hələ də işə yaradığını görüb sevinir, sükanı düzəltməyin asanlığını düşünərək özünə təsəlli verir.
Doğru cavab: 2, 3, 5

A variantı 81 saylı test tapşırığı
B variantı 70 saylı test tapşırığı
C variantı 72 saylı test tapşırığı
D variantı 64 saylı test tapşırığı

Nöqtələrin yerinə yazıla biləcək fikri müəyyən edin.
M.P. Vaqifin "Hayıf ki, yoxdur" qoşmasında ...

A) İbrahim xanın gəlişinin yerli əhalidə yaratdığı narahatlığın epik təsviri verilir.
B) kənd və obaların vəziyyəti ilə bağlı təəssüf hissi ifadə olunur.
C) müəllif Vidadiyə müraciətlə gördüyü mənzərədən təəssüfləndiyini ifadə edir.
D) dövrün xanlarını keçmişdən ibrət almağa çağırış vardır.
E) zəmanənin şairə, sənətkara dəyər verməməsindən narazılıq vardır.

Mövzu: Molla Pənah Vaqif
Sinif: 8
İzah: İbrahim xanın gəlişinin yerli əhalidə yaratdığı narahatlıq şeirdə ifadə olunsa da, burada epik təsvir ***yoxdur.*** Əsər lirik növdə yazılmışdır. Şeir Vidadiyə müraciətlə ***yazılmamışdır*** və əsərdə dövrün xanlarını keçmişdən ibrət almağa çağırış ***yoxdur***. Sənətkara dəyər verilməməsindən narazılıq da ifadə ***olunmamışdır***.
Doğru fikir *kənd və obaların vəziyyəti ilə bağlı təəssüf hissi ifadə olunur* bəndidir. Şairə görə, Kür qırağındakı bu gözəl məkanın gözəl obasının, yəni abadlığının olmaması təəssüf doğurur. Həmçinin çox gözəl olan qızlarının bu gözəlliyə layiq bəzəyinin, libasının olmaması, başqa sözlə, sıxıntılı kasıb həyatları da şairi təəssüfləndirir.
Doğru cavab: kənd və obaların vəziyyəti ilə bağlı təəssüf hissi ifadə olunur.

A variantı 82 saylı test tapşırığı
B variantı 78 saylı test tapşırığı
C variantı 62 saylı test tapşırığı
D variantı 80 saylı test tapşırığı

İ. Əfəndiyevin "Xurşidbanu Natəvan" əsərindən verilmiş hadisələrlə bağlı hansı rəqəmlərin yeri dəyişdirilsə, ardıcıllıq bərpa olunar?

1. Şeir məclisində Seyid Hüseynin Mamayının şeirinə münasibət bildirməsi
2. Qoca knyazın Knyaz Xasayı aparmaq üçün Qarabağa gəlməsi
3. Hidayət xanın Natəvanın Mil düzünə arx çəkdirmək istəməsinə etirazı
4. İran şahzadəsinin Natəvanla görüşə gəlməsi
5. Natəvanın Seyid Hüseynlə ailə qurmaq qərarı

A) 1↔5 B) 4↔5 C) 1↔2 D) 2↔3 E) 3↔4

Mövzu: İlyas Əfəndiyev
Sinif: 11
İzah: İ. Əfəndiyevin "Xurşidbanu Natəvan" əsərində hadisələrin başvermə ardıcıllığı belədir: *Şeir məclisində Seyid Hüseynin Mamayının şeirinə münasibət bildirməsi* (4-cü şəkil), *Qoca knyazın Knyaz Xasayı aparmaq üçün Qarabağa gəlməsi* (6-cı şəkil), *İran şahzadəsinin Natəvanla görüşə gəlməsi* (7-ci şəklin əvvəli), *Hidayət xanın Natəvanın Mil düzünə arx çəkdirmək istəməsinə etirazı* (7-ci şəklin sonu), *Natəvanın Seyid Hüseynlə ailə qurmaq qərarı* (8-ci şəkil). Test tapşırığında verilmiş 3-cü və 4-cü fikirlər bu ardıcıllığı pozduğu üçün həmin fikirlərin yeri dəyişdirilməlidir.
Doğru cavab: 3↔4

A variantı 83 saylı test tapşırığı
B variantı 86 saylı test tapşırığı
C variantı 86 saylı test tapşırığı
D variantı 85 saylı test tapşırığı

S.Ə. Şirvaninin "Guş qıl..." müxəmməsi ilə bağlı ***yanlış*** fikirləri müəyyən edin.
Şairin fikrincə, insan:

1. nəğmə ilə dünya qəminə hasar çəkə bilər.
2. İsa peyğəmbərin musiqi haqqında tövsiyələrinə əməl etməlidir.
3. musiqiyə diqqətlə qulaq assa, gizli sirlərə bələd olar.
4. musiqi vasitəsilə müəyyən xəstəliklərə əlac edə bilər.
5. musiqini haram sayan yalançı zahidlərin boş sözlərinə uymamalıdır.
6. musiqi alətlərindəki səsin hikmətindən agah olmalıdır.

Mövzu: Seyid Əzim Şirvani
Sinif: 10
İzah: Müxəmməsdə oxucuya nəğmə ilə dünya qəminə hasar çəkmək tövsiyə edilir. Şairə görə, insan musiqiyə diqqətlə qulaq asacağı təqdirdə gizli sirlərə bələd ola bilər. Oxucunu musiqi alətlərindəki səsin hikmətindən agah olmağa dəvət edən müəllif musiqini haram sayan yalançı zahidlərin boş tövsiyələrinə uymamağı tövsiyə edir.
Şairin fikrincə, insan ... cümləsini 2. *İsa peyğəmbərin musiqi haqqında tövsiyələrinə əməl etməlidir* fikri tamamlaya ***bilməz.*** Şeirdə İsa peyğəmbərlə bağlı rəvayətə toxunulsa da, onun musiqi haqqında tövsiyəsindən söz ***açılmır***. 4. *Musiqi vasitəsilə müəyyən xəstəliklərə əlac edə bilər* fikri də cümləni tamamlaya ***bilməz,*** bu haqda əsərdə məlumat yoxdur.
Doğru cavab: 2, 4

A variantı 84 saylı test tapşırığı
B variantı 84 saylı test tapşırığı
C variantı 84 saylı test tapşırığı
D variantı 86 saylı test tapşırığı

C. Məmmədquluzadənin "Anamın kitabı" əsərində surətlər və onları narahat edən əsas məsələ ilə bağlı ***uyğunsuzluqları*** müəyyən edin.

1. Səməd Vahid – kitablarının müsadirə edilməsi
2. Mirzə Zeynal – yığıncaqda yad dildə danışılması
3. Zəhrabəyim – oğlanları arasında fikir ayrılığı
4. Gülbahar – qardaşlarının bir-birilə yola getməməsi
5. Teymur bəy – məktəbdə tədrisin yarıtmaz vəziyyəti

Mövzu: Cəlil Məmmədquluzadə
Sinif: 11
İzah: Mirzə Zeynal obrazı cəmiyyəti-xeyriyyənin iclasında rus dilində danışılmasına kəskin etirazını bildirir. Öz oğlanlarını son nəfəsinə kimi milli-mənəvi birliyə səsləyən Zəhrabəyim ananı onlar arasındakı fikir ayrılığı narahat edir.

Qardaşlarının doğru yol seçməməsi, bir-biri ilə yola getməməsi Gülbaharı narahat edən əsas məsələlərdəndir.
1. *Səməd Vahid – kitablarının müsadirə edilməsi;* 5. *Teymur bəy – məktəbdə tədrisin yarıtmaz vəziyyəti* ***uyğunsuzluq*** yaratmışdır.
Doğru cavab: 1, 5

A variantı 85 saylı test tapşırığı
B variantı 85 saylı test tapşırığı
C variantı 85 saylı test tapşırığı
D variantı 83 saylı test tapşırığı

Ə. Cavadın "Səsli qız" poemasına aid hadisələrin səbəb nəticə münasibətləri ilə bağlı ***uyğunsuzluqları*** müəyyən edin.

	Səbəb	Nəticə
1.	Qalib hökmdar məğlub şahın canının amanda olduğu barədə buyruq verir.	Məğlub şah xalqını qalib hökmdara tabe olmağa çağırır.
2.	Sara işğalçı şahı zəhərləyib öldürür.	Xalqın işğalçılara qarşı intiqam hissi alovlanır.
3.	Varlı təbəqə və ruhanilər qalib şahı alqışlayır və ona yaltaqlanırlar.	Qalib şah varlı təbəqəyə və ruhanilərə hədiyyələr verir.
4.	Düşmən şahın gəlişini az insan qarşılayır.	Düşmən şah qəzəblənir.
5.	Qalib şahın vəziri hökmdarının könlünü xoş etmək istəyir.	O, sarayda öz təşəbbüsü ilə təmtəraqlı ziyafət təşkil edir.
6.	Saranın ölkəsi işğalçıların istilasına məruz qalır.	Cənnət kimi ölkə məzarlığa dönür.

Mövzu: Əhməd Cavad
Sinif: 11
İzah: 1. *Qalib hökmdar məğlub şahın canının amanda olduğu barədə buyruq verir – Məğlub şah xalqını qalib hökmdara tabe olmağa çağırır*; 3. *Varlı təbəqə və ruhanilər qalib şahı alqışlayır və ona yaltaqlanırlar – Qalib şah varlı təbəqəyə və ruhanilərə hədiyyələr verir*; 4. *Düşmən şahın gəlişini az insan qarşılayır – Düşmən şah qəzəblənir* və 5. *Qalib şahın vəziri hökmdarının könlünü xoş etmək istəyir – O, sarayda öz təşəbbüsü ilə təmtəraqlı ziyafət təşkil edir* cümlələrində səbəb-nəticə əlaqəsi ***pozulmuşdur***. Məğlub şah xalqına heç bir çağırış etmir; Qalib şah heç kimə hədiyyə vermir; Düşmən şah qarşılanma mərasimində qəzəblənmir, hətta sevinc içində olur; Saraydakı ziyafət vəzirin deyil, qalib hökmdarın təşəbbüsü ilə keçirilir.
2 və 6-cı bəndlərdəki fikirlər isə doğrudur.
Doğru cavab: 1, 3, 4, 5

A variantı 86 saylı test tapşırığı
B variantı 83 saylı test tapşırığı
C variantı 83 saylı test tapşırığı
D variantı 84 saylı test tapşırığı

Verilmiş əsərlər üçün ortaq cəhətləri müəyyən edin.
- "Peyğəmbər" (H. Cavid)
- "Tənha iydə ağacı" (İ. Əfəndiyev)
- "Fəryad" (B. Vahabzadə)

1. Dini-əfsanəvi şəxsiyyətin obrazı yaradılmışdır.
2. Süjet xəttinə malik əsərdir.
3. Təhkiyə əsasında yazılmışdır.
4. Tarixi mövzuda qələmə alınmışdır.
5. Dramatik növə aid əsərdir.

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 11
İzah: 2. *Süjet xəttinə malik əsərdir;* 3. *Tarixi mövzuda qələmə alınmışdır;* 5. *Dramatik növə aid əsərdir* fikirləri verilən əsərlər üçün ortaq cəhətlərdir.
Digər fikirlər həmin əsərləri birləşdirən ortaq cəhət kimi verilə ***bilməz***. 1. *Dini-əfsanəvi şəxsiyyətin obrazı yaradılmışdır* fikri H. Cavidin "Şeyx Sənan" faciəsinə aiddir. 3. *Təhkiyə əsasında yazılmışdır* fikri də ***yanlışdır***, çünki təhkiyə epik növə aid səciyyəvi xüsusiyyətdir.

Doğru cavab: 2, 4, 5

A variantı 87 saylı test tapşırığı
B variantı 87 saylı test tapşırığı
C variantı 87 saylı test tapşırığı
D variantı 87 saylı test tapşırığı

M. İbrahimovun "Gələcək gün" əsərindəki hadisələrin ardıcıllığına əsasən uyğunluğu müəyyən edin.
Mübaşir Məmməd Hikmət İsfahaninin farsca dediklərini kəndlilərə izah edir.
1.
Xırmana çatdıqda buğda dəcinin pozulduğunu görən kəndliləri heyrət bürüyür.
2.
Firidun məhsulun yeni bölgüsünə qarşı etirazını bildirir.

a. Hikmət İsfahani Musa kişini oğurluqda ittiham edir.
b. Hikmət İsfahani Kürd Əhmədi özünün vəkili kimi kəndlilərə təqdim edir.
c. Firidun əmniyyələrə müqavimət göstərir.
d. Mübaşir Məmməd Hikmət İsfahanini kəndə gətirir.
e. Musa kişiyə iki yüz çubuq cəza kəsilir.

Mövzu: Mirzə İbrahimov
Sinif: 9
İzah: Təqdim olunmuş hadisələrin ardıcıllığı belədir: *Mübaşir Məmməd Hikmət İsfahaninin farsca dediklərini kəndlilərə izah edir, Hikmət İsfahani Musa kişini oğurluqda ittiham edir, Xırmana çatdıqda buğda dəcinin pozulduğunu görən kəndliləri heyrət bürüyür,* Musa kişiyə iki yüz çubuq cəza kəsilir və *Firidun məhsulun yeni bölgüsünə qarşı etirazını bildirir.* Digər fikirlər təqdim edilmiş hadisələr ardıcıllığına daxil edilə ***bilməz.***
Doğru cavab: 1- a; 2- e

Sizə təqdim olunmuş mətni diqqətlə oxuyun və 88 – 90 saylı tapşırıqları Cavab vərəqində yerinə yetirin.

Məskut hökmdarı
(Əsərdən parça)

Keyxosrovun elçilərinin gəlməsi xəbəri Tomrisin xoşuna gəlməmişdi. O, narahatlığını ağsaqqallarla bölüşdü:

– Hamınıza məlumdur ki, Midiyanı diz çökdürərək böyük İran dövləti yaratmış Keyxosrov gözlərini ana yurdumuza da dikmişdir.

İçəri daxil olan elçilər başladılar gətirdikləri bahalı hədiyyələri təqdim etməyə. Elçibaşı qarşısındakı qadının gələcəkdə İran taxtının məlaikəsi olacağını düşündüyündən ilan kimi dəridən-qabıqdan çıxır, ona yarınmağa çalışırdı. O bir daha Tomrisin qarşısında ikiqat olandan sonra dedi:

– Fateh Keyxosrov padşahımız bərəkətli torpaqlı məskutlar diyarının hökmdarını özünün hərəmi görmək istəyir.

Elçibaşının yaltaq və sürüşkən baxışları Tomrisin məğrur, qətiyyətli nəzərləri ilə toqquşdu. Tomris ayağa qalxdı və istehza ilə dedi:

– Sizin Keyxosrov padşahınız məni özünə hərəm etmək, yoxsa özün söylədiyin kimi bərəkətli torpaqlarımızı ələ keçirmək istəyir?

Tomris sözünü bitirib elçiləri yola salmağı əmr etdi. Elçilər çıxandan sonra üzünü ağsaqqallar şurasının üzvlərinə tutub dedi:

– Məskut torpağı elə bu gündən qansız yağını dəf etməyə hazırlıq görməlidir.

(Mahmud İsmayıl)

A variantı 88 saylı test tapşırığı
B variantı 88 saylı test tapşırığı
C variantı 88 saylı test tapşırığı
D variantı 88 saylı test tapşırığı

M. İsmayılın "Məskut hökmdarı" parçası və İ. Əfəndiyevin "Xurşidbanu Natəvan" əsərindən verilmiş obrazların ortaq cəhətləri əsasında cədvəli doldurun.

Tomris – Xurşidbanu Natəvan	Keyxosrov – Şahzadə
1. 2.	1. 2.

Mövzu: Mətn
Sinif: 6-11
Ehtimal edilən doğru cavab variantları:

Tomris – Xurşidbanu Natəvan	*Keyxosrov – Şahzadə*
• Vətənpərvərdir. *• Elçilik təklifini qəbul etmir.* *• Elçilik təklifinin arxasında başqa məqsəd olduğunu anlayır və s.*	*• Siyasi niyyətini həyata keçirmək üçün izdivaca girmək istəyir.* *• Elçilik etməyə yaltaq adam göndərir.* *• Niyyəti boşa çıxır və s.*

A variantı 89 saylı test tapşırığı
B variantı 89 saylı test tapşırığı
C variantı 89 saylı test tapşırığı
D variantı 89 saylı test tapşırığı

M. İsmayılın "Məskut hökmdarı" parçası və N. Gəncəvinin "İskəndərnamə" əsəri əsasında cədvəli doldurun.

Məzmun oxşarlığı	*Forma oxşarlığı*
1. 2.	1. 2.

Mövzu: Mətn
Sinif: 6-11
Ehtimal edilən doğru cavab variantları:

Məzmun oxşarlığı	*Forma oxşarlığı*
• Tarixi mövzudadır. *• Ağıllı, qətiyyətli hökmdar obrazı yaradılıb.* *• Hökmdarın ətrafında məsləhətləşə bildiyi müdrik insanlar var və s.*	*• Təhkiyə və təsvirdən istifadə edilib..* *• Süjet xəttinə malikdir.* *• Epik əsərdir və s.*

A variantı 90 saylı test tapşırığı
B variantı 90 saylı test tapşırığı
C variantı 90 saylı test tapşırığı
D variantı 90 saylı test tapşırığı

M. İsmayılın əsərindən verilmiş parçaya əsasən cədvəli doldurun.

Fərqli bədii təsvir və ifadə vasitələri	*Parçadan nümunə*
Bədii təsvir vasitələri:	
1.	
2.	
Bədii ifadə vasitələri:	
1.	
2.	

Mövzu: Mətn
Sinif: 6-11
Ehtimal edilən doğru cavab variantları:

Fərqli bədii təsvir və ifadə vasitələri	*Parçadan nümunə*
Bədii təsvir vasitələri:	
metonimiya	*- Midiyanı diz çökdürərək;* *- Məskut torpağı elə bu gündən qansız yağını dəf etməyə hazırlıq görməlidir.*

epitet	*- Keyxosrov gözlərini ana yurdumuza da dikmişdir.* *- Məskut torpağı elə bu gündən qansız yağını dəf etməyə hazırlıq görməlidir.*
təşbeh	*- Elçibaşı ... ilan kimi dəridən-qabıqdan çıxır ... .*
Bədii ifadə vasitələri:	
inversiya	*- İçəri daxil olan elçilər başladılar gətirdikləri bahalı hədiyyələri təqdim etməyə.*
bədii təzad	*Elçibaşının yaltaq və sürüşkən baxışları Tomrisin məğrur, qətiyyətli nəzərləri ilə toqquşdu.*
bədii sual	*... yoxsa özün söylədiyin kimi bərəkətli torpaqlarımızı ələ keçirmək istəyir?*

Coğrafiya

A variantı 61 saylı test tapşırığı
B variantı 74 saylı test tapşırığı
C variantı 76 saylı test tapşırığı
D variantı 82 saylı test tapşırığı

Müvafiq olaraq suvarmada, əsasən, yayda (I) və qışda (II) istifadə olunan çaylar:

A) I – Yenisey, Lena; II – Volqa, Dnepr
B) I – Mekonq, İravadi; II – Dəclə, Yukon
C) I – Xuanxe, Yantszı; II – Missisipi, Peçora
D) I – Ob, Niger; II – Makkenzi, Kolıma
E) I – Po, Fərat; II – Qanq, Mekonq

Mövzu: Quru suları və onun təsərrüfatda rolu
Sinif: 9, 10
İzah: Yay aylarında suvarma əsasən yayı quraq keçən ərazilərdə aparılır. Qış aylarında isə suvarma əsasən qışın quraq keçdiyi ərazilərdə aparılır. Po çayı Aralıq dənizi iqlim vilayətində yerləşən İtaliya ərazisində Padan ovalığından keçir. Fərat çayı isə Türkiyə ərazisindən mənbəyini götürərək Mesopotamiya ovalığı boyunca axır. Hər iki çayın axdığı ərazilərdə yay ayları quraq keçir, əkinçilik əsasən suvarma şəraitində aparılır. Qanq və Mekonq çayları subekvatorial iqlim qurşağından axır və bu ərazilərdə yay ayları yağıntılı keçsə də, qış ayları isti və quraq olur. Bu səbəbdən burada qış aylarında əkinçilik suvarma şəraitində aparılır. Digər bəndlərdə Yukon, Peçora, Volqa, Dnepr və Kolıma çaylarının keçdiyi ərazilərdə qış ayları soyuq keçdiyi üçün bu fəsildə əkinçilik olmur.
Doğru cavab: I – Po, Fərat; II – Qanq, Mekonq

A variantı 62 saylı test tapşırığı
B variantı 76 saylı test tapşırığı
C variantı 82 saylı test tapşırığı
D variantı 80 saylı test tapşırığı

Meridian üzrə ekvatordan 0°-lik azimutla 8769 km hərəkət etsək çatdığımız məntəqədən cənub tropik xəttinə qədər olan ən qısa məsafəni hesablayın (nəzərə alın ki, 1°-lik meridian qövsünün uzunluğu 111 km-dir).

A) 6660,6 km B) 4717,5 km C) 8769,6 km
D) 12379,5 km E) 11377,5 km

Mövzu: Kartoqrafik təsvirlər
Sinif: 7, 10
İzah: 8769:111=79°
79°+23,5°=102,5°
102,5° x111=11377,5 km
Doğru cavab: 11377,5 km

A variantı 63 saylı test tapşırığı
B variantı 73 saylı test tapşırığı
C variantı 65 saylı test tapşırığı
D variantı 61 saylı test tapşırığı

Hündürlük artanda atmosfer təzyiqinin azalmasının əsas səbəbi:

A) buludluluğun artması
B) havada su buxarının artması
C) havada mikroorqanizmlərin azalması
D) havanın şəffaflığının artması
E) havanın sıxlığının azalması

Mövzu: Atmosfer, Yerin hava təbəqəsi
Sinif: 7
İzah: Atmosferdə hündürlük artdıqca atmosfer təzyiqinin azalmasına əsas səbəb havanın sıxlığının azalmasıdır.
Doğru cavab: havanın sıxlığının azalması

A variantı 64 saylı test tapşırığı
B variantı 71 saylı test tapşırığı
C variantı 72 saylı test tapşırığı
D variantı 74 saylı test tapşırığı

Üzvü aşınmanın zəif getdiyi məntəqələri müəyyən edin.

A) 3, 4, 5, 7 B) 1, 5, 6, 8 C) 2, 3, 7, 8
D) 1, 4, 5, 6 E) 2, 4, 7, 8

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının torpaq, bitki örtüyü və heyvanat aləmi, landşaft örtüyü
Sinif: 8
İzah: Xəritə-sxemdə təsvir olunmuş məntəqələrdən 1,4, 5 və 6 məntəqələri yarımsəhra və quru çöl iqlim tipinin hakim olduğu ərazilərdə yerləşdikləri üçün burada üzvi aşınma zəif gedir.
Doğru cavab: 1, 4, 5, 6

A variantı 65 saylı test tapşırığı
B variantı 66 saylı test tapşırığı
C variantı 68 saylı test tapşırığı
D variantı 64 saylı test tapşırığı

A iqtisadi rayonunun relyefi Kürboyu düzənliklərdən, yüksəkliklərdən və dağlardan ibarətdir. Bu rayonda qızıl,

mis, əhəngdaşı, Daşsalahlı bentonit gili, Ağdağ seolit yataqları vardır.
A iqtisadi rayonuna aid ***olmayan*** xüsusiyyətləri müəyyən edin.
1. Üzümçülük, kartofçuluq, taxılçılıq və heyvandarlıq inkişaf etmişdir.
2. Tərkibinə daxil olan bütün inzibati rayonlar xarici ölkə ilə həmsərhəddir.
3. Rayon ərazisindən Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Supsa neft kəmərləri keçir.
4. Enerjiyə olan tələbatı Arpaçay SES-i ilə təmin olunur.
5. Kənd təsərrüfatı yalnız suvarma şəraitində mümkündür.
6. Bir iqtisadi rayonla həmsərhəddir.

A) 1, 3, 6 B) 4, 5, 6 C) 1, 2, 3
D) 2, 4, 5 E) 2, 3, 4

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının iqtisadi rayonları
Sinif: 11
İzah: Mətndə verilən əlamətlər Qazax-Tovuz iqtisadi rayonuna aiddir. Bu rayonda üzümçülük, kartofçuluq, taxılçılıq və heyvandarlıq inkişaf etmişdir. Rayon ərazisindən Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Supsa neft kəmərləri keçir və yalnız Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu ilə həmsərhəddir. Bu iqtisadi rayonun tərkibinə daxil olan inzibati rayonlardan biri –Şəmkir inzibati rayonu xarici ölkə ilə həmsərhəd deyil. Kənd təsərrüfatı həm suvarma, həm də dəmyə şəraitində mümkündür. Arpaçay SES-i Naxçıvan iqtisadi rayonunda yerləşdiyi üçün Qazax-Tovuz iqtsiadi rayonunda enerji olan tələbatı ödəmir.
Doğru cavab: 2, 4, 5

A variantı 66 saylı test tapşırığı
B variantı 65 saylı test tapşırığı
C variantı 69 saylı test tapşırığı
D variantı 62 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.
I. Aral dənizinin qurumasının səbəbi
II. Aral dənizinin qurumasının nəticəsi
1. Litosfer tavalarının hərəkəti
2. Duzlu toz fırtınalarının torpağı yararsız hala salması
3. Suvarmaya tələbatın artması
4. Səhra landşaftının sahəsinin azalması
5. Ona tökülən çaylarda su sərfinin artması

A) I – 3; II – 2 B) I – 1; II – 5 C) I – 4; II – 5
D) I – 4; II – 2 E) I – 3; II – 1

Mövzu: Dünyanın qlobal problemləri. Ekoloji mühit və onun mühafizəsi
Sinif: 6
İzah: Aral dənizinin qurumasına əsas səbəb ona tökülən və əsas qida mənbəyi olan Amudərya və Sırdərya çaylarından suvarmada həddindən artıq istifadə olunmasıdır. Aral dənizinin quruması nəticəsində torpaqda qalan duz hissəcikləri güclü küləklər nəticəsində ətrafa yayılıb torpağı yararsız hala salır.
Doğru cavab: I – 3; II – 2

A variantı 67 saylı test tapşırığı
B variantı 78 saylı test tapşırığı
C variantı 81 saylı test tapşırığı
D variantı 77 saylı test tapşırığı

Diaqramda, Azərbaycanda yayılan iqlim tiplərinin faizlə nisbətinin təqribi bölgüsü verilib. Bu iqlim tiplərinə aid olan düzgün fikirləri qruplaşdırın.

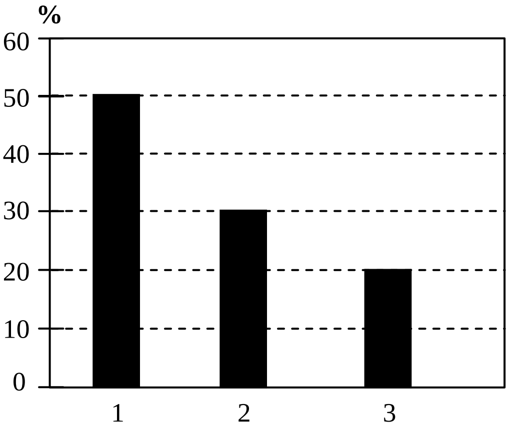

a. Şollar düzü üçün səciyyəvidir.
b. Orta Araz təbii vilayətində rast gəlinmir.
c. Lənkəran ovalığı, Qanıx-Əyriçay çökəkliyində yayılıb.
d. Pambıq əkinlərinin yayıldığı ərazilər üçün səciyyəvidir.
e. Respublikamızın yüksək dağlıq hissələrində yayılıb.

A) 1 – e; 2 – a, b; 3 – c, d B) 1 – a, d; 2 – b; 3 – c
C) 1 – a, d; 2 – b, c; 3 – e D) 1 – b; 2 – c, d; 3 – a, e
E) 1 – b, d; 2 – a; 3 – c, e

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının iqlimi
Sinif: 7, 10
İzah: Yarımsəhra və quru çöl iqlim tipi ölkəmizdə 50%-ə yaxın, mülayim isti iqlim 30%-ə yaxın, soyuq və dağ tundra iqlim tipləri isə birlikdə 20 %-ə yaxın ərazilərdə müşahidə olunur. Yarımsəhra quru çöl iqlim tipinin hakim olduğu ərzilərdə pambıq əkinləri geniş yayılıb və bu iqlim tipi Şollar düzü üçün də səciyyəvidir. Mülayim isti iqlim tipi Lənkəran ovalığı, Qanıx-Əyriçay çökəkliyində yayılsa da, Orta Araz təbii vilayətində rast gəlinmir. Soyuq və dağ tundra iqlim tipi respublikamızın yüksək dağlıq hissələrində yayılıb
Doğru cavab: 1 – a, d; 2 – b, c; 3 – e

A variantı 68 saylı test tapşırığı
B variantı 67 saylı test tapşırığı
C variantı 61 saylı test tapşırığı
D variantı 72 saylı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən uyğun bəndləri müəyyən edin.

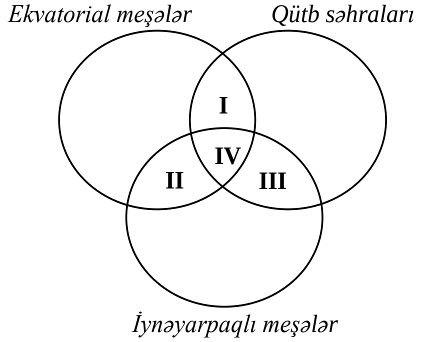

1. Rütubətlilik əmsalı vahiddən böyükdür.
2. Aqroiqlim ehtiyatları ilə zəif təmin olunmuşdur.
3. Əsasən, həmişəyaşıl ağaclardan ibarətdir.
4. Ərazisində fəsillər aydın müşahidə edilmir.
5. Günəşin zenitdə olmadığı ərazilərdə yayılıb.
6. Əsas iqlim qurşağında yerləşir.
7. Kimyəvi və üzvi aşınma intensivdir.

A) I – 1, 4; II – 5, 6; III – 3; IV – 2, 7
B) I – 4; II – 3, 7; III – 2, 5; IV – 1, 6
C) I – 6, 7; II – 3, 4; III – 2; IV – 1, 5
D) I – 7; II – 3, 5; III – 1, 6; IV – 2, 4
E) I – 2, 4; II – 1, 3; III – 5, 7; IV – 6

Mövzu: Biosfer, coğrafi təbəqə, təbii zonalar, onlardan istifadə
Sinif: 8
İzah:

1. Bu təbii zonaların hər birində yağıntıların miqdarı buxarlanma qabiliyyətindən çox olduğu üçün rütubətlənmə əmsalı vahiddən böyükdür.
2. İynəyarpaqlı meşələr və qütb səhraları qütbə yaxın enliklərdə yerləşdikləri üçün aqroiqlim ehtiyatları ilə zəif təmin olunmuşdur.
3. Ekvatorial meşələr və iynəyarpaqlı meşələr həmişəyaşıl ağaclardan ibarətdir.
4. Ekvatorial meşələr ekvatorial iqlim qurşağında, qütb səhraları arktik iqlim qurşağında yerləşdikləri üçün ərazilərində fəsillər aydın müşahidə edilmir.
5. Qütb səhraları qütb iqlim qurşağında, iynəyarpaqlı meşələr isə mülayim iqlim qurşağında yerləşdiyi üçün burada Günəş zenitdə olmur.
6. Ekvatorial meşələr ekvatorial iqlim qurşağında, qütb səhraları qütb iqlim qurşağında, iynəyarpaqlı meşələr isə mülayim iqlim qurşağında yerləşir və bunlar əsas iqlim qurşaqlarına aiddir.
7. Ekvatorial və iynəyarpaqlı meşələr rütubətli ərazi olduğu üçün kimyəvi, canlılarla zəngin olduğu üçün isə üzvi aşınmaya məruz qalır.

Doğru cavab: I – 4; II – 3, 7; III – 2, 5; IV – 1, 6

A variantı 69 saylı test tapşırığı
B variantı 70 saylı test tapşırığı
C variantı 64 saylı test tapşırığı
D variantı 65 saylı test tapşırığı

Doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Koreya Respublikası, İsrail və Sinqapur inkişaf etmiş ölkələrdir.
2. Braziliya ən iri kömür ixracatçılarından biridir.
3. Polimer və üzvi sintez kimyası İran körfəzi ölkələrində inkişaf etmişdir.
4. Qvineya və Avstraliya boksit idxalına görə fərqlənir.
5. Cənub-Şərqi Asiya ölkələri ASEAN təşkilatının tərkibinə daxildir.

A) 1, 3, 4 B) 2, 4, 5 C) 1, 3, 5
D) 2, 3, 4 E) 1, 2, 5

Mövzu: Dünya iqtisadiyyatının ümumi coğrafi səciyyəsi
Sinif: 10, 11
İzah: Koreya Respublikası, İsrail və Sinqapur inkişaf etmiş ölkələrdir. Polimer və üzvi sintez kimyası İran körfəzi ölkələrində inkişaf etmişdir. Cənub-Şərqi Asiya ölkələri ASEAN təşkilatının tərkibinə daxildir. Braziliya kömür ixracatı ilə fərqlənən ölkə deyil. Qvineya və Avstraliya boksit idxalına görə deyil, ixracına görə fərqlənir.
Doğru cavab: 1, 3, 5

A variantı 70 saylı test tapşırığı
B variantı 68 saylı test tapşırığı
C variantı 70 saylı test tapşırığı
D variantı 81 saylı test tapşırığı

Şimal yarımkürəsində tropik işıqlanma qurşağında yerləşən M məntəqəsində günorta vaxtı günəş şüalarının maksimum və minimum düşmə bucaqları arasındakı fərq 33,5° olarsa, bu məntəqə hansı coğrafi enlikdədir?

A) 23,5° B) 17° C) 33,5° D) 10° E) 15°

Mövzu: Yer Günəş sistemində
Sinif: 8
İzah: Tropik işıqlanma qurşağında yerləşən ərazilərdə Günəş zenitdə olur. Günəşin zenitdə olduğu bütün enliklərdə günəş şüalarının maksimum düşmə bucağı 90° - dir. Maksimum bucaq ilə minimum bucaq(x) arasındakı fərq 33,5°-dir.
90- x=33,5°
x =56,5°(minimum bucaq)
M məntəqəsi şimal yarımkürəsində yerləşdiyi üçün burada günəş şüalarının minimum düşmə bucağı qış gündönümü zamanı Günəş cənub tropikində (23,5° c.e) zenitdə olduqda müşahidə olunur və
90°-23,5°=66,5°
66,5°-56,5°=10° (coğrafi enlik)
Doğru cavab: 10°

A variantı 71 saylı test tapşırığı
B variantı 63 saylı test tapşırığı
C variantı 79 saylı test tapşırığı
D variantı 68 saylı test tapşırığı

A-B xətti üzrə relyef profilinə uyğun olan diaqramı müəyyən edin (nəzərə alın ki, kəsmə yüksəklik 5 m-dir).

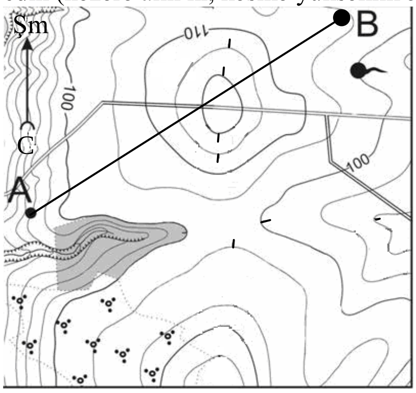

A)
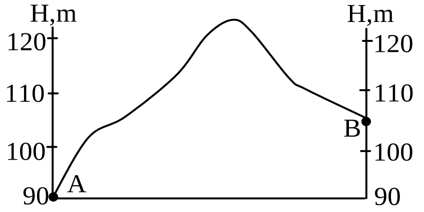

B)
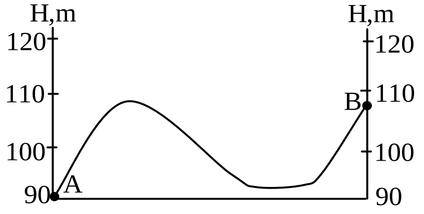

C)
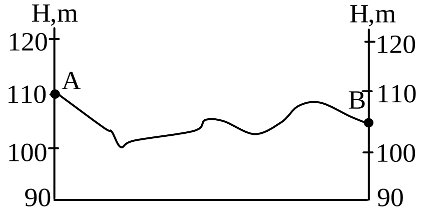

D) 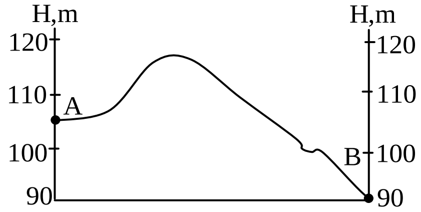

E) 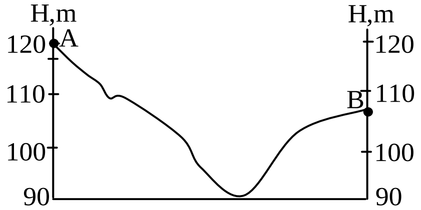

Mövzu: Kartoqrafik təsvirlər
Sinif: 7, 9, 11
İzah: Xəritə-sxemdə təsvir olunmuş relyefdə kəsmə yüksəklik 5 metrdir. A nöqtəsi mütləq hündürlüyü 100 metr olan horizontaldan 10 metr aşağıda yerləşir. AB xətti üzrə A nöqtəsindən başlayıb B nöqtəsinə doğru baxsaq xətt 90 metrdə başlayıb təpənin ən hündür hissəsindən -120 metrdən daha yüksək olan nöqtədən keçir və bu hündürlükdən sonra B nöqtəsinə doğru hündürlük azalır, 105 metr mütləq hündürlüyü olan horizontala çatır.

Doğru cavab: 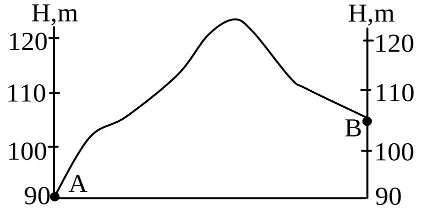

A variantı 72 saylı test tapşırığı
B variantı 61 saylı test tapşırığı
C variantı 74 saylı test tapşırığı
D variantı 70 saylı test tapşırığı

Xəritə-sxemdə hərflərlə göstərilmiş ölkələrin əhalisinə aid olan ümumi xüsusiyyətlər:
1. Təbii artımın I tipi xarakterikdir
2. Əhalinin yaş tərkibində uşaqların sayı daha çoxdur
3. İqtisadi fəal əhalinin əsas hissəsi kənd təsərrüfatında çalışır
4. Əsas emiqrasiya mərkəzləridir
5. Urbanizasiya səviyyəsi yüksəkdir
6. Əhalinin əsas hissəsi Hind-Avropa dil ailəsinə aiddir

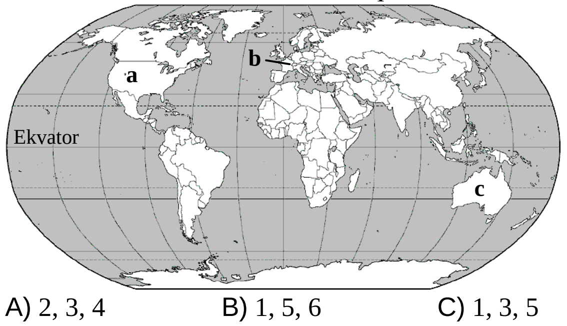

A) 2, 3, 4 B) 1, 5, 6 C) 1, 3, 5
D) 2, 4, 6 E) 1, 2, 6

Mövzu: Dünya əhalisi
Sinif: 8, 10, 11
İzah: Xəritə-sxemdə müvafiq olaraq (a) ABŞ, (b) Fransa, (c) Avstraliya göstərilmişdir. Bu ölkələr İEÖ qrupuna daxil olduğu üçün burada təbii artımın I tipi xarakterikdir və urbanizasiya səviyyəsi yüksək olur. Hər üç ölkənin əhalisinin əsas hissəsi Hind-Avropa dil ailəsinə aiddir. İEÖ-də əhalinin yaş tərkibində uşaqlar deyil, orta yaşlıların sayı daha üstündür və iqtisadi cəhətdən fəal əhali əsasən xidmət sahələrində çalışır. Bu ölkələrdə iqtisadi və sosial vəziyyət yüksək səviyyədə olduğu üçün dünyanın əsas emiqrasiya mərkəzləri hesab olunmur.
Doğru cavab: 1, 5, 6

A variantı 73 saylı test tapşırığı
B variantı 79 saylı test tapşırığı
C variantı 80 saylı test tapşırığı
D variantı 78 saylı test tapşırığı

Metallurgiya kombinatları əsasən yerli (1) və idxal edilən (2) daş kömür və dəmir filizi ilə işləyən ölkələr:
A) 1 – Ukrayna, Çin, Rumıniya;
2 – İtaliya, Avstraliya, Azərbaycan
B) 1 – Çin, Rusiya, CAR;
2 – Fransa, İtaliya, Yaponiya
C) 1 – Qazaxıstan, Hindistan, Yaponiya;
2 – Belçika, Koreya Respublikası, Braziliya
D) 1 – Kanada, İsveç, Böyük Britaniya;
2 – Yaponiya, Lüksemburq, Ukrayna
E) 1 – Rusiya, Fransa, Kanada;
2 – Qazaxıstan, Çexiya, Polşa

Mövzu: Dünya iqtisadiyyatının ümumi coğrafiyası
Sinif: 10
İzah: Çin, Rusiya və CAR-da dəmir filizi və daş kömür ehtiyatları bu ölkələrdə metallurgiya kombinatlarını yerli daş kömür və dəmir filizi ehtiyatları ilə təmin edir. Fransa, İtaliya, Yaponiyada daş kömür və dəmir filizi ehtiyatları az olduğu və ya olmadığı üçün bu ölkələrdə metallurgiya kombinatları gətirilmə xammala əsaslanır.
Doğru cavab: 1 – Çin, Rusiya, CAR; 2 – Fransa, İtaliya, Yaponiya

A variantı 74 saylı test tapşırığı
B variantı 75 saylı test tapşırığı
C variantı 67 saylı test tapşırığı
D variantı 73 saylı test tapşırığı

Cədvələ əsasən, doğru sıraları müəyyən edin.

№	*Ərazi*	*Xüsusiyyətlər*
1	Hindistan yarımadası	Yağıntılar il ərzində qeyri-bərabər paylanır.
2	Mesopotamiya ovalığı	İlboyu səpələnən radiasiya üstündür.
3	Böyük Səhra	İyul ayında buxarlanma qabiliyyəti maksimuma çatır.
4	Tasmaniya adası	Siklonda külək saat əqrəbinin əksinə hərəkət edir.
5	Qrenlandiya adası	Səthində albedonun kəmiyyəti yüksəkdir.
6	Yava adası	Günəş bütün ilboyu günorta vaxtı zenitdə olur.

A) 1, 3, 5 B) 1, 3, 6 C) 1, 2, 4
D) 2, 4, 6 E) 2, 3, 5

Mövzu: İqlim və onun təsərrüfat əhəmiyyəti
Sinif: 8, 10
İzah: Hindistan yarımadası subekvatorial iqlim qurşağında yerləşdiyi üçün yağıntılar il ərzində qeyri-bərabər paylanır. Böyük səhra şimal yarımkürəsində və tropik iqlim qurşağında yerləşir. Şimal yarımkürəsində quruda ən isti ay iyul olduğu üçün burada buxarlanma qabiliyyəti maksimuma çatır. Qrenlandiya adasının

səthində örtük buzlaqları olduğu üçün burada albedonun kəmiyyəti yüksəkdir. Tasmaniya adası cənub yarımkürəsində yerləşdiyi üçün burada siklonlarda küləyin hərəkət istiqaməti saat əqrəbinin hərəkəti istiqamətində olmalıdır. Mesopotamiya ovalığı quraq iqlimə malik olduğu üçün düz radiasiyanın kəmiyyəti il boyu daha üstün olur.
Doğru cavab: 1, 3, 5

A variantı 75 saylı test tapşırığı
B variantı 69 saylı test tapşırığı
C variantı 77 saylı test tapşırığı
D variantı 76 saylı test tapşırığı
Uyğunluğu müəyyən edin.

Çay	*Töküldüyü dəniz*	*Mənsəbinin yerləşdiyi ölkə*
I – Mekonq II – Nil III – Yukon	1. Şərqi Çin 2. Cənubi Çin 3. Berinq 4. Aralıq	a. ABŞ b. Kanada c. Misir d. Vyetnam

A) I – 2 – c; II – 3 – b; III – 4 – a
B) I – 3 – d; II – 1 – b; III – 2 – c
C) I – 2 – d; II – 4 – c; III – 3 – a
D) I – 1 – d; II – 4 – c; III – 3 – a
E) I – 4 – c; II – 2 – d; III – 1 – b

Mövzu: Dünyanın quru suları
Sinif: 9
İzah: Mekonq çayı Cənubi Çin dənizinə tökülür və mənsəbi Vyetnamda yerləşir. Nil çayı Aralıq dənizinə tökülür və mənsəbi Misirdə yerləşir . Yukon çayı Berinq dənizinə tökülür və mənsəbi ABŞ-də yerləşir.
Doğru cavab: I – 2 – d; II – 4 – c; III – 3 – a

A variantı 76 saylı test tapşırığı
B variantı 72 saylı test tapşırığı
C variantı 71 saylı test tapşırığı
D variantı 69 saylı test tapşırığı
Uyğunluğu müəyyən edin.
İnzibati rayonlar
1. Daşkəsən
2. Laçın
3. Kəlbəcər
Filiz faydalı qazıntı yataqları
a. Narzanlı
b. Kasdağ
c. İpək
d. Hamançay
e. Göydərə
A) 1 – d; 2 – a, c; 3 – b, e
B) 1 – a, b; 2 – c, d; 3 – e
C) 1 – a; 2 – b, c; 3 – d, e
D) 1 – d, e; 2 – a; 3 – c
E) 1 – d; 2 – a, c; 3 – e
Mövzu: Azərbaycanın geoloji quruluşu və faydalı qazıntıları
Sinif: 10
İzah: Narzanlı civə yatağıdır və Laçın rayonu ərazisində yerləşir. Kasdağ polimetal yatağıdır və Balakən rayonu ərazisində yerləşir. İpək xromit yatağıdır və Laçın rayonu ərazisində yerləşir. Hamançay dəmir filizi yatağıdır və Daşkəsən rayonu ərazisində yerləşir. Göydərə xromit yatağıdır və Kəlbəcər rayonu ərazisində yerləşir.

Doğru cavab: 1 – d; 2 – a, c; 3 – e

A variantı 77 saylı test tapşırığı
B variantı 81 saylı test tapşırığı
C variantı 66 saylı test tapşırığı
D variantı 66 saylı test tapşırığı
Xəritə-sxemdəki rəqəmlərə əsasən su anbarlarının müvafiq ardıcıllığını müəyyənləşdirin.

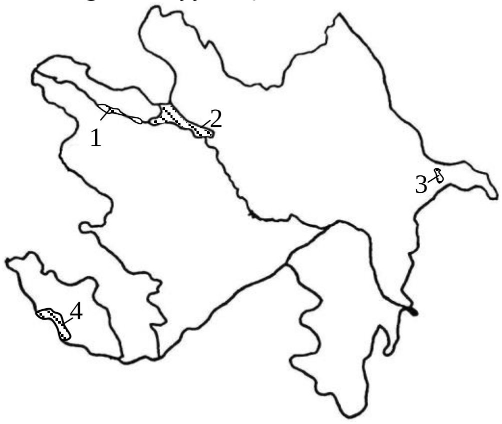

A) 1 – Mingəçevir, 2 – Şəmkir, 3 – Xanbulançay, 4 – Arpaçay
B) 1 – Şəmkir, 2 – Mingəçevir, 3 – Ceyranbatan, 4 – Araz su qovşağı
C) 1 – Yenikənd, 2 – Şəmkir, 3 – Viləşçay, 4 – Arpaçay
D) 1 – Şəmkir, 2 – Mingəçevir, 3 – Xanbulançay, 4 – Mil-Muğan
E) 1 – Sərsəng, 2 – Varvara, 3 – Ceyranbatan, 4 – Araz su qovşağı

Mövzu: Azərbaycanın daxili suları
Sinif: 9
İzah: Xəritə-sxemdəki rəqəmlərə əsasən verilmiş su anbarları müvafiq olaraq 1 – Şəmkir, 2 – Mingəçevir, 3 – Ceyranbatan, 4 – Araz su qovşağıdır.
Doğru cavab: 1 – Şəmkir, 2 – Mingəçevir, 3 – Ceyranbatan, 4 – Araz su qovşağıdır.

A variantı 78 saylı test tapşırığı
B variantı 77 saylı test tapşırığı
C variantı 63 saylı test tapşırığı
D variantı 75 saylı test tapşırığı
Uyğunluğu müəyyən edin.
1. Qazaxıstan
2. Türkmənistan
a. Ərazisində Buzaçi yarımadası yerləşir.
b. Qırğızıstanla sərhədi mövcud deyil.
c. Əhalisinin əsas hissəsi türk dil qrupunun bulqar qoluna aiddir.
d. Ərazisində çöl və meşə-çöl təbii zonası yayılmışdır.
e. Çayları yalnız daxili axarsız hövzəyə aiddir.
A) 1 – b, e; 2 – a, d
B) 1 – a, d; 2 – b, e
C) 1 – c, d; 2 – a, e
D) 1 – a, e; 2 – b, d
E) 1 – c, d; 2 – b, e
Mövzu: Türk dünyasının ümumi coğrafiyası
Sinif: 11
İzah: Qazaxıstan ərazisində Xəzər sahilində Buzaçi yarımadası yerləşir, ölkə ərazisində çöl və meşə-çöl təbii

zonası yayılmışdır. Türkmənistanın Qırğızıstanla sərhədi yoxdur və çayları yalnız daxili axarsız hövzəyə aiddir. Heç bir ölkə türk dil qrupunun bulqar qoluna aid deyil, belə ki, Qazaxıstan əhalisi türk dil qrupunun qıpçaq qoluna, Türkmənistan əhalisi isə türk dil qrupunun oğuz qoluna aiddir.

Doğru cavab: 1 – a, d; 2 – b, e

A variantı 79 saylı test tapşırığı
B variantı 82 saylı test tapşırığı
C variantı 75 saylı test tapşırığı
D variantı 67 saylı test tapşırığı

Ölkəmizin əhalisi ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Əhalinin yaş tərkibində uşaqlar üstünlük təşkil edir.
2. Quba-Xaçmaz və Lənkəran-Astara iqtisadi rayonlarında türkdilli olmayan xalqlar yaşayır.
3. Acınohur-Ceyrançöldə əhali sıxlığı yüksəkdir.
4. Bakı iqtisadi rayonunda əhalinin milli-etnik tərkibi mürəkkəbdir.
5. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda məskunlaşmış avarlar, ləzgilər və saxurlar Qafqaz dil ailəsinə mənsubdur.
6. Kənd əhalisi əsasən miqrasiya hesabına artır.

A) 2, 4, 6 B) 1, 3, 5 C) 2, 4, 5
D) 2, 3, 5 E) 1, 3, 6

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının əhalisi
Sinif: 11
İzah: Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda tatlar, ləzgilər və.s, Lənkəran-Astara iqtisadi rayonunda isə talışlar yaşayır.Bu xalqlar türk dilləri qrupuna aid deyil Hind-Avropa dil ailəsinin İran dil qrupuna və Qafqaz dil ailəsinə aiddir. Bakı iqtisadi rayonunda müxtəlif xalqların nümayəndələri yaşadığı üçün burada milli-etnik tərkib mürəkkəbdir. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda məskunlaşmış avarlar, ləzgilər və saxurlar Qafqaz dil ailəsinə mənsubdur. Əhalinin yaş tərkibində uşaqlar deyil, orta yaşlılar daha üstündür. Acınohur-Ceyrançöldə əhalinin sıxlığı azdır. Kənd əhalisinin əsas artım mənbəyi miqrasiya deyil təbii artımdır.
Doğru cavab: 2, 4, 5

A variantı 80 saylı test tapşırığı
B variantı 64 saylı test tapşırığı
C variantı 73 saylı test tapşırığı
D variantı 71 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

1. Qədim platforma
2. Geosinklinal qurşaq
3. Cavan platforma

a. Orta Rusiya yüksəkliyi
b. Meksika yaylası
c. Qərbi Sibir ovalığı
d. Pont dağları
e. Amazon ovalığı

A) 1 – b, c; 2 – a; 3 – d, e
B) 1 – c, e; 2 – b; 3 – a, d
C) 1 – a, e; 2 – b, d; 3 – c
D) 1 – a, c; 2 – b, e; 3 – d
E) 1 – b, e; 2 – d; 3 – a, c

Mövzu: Litosfer. Yerin planetar və geoloji inkişaf mərhələsi. faydalı qazıntılar
Sinif: 10
İzah: Müvafiq olaraq Orta Rusiya yüksəkliyi və Amazon ovalığı qədim platformada, Meksika yaylası və Pont dağları geosinklinal qurşaqda, Qərbi Sibir ovalığı isə cavan platformada yerləşir.
Doğru cavab: 1 – a, e; 2 – b, d; 3 – c

A variantı 81 saylı test tapşırığı
B variantı 80 saylı test tapşırığı
C variantı 62 saylı test tapşırığı
D variantı 79 saylı test tapşırığı

Küdrü-Şirvan, Samur-Dəvəçi və Qarabağ vulkanik yaylası fiziki-coğrafi rayonlarının yerləşdiyi müvafiq təbii vilayətlər:

A) Kür dağarası çökəkliyi, Böyük Qafqaz, Orta Araz
B) Kür dağarası çökəkliyi, Kiçik Qafqaz, Böyük Qafqaz
C) Böyük Qafqaz, Kür dağarası çökəkliyi, Kiçik Qafqaz
D) Böyük Qafqaz, Orta Araz, Kür dağarası çökəkliyi
E) Kür dağarası çökəkliyi, Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının fiziki-coğrafi rayonlaşdırılması
Sinif: 10
İzah: Küdrü-Şirvan fiziki-coğrafi rayonu Kür dağarası çökəkliyi, Samur-Dəvəçi fiziki-coğrafi rayonu Böyük Qafqaz, Qarabağ vulkanik yaylası fiziki-coğrafi rayonu isə Kiçik Qafqaz təbii vilayətində yerləşir.
Doğru cavab: Kür dağarası çökəkliyi, Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz

A variantı 82 saylı test tapşırığı
B variantı 62 saylı test tapşırığı
C variantı 78 saylı test tapşırığı
D variantı 63 saylı test tapşırığı

Adambaşına düşən ÜDM-ə görə qabaqcıl yer tutan ölkələr:

A) Fransa, Səudiyyə Ərəbistanı, İran
B) Yaponiya, Pakistan, Argentina
C) Hindistan, Yaponiya, Braziliya
D) Böyük Britaniya, Çin, Rusiya
E) Lüksemburq, Sinqapur, İsveçrə

Mövzu: Dünya iqtisadiyyatının ümumi coğrafi səciyyəsi
Sinif: 8
İzah: Adambaşına düşən ÜDM-ə görə qabaqcıl yeri əsasən İEÖ-lər tutur. Verilən bəndlər arasında əhalisinin sayı digər ölkələrə nisbətən az və ÜDM çox, yəni adambaşına düşən ÜDM daha yüksək olan Lüksemburq, Sinqapur, İsveçrədir.
Doğru cavab: Lüksemburq, Sinqapur, İsveçrə

A variantı 83 saylı test tapşırığı
B variantı 84 saylı test tapşırığı
C variantı 84 saylı test tapşırığı
D variantı 86 saylı test tapşırığı

Xəritə-sxemə və cədvələ əsasən doğru sıraları müəyyən edin.

№	Xüsusiyyətlər	Ərazilər
1.	Düzən-meşə landşaftı yayılmışdır	a, c
2.	Qışı soyuq keçən yarımsəhra və quru çöl iqlim yarımtipi səciyyəvidir	b, d
3.	Ölkəmizdə əhali sıxlığı ən az olan düzənliklərdir	a, c
4.	Paleogen yaşlı çökmə süxurlar geniş yayılmışdır	a, d
5.	Orta illik yağıntıların miqdarı 500 mm-dən azdır	b, d

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının fiziki coğrafiyası
Sinif: 9, 10
İzah: Xərita-sxemdə a – Lənkəran ovalığı, b – Arazboyu düzənliklər, c – Qanıx-Əyriçay çökəkliyi, d – Cənub-Şərqi Şirvan düzü təsvir olunmuşdur. a və c ərazilərində düzən meşə landşaftı geniş yayılmışdır. b və d ərazilərində yarımsəhra quru çöl iqlim tipi yayıldığı üçün yağıntının miqdarı 500 mm-dən azdır. Qışı soyuq keçən yarımsəhra quru çöl iqlim yarımtipi b ərazisində formalaşsa da, d ərazisində müşahidə olunmur. a və c ərazilərində əhalinin sıxlığı yüksəkdir. a və d ərazilərində Paleogen yaşlı çökmə süxurlar deyil, IV dövr çökmə süxurlar geniş yayılıb.
Doğru cavab: 1, 5

A variantı 84 saylı test tapşırığı
B variantı 83 saylı test tapşırığı
C variantı 85 saylı test tapşırığı
D variantı 84 saylı test tapşırığı

Doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Ölkənin qonşu ölkələrə nəzərən mövqeyi makro mövqe adlanır.
2. Xəzər sahillərində yerləşən yalnız iki ölkənin dünya okeanına birbaşa çıxışı mövcud deyil.
3. Braziliya, Avstraliya və Kanada dövlətləri dünya okeanında geniş "iqtisadi zona"ya malik ölkələrdir.
4. Nigeriya və Hindistan əhalinin milli-etnik tərkibinə görə federativ ölkələrdir.
5. Mərakeş və Yaponiya konstitusiyalı monarxiya ölkələri qrupuna daxildir.
6. Vyetnam, Butan və Laosun dünya okeanına birbaşa çıxışı var.

Mövzu: Dünyanın siyasi xəritəsi və onun formalaşması
Sinif: 7, 10
İzah: Braziliya, Avstraliya və Kanada okean sahilində yerləşdiyi üçün geniş "iqtisadi zona"ya malik ölkələrdir. Məlum olduğu kimi Nigeriya və Hindistan milli-etnik tərkibinə görə federativ ölkələr, Mərakeş və Yaponiya konstitusiyalı monarxiya ölkələridir. Ölkənin qonşu ölkələrə nəzərən mövqeyi makro deyil mikro mövqe adlanır. Xəzər sahillərində yerləşən iki yox üç ölkənin-Qazaxıstan, Türkmənistan və Azərbaycanın birbaşa okeana çıxışı mövcud deyil. Vyetnamın dünya okeanına birbaşa çıxışı mövcud olsa da, Butan və Laosun birbaşa çıxışı yoxdur.
Doğru cavab: 3, 4, 5

A variantı 85 saylı test tapşırığı
B variantı 85 saylı test tapşırığı
C variantı 86 saylı test tapşırığı
D variantı 83 saylı test tapşırığı

Okeanın müxtəlif çökəkliklərinə exolotdan göndərilmiş səs siqnalı I çökəkliyin dərinliyinin 6900 metr, II çökəkliyin dərinliyinin 4800 metr olduğunu müəyyən etmişdir. Bu çökəkliklərə səs siqnalının gedib-qayıtma müddətləri arasındakı fərqi hesablayın (saniyə ilə).

Mövzu: Dünya okeanı və onun hissələri
Sinif: 8
İzah: Okeanın dərinliyi exolot cihazı vasitəsilə təyin olunur. Exolotdan göndərilən səs siqnalının sürəti 1 saniyədə 1500 metrdir. I çökəkliyin dərinliyinə exolotdan göndərilən səs siqnalının gedib-qayıtma müddəti:
2x(6900:1500)=9,2
II çökəkliyin dərinliyinə exolotdan göndərilən səs siqnalının gedib-qayıtma müddəti:
2x(4800:1500)=6,4
Bu çökəkliklərə səs siqnalının gedib-qayıtma müddətləri arasındakı fərq
9,2-6,4=2,8
Doğru cavab: 2, 8

A variantı 86 saylı test tapşırığı
B variantı 86 saylı test tapşırığı
C variantı 83 saylı test tapşırığı
D variantı 85 saylı test tapşırığı

Azərbaycanın kənd təsərrüfatı ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Yarımsəhra və quru çöl iqlim şəraitində suvarma əkinçiliyi inkişaf edib.
2. Mülayim-isti iqlim şəraitində həm tumlu, həm də qərzəkli meyvəçilik inkişaf edib.
3. Şabalıdı və qəhvəyi torpaqların yayıldığı ərazilər əkinçilik üçün əlverişli deyil.
4. Boz və sarı torpaqlarda sitrus meyvəçiliyi inkişaf edib.
5. Yay otlaqları soyuq iqlim tipində formalaşır.
6. Taxılçılıq və üzümçülük yalnız dəmyə şəraitində inkişaf edib.

Mövzu: Azərbaycanın kənd təsərrüfatı
Sinif: 10, 11
İzah: 1. Yarımsəhra və quru çöl iqlim şəraitində yağıntıların miqdarı azdır. Xüsusilə yay ayları quraq keçdiyi üçün suvarma əkinçiliyi inkişaf edib.Tumlu meyvəçilik Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda, qərzəkli meyvəçilik isə Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda ixtisaslaşmış sahələridir. Bu iqtisadi rayonlarda əkinçilik əsasən mülayim –isti iqlim tipinin hakim olduğu ərazilərdə inkişaf etdirilir. Soyuq iqlim tipi ölkəmizdə orta və yüksək dağlıq ərazilərdə formalaşır və bu ərazilərdə yay otlaqları geniş yayılmışdır.

Şabalıdı və qəhvəyi torpaqların yayıldığı ərazilər əkinçilik üçün əlverişlidir. Sarı torpaqlarda sitrus meyvəçiliyi inkişaf etsə də, Boz torpaqlarda inkişaf etməyib.

Doğru cavab: 1, 2, 5

A variantı 87 saylı test tapşırığı
B variantı 87 saylı test tapşırığı
C variantı 87 saylı test tapşırığı
D variantı 87 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

İqlim qurşaqları
1. Ekvatorial
2. Tropik
3. Subtropik

Ərazilər
a. Amazon ovalığı, Kalimantan adası
b. Şri-Lanka adası, Ərəbistan yarımadası
c. Pireney yarımadası, Siciliya adası
d. Taymır yarımadası, Labrador yarımadası
e. Tibesti yaylası, Kuba adası

Mövzu: İqlim və onun təsərrüfatda rolu
Sinif: 7, 9, 10
İzah: Ekvatorial iqlim qurşağında Amazon ovalığı və Kalimantan adası, Tropik iqlim qurşağında Tibesti yaylası və Kuba adası, Subtropik iqlim qurşağında isə Pireney yarımadası və Siciliya adası yerləşir.
Doğru cavab: 1-a, 2-e, 3-c

Sizə təqdim olunmuş situasiyanı diqqətlə oxuyun və burada verilmiş məlumatlardan istifadə edərək 88 – 90 saylı tapşırıqları <u>Cavab vərəqində</u> yerinə yetirin. Nəzərə alın ki, hər tapşırıqda alınan nəticə həmin situasiya ilə bağlı növbəti tapşırıqlarda istifadə oluna bilər.

Şimali Afrikada yerləşən A ölkəsi konstitusiyalı monarxiya olub, ucqar şərq nöqtəsi 1° qərb, ucqar qərb nöqtəsi isə 13° qərb uzunluğundadır. Bu ölkənin sahəsi 445 min km^2, əhalisinin sayı isə 37825 min nəfərdir. Şimali Afrikanın digər ölkələrinin əhalisi ilə eyni dil ailəsinə mənsubdur. A ölkəsinin ərazisində materikin yeganə cavan dağları yerləşir. Burada dünyanın qeyri-filiz ehtiyatlarından birinin ən böyük qurşağı formalaşmışdır. Ölkənin şimalındakı dəniz üç qitənin sahillərini yuyur. Bu dəniz üzərində yayda tropik, qışda mülayim hava kütlələri hakim olur. A ölkəsinin qərb sahillərindən soyuq okean cərəyanı keçir və ölkə qonşu qitədən boğaz vasitəsilə ayrılır.

A variantı 88 saylı test tapşırığı
B variantı 88 saylı test tapşırığı
C variantı 88 saylı test tapşırığı
D variantı 88 saylı test tapşırığı

A ölkəsinin adını, əhalisinin əsas hissəsinin aid olduğu dil ailəsini müəyyən edin və əhalisinin orta sıxlığını hesablayıb (həlli ilə) cədvəldə yazın.

Mövzu: Dünya ölkələrinin siyasi xəritəsi
Sinif: 7, 11
İzah: Mətnə əsasən verilmiş əlamətlərin aid olduğu ölkə Mərakeşdir. Bu ölkədə əhalinin əsas hissəsi Afro-Asiya(Hami-Sami) dil ailəsinə aiddir.
37825000 nəfər : 445000 km^2=85 nəfər/ km^2 (əhali sıxlığı)

Doğru cavab:

A ölkəsinin adı	*A ölkəsinin əhalisinin əsas hissəsinin aid olduğu dil ailəsi*	*A ölkəsinin əhalisinin orta sıxlığı*
Mərakeş Krallığı (Mərakeş)	Sami-Hami (və ya Afro-Asiya)	85 nəfər/km^2 Həlli: 37825 min : 445 min = 85 nəfər/km^2

A variantı 89 saylı test tapşırığı
B variantı 89 saylı test tapşırığı
C variantı 89 saylı test tapşırığı
D variantı 89 saylı test tapşırığı

Mətnə əsasən A ölkəsinə aid olan xüsusiyyətləri müəyyən edib cədvəldə yazın.

Mövzu: Dünya ölkələrinin siyasi xəritəsi
Sinif: 7, 11
İzah: A ölkəsinin qərb sahillərindən keçən okean cərəyanı – Kanar, şimal sahillərində yerləşən təbii zona Codyarpaqlı həmişəyaşıl meşə və kolluqlar, ölkə ərazisini qonşu qitədən ayıran boğaz – Cəbəllütariqdir.

Doğru cavab:

A ölkəsinin qərb sahillərindən keçən okean cərəyanı	*A ölkəsinin şimal sahillərində yerləşən təbii zona*	*A ölkəsini qonşu qitədən ayıran boğaz*
Kanar	Codyarpaqlı həmişəyaşıl meşə və kolluqlar	Cəbəlüttariq

A variantı 90 saylı test tapşırığı
B variantı 90 saylı test tapşırığı
C variantı 90 saylı test tapşırığı
D variantı 90 saylı test tapşırığı

A ölkəsində yerləşən cavan dağları, ölkə ərazisində ən böyük qurşaq təşkil edən qeyri-filiz ehtiyatını və ölkənin yerləşdiyi saat qurşaqlarını müəyyən edib cədvəldə yazın.

Mövzu: Dünya ölkələrinin siyasi xəritəsi
Sinif: 7, 8, 10
İzah: Mərakeşdə cavan Atlas dağları və dünyanın ən böyük fosforit qurşağı yerləşir.
1° qərb uzunluğu 0 (XXIV) saat qurşağında, 13° qərb uzunluğu isə XXIII saat qurşağında yerləşir.

Doğru cavab:

A ölkəsində yerləşən cavan dağlar	**A ölkəsində qurşaq təşkil edən ən böyük qeyri-filiz ehtiyatı**	**A ölkəsinin yerləşdiyi saat qurşaqları**
Atlas	Fosforit	0 (XXIV), XXIII

Русский язык

Вариант A тестовое задание № 1
Вариант B тестовое задание № 15
Вариант C тестовое задание № 2
Вариант D тестовое задание № 17

Укажите верный вариант заполнения диаграммы Эйлера-Венна, сравнив слова.
пос...деть (на крыльце) *пос...деть (от горя)*

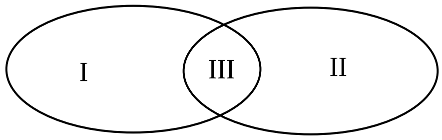

A) I – в корне пишется *е*; II – в корне пишется *и*; III – чередующиеся гласные в корнях
B) I – в корне пишется *и*; II – в корне пишется *е*; III – гласные, проверяемые ударением
C) I – в корне пишется *и*; II – в корне пишется *е*; III – чередующиеся гласные в корнях
D) I – в корне пишется *е*; II – в корне пишется *и*; III – написание зависит от суффикса
E) I – в корне пишется *е*; II – в корне пишется *и*; III – гласные, проверяемые ударением

Тема: Правописание гласных
Класс: 5-10
Объяснение: Безударные гласные в корне бывают проверяемые ударением, непроверяемые и чередующиеся. В слове *посидеть* (*на крыльце*) в корне пишется *и,* т.к. можно подобрать проверочное слово *си́дя*. В слове *поседеть* (*от горя*) в корне пишется *е,* т.к. можно проверить словом *се́д*. В обоих словах пропущенную безударную гласную можно проверить, подобрав проверочное слово.
Верный ответ: I – в корне пишется *и*;
II – в корне пишется *е*;
III – гласные, проверяемые ударением

Вариант A тестовое задание № 2
Вариант B тестовое задание № 9
Вариант C тестовое задание № 8
Вариант D тестовое задание № 9

Укажите ряд слов, в которых пропущена буква *д*.
A) сер...цевина, фу...бол
B) похо...ка, повес...ка
C) поз...ний, блю...це
D) праз...ничный, ве...чина
E) наво...чик, ме...кий

Тема: Проверяемые и непроверяемые согласные в корне
Класс: 5, 6, 10
Объяснение: Согласные в корне слова бывают проверяемые и непроверяемые. Написание непроверяемых согласных нужно запоминать, а к проверяемым можно подобрать проверочное слово. К словам *поздний, блюдце, наводчик и походка* можно подобрать проверочные слова *опоздать, блюдечко, наводить* и *ходить*. В словах *футбол, ветчина* согласная *т* не проверяется, эти слова нужно запомнить. К словам *меткий* и *повестка* можно подобрать проверочные слова *меток* и *оповестить*.
Верный ответ: поз...ний, блю...це

Вариант A тестовое задание № 3
Вариант B тестовое задание № 2
Вариант C тестовое задание № 17
Вариант D тестовое задание № 20

В каком предложении есть частица?
A) Татьяна даже об утреннем происшествии рассказывала весело, говоря нараспев.
B) Давыдов часто просыпался то от холода, то от грохота крыши.
C) Он с изумлением, словно в первый раз, осмотрел и обежал кругом родительский дом.
D) Где-то вдали струился сизый дымок.
E) Мне хотелось написать что-нибудь об этом.

Тема: Частицы
Класс: 7, 10
Объяснение: Среди представленных предложений только в предложении «*Татьяна даже об утреннем происшествии рассказывала весело, говоря нараспев.*» использована усилительная частица *даже.*
Верный ответ: Татьяна даже об утреннем происшествии рассказывала весело, говоря нараспев.

Вариант A тестовое задание № 4
Вариант B тестовое задание № 10
Вариант C тестовое задание № 6
Вариант D тестовое задание № 2

Что обозначает наречие в сочетании *рассказывая громко* и почему?
A) признак признака; относится к причастию
B) признак действия; относится к деепричастию
C) признак признака; относится к прилагательному
D) признак действия; относится к глаголу
E) признак предмета; относится к существительному

Тема: Наречие
Класс: 7, 10
Объяснение: Наречие обозначает признак действия, если относится к глаголу или деепричастию; признак предмета, если относится к существительному; признак признака, если относится к прилагательному, наречию или причастию. В представленном сочетании наречие относится к деепричастию *рассказывая.*
Верный ответ: признак действия; относится к деепричастию

Вариант A тестовое задание № 5
Вариант B тестовое задание № 4
Вариант C тестовое задание № 20
Вариант D тестовое задание № 5

Укажите ***ошибку*** в выборе числительного.
A) На парте лежало (пять, *пятеро*) книг.
B) У (обоих, *обеих*) сестёр были одинаковые платья.
C) Приняли (*шесть*, шестеро) заказов.
D) (Семь, *семеро*) спортсменов борются за победу.
E) (*Обоих*, обеих) друзей пригласили в команду.

Тема: Имя числительное
Класс: 6, 10
Объяснение: В представленных предложениях употреблены собирательные числительные, которые никогда не используются с существительными женского рода, кроме числительного *оба* (*обе*). Поэтому в предложении «На парте лежало (пять, *пятеро*) книг.» допущена ошибка, т.к. слово *книга* относится к женскому роду.
Верный ответ: На парте лежало (пять, *пятеро*) книг.

Вариант A тестовое задание № 6

Вариант B тестовое задание № 1
Вариант C тестовое задание № 21
Вариант D тестовое задание № 4

Согласованное определение в предложении “*Изредка мы пробирались к нему в комнату, чёрную от густого дыма*.” обособляется, потому что

A) относится к личному местоимению.
B) выражено причастным оборотом и стоит после определяемого слова.
C) отделено от определяемого слова другими членами предложения.
D) выражено одиночным прилагательным и стоит после определяемого слова.
E) выражено прилагательным с зависимыми словами и стоит после определяемого слова.

Тема: Простое осложнённое предложение
Класс: 8, 11
Объяснение: В данном предложении согласованное определение «*чёрную от густого дыма*» обособляется, т.к. оно стоит после определяемого слова *комнату* и выражено прилагательным с зависимыми словами.
Верный ответ: выражено прилагательным с зависимы - ми словами и стоит после определяемого слова.

Вариант A тестовое задание № 7
Вариант B тестовое задание № 6
Вариант C тестовое задание № 11
Вариант D тестовое задание № 22

Не употребляются без *не* прилагательные

A) нездоровый, ненастный
B) нелюдимый, неуклюжий
C) несчастный, неаппетитный
D) невкусный, нелепый
E) нерешительный, невзрачный

Тема: Имя прилагательное
Класс: 7, 10
Объяснение: Так как в лексике современного русского языка отсутствуют слова *настный, уклюжий, людимый, счастный, лепый, взрачный*, то эти слова не употребляются без *не*. А слова *здоровый, аппетитный, вкусный* и *решительный* можно употреблять и без *не*.
Верный ответ: нелюдимый, неуклюжий

Вариант A тестовое задание № 8
Вариант B тестовое задание № 5
Вариант C тестовое задание № 15
Вариант D тестовое задание № 7

Какое из утверждений относится к служебным частям речи?

A) Имеют лексическое значение.
B) Отвечают на вопросы косвенных падежей.
C) Называют предметы, признаки и явления действительности.
D) Употребляются только с самостоятельными частями речи.
E) Являются членами предложения.

Тема: Служебные части речи
Класс: 7, 10
Объяснение: К служебным частям речи относятся предлоги, частицы и союзы. Они не являются членами предложения, не имеют самостоятельного лексического значения, не отвечают на вопросы и всегда употребляются только с самостоятельными частями речи.
Верный ответ: Употребляются только с самостоятельными частями речи.

Вариант A тестовое задание № 9
Вариант B тестовое задание № 8
Вариант C тестовое задание № 5
Вариант D тестовое задание № 18

Буква *ь* пишется в словах:

1. блиндаж..., щёлоч..., горяч...
2. зажеч..., пустош..., теч...
3. кипуч..., рож..., смерч...
4. овощ..., тягуч..., грач...
5. отреж..., напроч..., стрич...

A) 2, 5 B) 1, 4 C) 3, 4, 5 D) 1, 2, 3 E) 4, 5

Тема: Правописание *ь/ъ*
Класс: 5, 6, 7, 10
Объяснение: Буква *ь* пишется после шипящих на конце наречий *(напрочь),* имён существительных 3-го склонения женского рода *(щёлочь, пустошь, рожь),* глаголов *(зажечь, течь, отрежь, стричь).*

В существительных 2-го склонения мужского рода *(блиндаж, смерч, овощ, грач)* и в кратких придагательных *(горяч, тягуч, кипуч) ь* не пишется
Верный ответ: 2, 5

Вариант A тестовое задание № 10
Вариант B тестовое задание № 22
Вариант C тестовое задание № 14
Вариант D тестовое задание № 1

Укажите ***лишнее*** в кластере.

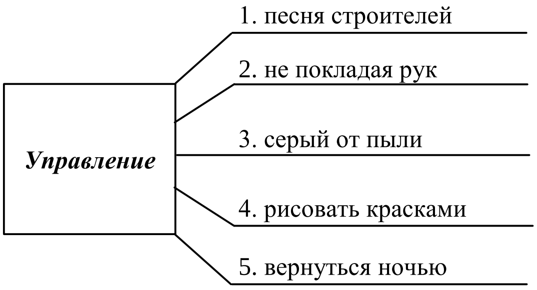

A) 2, 3, 4 B) 3, 5 C) 1, 4 D) 1, 4, 5 E) 2, 5

Тема: Способы синтаксической связи слов в словосочетании
Класс: 8, 11
Объяснение: Среди представленных сочетаний *не покладая рук* является фразеологизмом и не является словосочетанием, а *вернуться ночью* – это словосочетание со способом связи примыкание.
Верный ответ: 2, 5

Вариант A тестовое задание № 11
Вариант B тестовое задание № 16
Вариант C тестовое задание № 9
Вариант D тестовое задание № 13

Укажите верное написание выделенного слова и его объяснение в предложении “***Так* (*же*)**, *как и вчера, ярко светило солнце*.”.

A) *Так же* – пишется раздельно; это наречие *так* с частицей *же.*
B) *Так же* – пишется раздельно; это подчинительный союз.
C) *Также* – пишется слитно; это сочинительный союз.
D) *Также* – всегда пишется слитно; это наречие.
E) *Так же* – пишется раздельно; это местоимение с частицей же.

Тема: Сопоставительное задание
Класс: 7, 10
Объяснение: В данном предложении *так* является наречием, *же* – частицей, которую можно опустить. Поэтому они пишутся раздельно.
Верный ответ: *Так же* – пишется раздельно; это наречие *так* с частицей *же.*

Вариант A тестовое задание № 12
Вариант B тестовое задание № 7
Вариант C тестовое задание № 16
Вариант D тестовое задание № 8
Местоимение *мной* относится к разряду
A) личных
B) неопределённых
C) указательных
D) притяжательных
E) относительных
Тема: Местоимение
Класс: 6, 10
Объяснение: Существует 9 разрядов местоимений. Местоимение *мной* употреблено в Тв.п., а начальная форма – *я*. Это личное местоимение
Верный ответ: личных

Вариант A тестовое задание № 13
Вариант B тестовое задание № 13
Вариант C тестовое задание № 13
Вариант D тестовое задание № 14
В каком ряду указаны существительные, которые в именительном падеже множественного числа имеют окончание -*ы* (-*и*)?
A) конструктор, сорт, город
B) герб, инженер, сторож
C) паспорт, номер, тост
D) автор, месяц, офицер
E) торт, повар, редактор
Тема: Число имён существительных
Класс: 6, 10
Объяснение: Окончание -*ы* в Им.п. мн.ч. имеют все существительные в ряду *автор, месяц, офицер* (автор*ы*, месяц*ы*, офицер*ы*). В остальных рядах, помимо существительных с окончанием -*ы,* есть и слова с окончанием -*а* (повар*а*, город*а*, номер*а*, сторож*а*)
Верный ответ: автор, месяц, офицер

Вариант A тестовое задание № 14
Вариант B тестовое задание № 14
Вариант C тестовое задание № 3
Вариант D тестовое задание № 21
В каких словах пишется *нн*?
1. купле...ый
2. ветре...ый
3. кури...ый
4. заброше...ый
5. полотня...ый
6. ваго...ый

A) 5, 6 B) 3, 5 C) 2, 3, 4
D) 1, 4, 6 E) 1, 2, 6
Тема: Правописание н/нн с различными частями речи
Класс: 6, 10
Объяснение: Две буквы *н* пишутся в причастиях (купленный, заброшенный), прилагательных, образованных от существительных с основой на *н (вагонный).* Слово *ветреный* является исключением , а прилагательные, образованные от существительных с помощью суффиксов -*ан*-, -*ян*-, -*ин*-, пишутся с одной *н (куриный, полотняный).*
Верный ответ: 1, 4, 6

Вариант A тестовое задание № 15
Вариант B тестовое задание № 17
Вариант C тестовое задание № 4
Вариант D тестовое задание № 3
В каком ряду в словах -*ин*- суффикс?
A) каминный, былинный, свиной
B) львиный, минный, осиный
C) соболиный, шинный, тополиный
D) машинный, синий, гусиный
E) соколиный, утиный, совиный
Тема: Состав слова
Класс: 6, 10
Объяснение: Суффикс -*ин*- во всех словах присутствует в ряду *сокол/ин/ый, ут/ин/ый, сов/ин/ый*. В остальных рядах присутствуют слова с суффиксом -*н*- (*машин/н/ый, мин/н/ый, шин/н/ый, камин/н/ый*).
Верный ответ: соколиный, утиный, совиный

Вариант A тестовое задание № 16
Вариант B тестовое задание № 20
Вариант C тестовое задание № 19
Вариант D тестовое задание № 11
Выделенное слово в предложении *“**Опоздавшие** не увидели первого действия пьесы.”* является
A) сказуемым
B) подлежащим
C) дополнением
D) обстоятельством
E) определением
Тема: Главные и второстепенные члены предложения
Класс: 8, 10
Объяснение: В данном предложении слово *опоздавшие* отвечает на вопрос *кто?*, обозначает предмет речи и является подлежащим.
Верный ответ: подлежащим

Вариант A тестовое задание № 17
Вариант B тестовое задание № 18
Вариант C тестовое задание № 12
Вариант D тестовое задание № 16
В словах какого ряда все согласные звуки глухие?
A) цапля, долька, свет
B) пятьдесят, форма, кувшин
C) вспахать, почка, обтесать
D) сутки, вплавь, лесной
E) мошка, птица, спичка
Тема: Фонетика
Класс: 5, 6, 10
Объяснение: Согласные звуки бывают звонкие и глухие. Все согласные в ряду *вспахать, почка, обтесать* глухие. Это [ф], [с],[п], [х], [т´],[ч´], [к]. В остальных рядах в словах есть звонкие согласные звуки [л], [н],[м], [р], [й´], [д].
Верный ответ: вспахать, почка, обтесать

Вариант A тестовое задание № 18
Вариант B тестовое задание № 3
Вариант C тестовое задание № 18
Вариант D тестовое задание № 15

Укажите предложения, в которых есть антонимы прилагательные.

1. По одёжке встречают – по уму провожают.
2. Мал телом, да велик делом.
3. Редкого гостя милости просят, а частого гостя еле выносят.
4. Готовь сани летом, а телегу – зимой.
5. Кто хочет много знать, тому надо мало спать.

A) 1, 4, 5 B) 4, 5 C) 2, 3 D) 3, 4, 5 E) 1, 2

Тема: Лексикология
Класс: 6, 10
Объяснение: Антонимы – слова с противоположным лексическим значением. Во всех предложениях есть антонимы, но прилагательные – только в предложениях «*Мал телом, да велик делом.*», «*Редкого гостя милости просят, а частого гостя еле выносят.*»
Верный ответ: 2, 3

Вариант A тестовое задание № 19
Вариант B тестовое задание № 21
Вариант C тестовое задание № 1
Вариант D тестовое задание № 19

Установите соответствие.

От глаголов

1. образуется деепричастие несовершенного вида
2. образуется деепричастие совершенного вида
3. не образуется деепричастие

a. поднять
b. думать
c. взять
d. пить
e. поощрять

A) 1 – b, e; 2 – a, c; 3 – d
B) 1 – e; 2 – b, c; 3 – a, d
C) 1 – a, c; 2 – d; 3 – b, e
D) 1 – c, d; 2 – a, b; 3 – e
E) 1 – a, e; 2 – d, c; 3 – b

Тема: Деепричастие
Класс: 7, 10
Объяснение: Деепричастия несовершенного вида образуются от основы настоящего времени глаголов несовершенного вида (*думать – думают – думая, поощрять – поощряют – поощряя*). Деепричастия совершенного вида образуются от основы инфинитива глаголов совершенного вида (*поднять – подняв, взять – взяв*). От глагола пить деепричастие не образуется, т.к. в основе настоящего времени нет гласных (*пить – пь/ют*)
Верный ответ: 1 – b, e; 2 – a, c; 3 – d

Вариант A тестовое задание № 20
Вариант B тестовое задание № 12
Вариант C тестовое задание № 22
Вариант D тестовое задание № 10

Укажите неполные предложения (знаки препинания не расставлены).

1. Восхищаешься нарядами украшениями роскошью.
2. Литературу люблю до самозабвения.
3. Даже в пустяках надо быть правдивым.
4. Впереди небывалые пути.
5. Над праздничным шатром яркое солнце.

A) 2, 4 B) 4, 5 C) 1, 2, 3 D) 1, 2, 4 E) 1, 3, 5

Тема: Типы предложений по составу и полноте
Класс: 8, 11
Объяснение: Неполные предложения – это предложения, в которых опущен какой-либо член предложения. Также неполными считаются предложения, в которых присутствует подлежащее, опущено сказуемое, но есть обстоятельство. Предложения «*Впереди небывалые пути.*» и «*Над праздничным шатром яркое солнце.*» являются неполными, т.к. построены по этому принципу.
Верный ответ: 4, 5

Вариант A тестовое задание № 21
Вариант B тестовое задание № 19
Вариант C тестовое задание № 10
Вариант D тестовое задание № 12

Суффикс -*чик*- пишется в слове

A) прессов...
B) стеколь...
C) извоз...
D) бетон...
E) арматур...

Тема: Правописание суффиксов имён существительных
Класс: 10
Объяснение: Суффикс -*чик*- пишется в словах после согласных *д, т, з, с, ж*. После других согласных пишется суффикс -*щик*-
Верный ответ: извоз...

Вариант A тестовое задание № 22
Вариант B тестовое задание № 11
Вариант C тестовое задание № 7
Вариант D тестовое задание № 6

Укажите предложения ***без*** речевых ***ошибок***.

1. Есенинский образ ассоциируется в нашем сознании с белой берёзой.
2. Партия мобильных телефонов была приобретена по самой выгоднейшей цене.
3. Львиную часть задания ребята уже выполнили.
4. Мать приготовила сытый завтрак.
5. Важную роль в жизни ребёнка играет пример родителей.

A) 2, 3, 4 B) 1, 3 C) 1, 5 D) 2, 5 E) 2, 4, 5

Тема: Культура речи
Класс: 5-11
Объяснение: В представленных предложениях речевые ошибки допущены в предложениях «*Партия мобильных телефонов была приобретена по самой выгоднейшей цене*» (неверно употреблена форма превосходной степени прилагательного – *по самой выгодной цене/по выгоднейшей цене*), «*Львиную часть задания ребята уже выполнили.*» (неверно употреблен фразеологизм «*львиная доля*»), «*Мать приготовила сытый завтрак.*» (ошибка в употреблении паронимов *сытый/сытный*).
Верный ответ: 1, 5

Вариант A тестовое задание № 23
Вариант B тестовое задание № 23
Вариант C тестовое задание № 25
Вариант D тестовое задание № 24

Укажите глаголы совершенного вида II спряжения:

1. сохранить
2. дремать
3. вспомнить
4. поднимать
5. захотеть

Тема: Глагол

Класс: 6,10
Объяснение: Глаголы совершенного вида отвечают на вопрос *что сделать*? (*сохранить, вспомнить, захотеть*). Ко II спряжению относятся глаголы с окончанием *-ат/-ят* в 3 л. мн.ч. (*сохранят, вспомнят*), глагол *захотеть* является разноспрягаемым.
Верный ответ: 1, 3

Вариант A тестовое задание № 24
Вариант B тестовое задание № 26
Вариант C тестовое задание № 26
Вариант D тестовое задание № 23
Укажите словосочетания, которые являются одним членом предложения.
1. тёмный костюм
2. четверо студентов
3. смотреть на небо
4. середина лета
5. довольно милый

Тема: Синтаксическая роль неделимых словосочетаний
Класс: 8, 11
Объяснение: Одним членом предложения являются словосочетания, в которых главное слово количественное числительное (*четверо студентов*) или существительное *начало, конец, середина* (*середина лета*)
Верный ответ: 2, 4

Вариант A тестовое задание № 25
Вариант B тестовое задание № 25
Вариант C тестовое задание № 23
Вариант D тестовое задание № 25
Что является общим для предлогов *для, около, вследствие*?
1. простые
2. составные
3. производные
4. непроизводные
5. употребляются с родительным падежом

Тема: Сопоставительное задание
Класс: 7, 10
Объяснение: Непроизводный предлог *для* и производные предлоги *около, вследствие* являются простыми (состоят из одного слова) и употребляются с родительным падежом *(для, около, вследствие чего?).*
Верный ответ: 1, 5

Вариант A тестовое задание № 26
Вариант B тестовое задание № 24
Вариант C тестовое задание № 24
Вариант D тестовое задание № 26
В предложении “*Суслик был подвижнее мышки.*” слово *подвижнее* является прилагательным, потому что
1. в предложении выполняет роль обстоятельства.
2. поясняет глагол.
3. поясняет существительное.
4. отвечает на вопрос *как*?
5. является именной частью сказуемого.

Тема: Сопоставительное задание
Класс: 6, 10
Объяснение: Прилагательное *подвижнее* поясняет существительное *суслик*, является именной частью сказуемого.

Если слово в форме сравнительной степени поясняет глагол, отвечает на вопрос *как?* и является обстоятельством, то это наречие.
Верный ответ: 3, 5

Вариант A тестовое задание № 27
Вариант B тестовое задание № 27
Вариант C тестовое задание № 27
Вариант D тестовое задание № 27
Установите соответствие.
1. Тире
2. Двоеточие

a. Упадёт луч солнца на траву / вспыхнет трава изумрудом и жемчугом.
b. Гасан был мастер на все руки / слесарь, столяр, плотник и механик.
c. Хороший вкус / это чувство меры, присущее, к сожалению, не каждому.
d. Повторилась счастливая ошибка Колумба / ребята отыскали новый мир вместо золота.
e. Осенние грибы / последний и самый щедрый дар наших лесов.

A)) 1 – a, c, e; 2 – b, d B) 1 – a, e; 2 – b, c, d
C) 1 – b, d; 2 – a, c, e D) 1 – b, c; 2 – a, d, e

Тема: Пунктуация в простом и сложном предложениях
Класс: 8, 9, 11
Объяснение: Тире ставится в БСП, если в первой части время или условие того, о чём говорится во второй («*Упадёт луч солнца на траву – вспыхнет трава изумрудом и жемчугом.*»), а также в простом предложении между подлежащим и сказуемым, если они выражены именем существительным («*Хороший вкус – это чувство меры, присущее, к сожалению, не каждому.*», «*Осенние грибы – последний и самый щедрый дар наших лесов.*»).
Двоеточие ставится в простом предложении после обобщающего слова перед однородными членами (*«Гасан был мастер на все руки: слесарь, столяр, плотник и механик»*), а также в БСП, когда вторая часть поясняет содержание первой (*«Повторилась счастливая ошибка Колумба: ребята отыскали новый мир вместо золота.»*)
Верный ответ: 1 – a, d; 2 – b, c, e

Внимательно ознакомьтесь с представленным текстом и, воспользовавшись информацией, данной в нём, выполните на Листе ответов задания 28 – 30.

Новоселье красавицы чинары

Красавицу чинару привезли из Гянджи. Место ей облюбовали дивное: на Приморском бульваре. Было это осенью. Время от времени я навещал её, озябшую, дремлющую…

Зимние крепчайшие штормы согнули её, но не надломили. Когда же грянул весенний ливень, она вдруг за одну ночь расцвела. Утром я восхитился: ярко-зелёным шатром стояла красавица. Но ведь впереди ещё было лето... Я, коренной бакинец, знал эти удушливые безветренные дни и жаркие ночи. Безжалостное солнце пыталось испепелить чинару, сушило листья, и к вечеру они темнели, тяжелели и не шелестели. Водопроводной линии ещё не было, и мы таскали воду вёдрами. Корни чинары,

изнемогавшие от жажды, глотали влагу ненасытно, и я злился: “Ужели не напилась?”. Но через минуту начинал ***корить*** себя: ведь не чинара к нам напросилась, а мы её самовольно привезли из того края, где ей всё было по душе. Здесь – чужбина.

Поздней осенью я успокоился: красавица уцелела, выжила, и пора было прописать её в городе на постоянное жительство.

Вариант A тестовое задание № 28
Вариант B тестовое задание № 28
Вариант C тестовое задание № 28
Вариант D тестовое задание № 28

Исходя из данного контекста, раскройте значение выделенного слова *корить*.

Предполагаемый ответ:

Корить – упрекать, обвинять в чём-либо, порицать за что-то, ругать

Вариант A тестовое задание № 29
Вариант B тестовое задание № 29
Вариант C тестовое задание № 29
Вариант D тестовое задание № 29

Составьте 2 предложения, используя подчёркнутое в тексте слово в художественном и научном стилях.

Предполагаемый ответ:

Художественный: Дед от всех болезней принимал настойку женьшеня, говоря, что это «корень жизни».

Научный: Корень – подземная часть растения, служащая для укрепления его в почве.

Вариант A тестовое задание № 30
Вариант B тестовое задание № 30
Вариант C тестовое задание № 30
Вариант D тестовое задание № 30

Подумайте и ответьте своими словами на вопрос *“Почему рассказчик так беспокоился о чинаре?”*. Аргументируйте свой ответ двумя примерами.

Предполагаемый ответ:

Рассказчик беспокоился о чинаре, потому что её привезли из другого города, то есть она была не местной, и ей требовалось много влаги. А так как водопровода не было, то жизнь этого дерева зависела от заботы людей. Помимо этого, бакинский климат ей не подходил, поэтому чинара могла погибнуть либо от зимней стужи, либо от летней жары.

Литература

Вариант A тестовое задание № 61
Вариант B тестовое задание № 61
Вариант C тестовое задание № 61
Вариант D тестовое задание № 75

Какую литературную героиню можно охарактеризовать как женщину, которая считала, что создана для роскоши, которой *“хотелось нравиться, быть обольстительной и иметь успех в обществе…”*?

A) Деллу
B) Камиллу де Гранлье
C) Офелию
D) Джульетту Капулетти
E) Матильду Луазель

Тема: Г.Мопассан. «Ожерелье»
Класс: 9
Объяснение: Матильда Луазель, главная героиня новеллы Г.Мопассана, молода, красива, общительна. Она любит дорогие вещи. Но она родилась в семье клерка и вышла замуж за небогатого чиновника. Поэтому она не может позволить себе одежду, аксессуары и предметы домашнего обихода, которые она хочет, что делает её несчастной. Оказавшись на балу, Матильда блистала, её окружали вниманием, ей расточали комлименты. И это было для неё счастьем, правда, ненадолго.

Верный ответ: Матильду Луазель

Вариант A тестовое задание № 62
Вариант B тестовое задание № 74
Вариант C тестовое задание № 82
Вариант D тестовое задание № 61

Укажите верный вариант заполнения диаграммы Эйлера-Венна, сравнив произведения “Байрам” М.П. Вагифа и “Журавли” К. Закира.

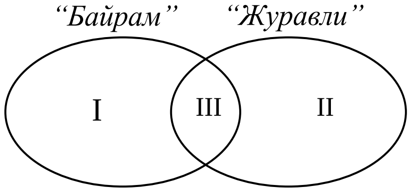

A) I – тема природы; II – тема превратностей судьбы; III – жанр – газель
B) I – тема бедности; II – тема родины; III – жанр – гошма
C) I – жанр – газель; II – жанр – гошма; III – пейзажная лирика
D) I – любовная лирика; II – философская лирика; III – наличие тахаллуса
E) I – философская лирика; II – жанр – касыда; III – наличие рефрена

Тема: Сопоставительные задания. М.П. Вагиф . «Байрам», К. Закир. «Журавли»
Класс: 9
Объяснение: В произведении «Байрам» Вагиф сетует на бедность, безнадёжность своего положения. На своём примере он говорит о бедственном положении народа. В произведении переплетаются гражданские и философские мотивы.

В произведении «Журавли» К. Закира – гражданская тематика, т.к. лирический герой тоскует по родине, находясь вдали от родного Карабаха.

Оба произведения относятся к жанру ГОШМА.

Верный ответ: I – тема бедности; II – тема родины; III – жанр – гошма

Вариант A тестовое задание № 63
Вариант B тестовое задание № 78
Вариант C тестовое задание № 70
Вариант D тестовое задание № 82

Решите кластер.

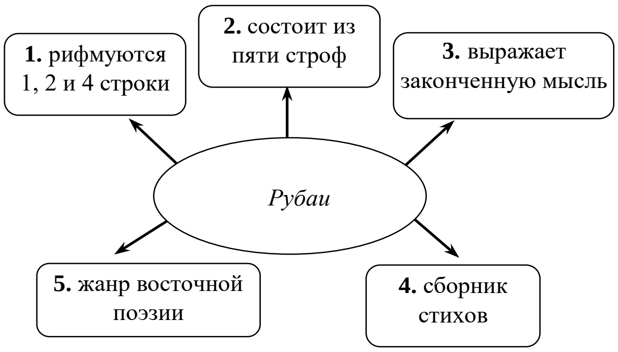

A) 1, 4, 5 B) 2, 3 C) 2, 4, 5 D) 1, 3, 5 E) 3, 4

Тема: Теория литературы.

Класс: 9

Объяснение: Рубаи – это жанр восточной поэзии, философское четверостишие, в котором рифмуются 1, 2 и 4 строки, а 3-я остаётся свободной. Рубаи писал Омар Хайям. В каждом четверостишии автор выражал законченную мысль о любви, о жизни, о религии...

Из 5 строф состоит гошма, а сборник стихов называется «диван».

Верный ответ: 1, 3, 5

Вариант A тестовое задание № 64
Вариант B тестовое задание № 70
Вариант C тестовое задание № 78
Вариант D тестовое задание № 79

Ф.И. Тютчев в произведении “Не то, что мните вы, природа...” обращается к

A) любимой женщине, покинувшей его в трудную минуту
B) своим детям, которые живут на чужбине
C) читателю, который не понимает лирику поэта
D) природе, вдохновляющей на творчество
E) невидимой публике, которая отрицает одухотворённость природы

Тема: Ф.И.Тютчев. «Не то, что мните вы, природа..»

Класс: 9

Объяснение: Для Ф.И. Тютчева природа – это существо с широкой душой. Главные герои произведения – природа, природные явления и люди, которые не умеют слушать и слышать окружающий мир. Лирический герой обращается к невидимым слушателям, пытается опровергнуть их ложное мнение об окружающем мире *(«Они не видят и не слышат...»).* Он утверждает, что у природы есть душа, любовь и язык.

Верный ответ: невидимой публике, которая отрицает одухотворённость природы

Вариант A тестовое задание № 65
Вариант B тестовое задание № 64
Вариант C тестовое задание № 81
Вариант D тестовое задание № 62

Укажите верный вариант заполнения диаграммы Эйлера-Венна, сравнив произведения М.Ю. Лермонтова “Беглец” и Ч. Айтматова “Лицом к лицу”.

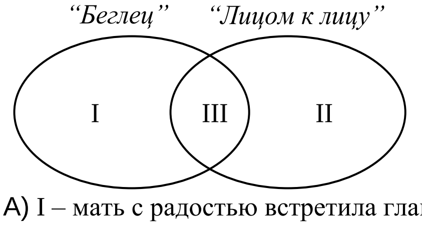

A) I – мать с радостью встретила главного героя;
II – в финале герой был арестован;
III – даны эпиграфы к каждой главе
B) I – имеет подзаголовок “горская легенда”;
II – герой столкнулся с несправедливостью;
III – относятся к лиро-эпическим жанрам
C) I – звучит народная песня;
II – главная тема – предательство любимой девушки;
III – драматические произведения
D) I – от главного героя отреклись близкие люди;
II – действие происходит в киргизском аиле;
III – главные герои являются дезертирами
E) I – имеется эпилог;
II – повествуется о войне 1941-45-го гг;
III – главные герои погибают

Тема: Сопоставительные задания. М.Ю. Лермонтов. “Беглец” и Ч. Айтматов. “Лицом к лицу”.

Класс: 9

Объяснение: Поэма М.Ю. Лермонтова «Беглец», относящаяся к лиро-эпическому жанру, имеет подзаголовок «горская легенда». Главный герой – черкес Гарун – бежал с поля боя, бросив оружие. Он вернулся в родной аул, но ни друг, ни мать не приняли предателя. К любимой девушке, услышав её песню о героях, он даже не постучал. Будучи отвергнутым близкими людьми, Гарун совершил самоубийство.

Повесть Ч.Айтматова «Лицом к лицу», относящаяся к эпическому роду, рассказывает ещё об одном дезертире, Исмаиле, который вернулся тайком в родной киргизский аил. Но этого предателя и мать, и жена принимают, прячут, всячески помогают ему. В финале произведения жена Исмаила, Сейде, не простив мужу убийство соседской коровы, ведёт военных к убежищу дезертира. Исмаил сдаётся властям.

Верный ответ: I – от главного героя отреклись близкие люди;
II – действие происходит в киргизском аиле;
III – главные герои являются дезертирами

Вариант A тестовое задание № 66
Вариант B тестовое задание № 69
Вариант C тестовое задание № 80
Вариант D тестовое задание № 70

В произведении Г.Р. Державина “Властителям и судиям” говорится о

A) неверии в справедливость высших сил, защите правителей.
B) необъятных просторах и красоте родного края.
C) произволе правителей, их равнодушии к жизни простых людей.
D) крепостном праве и его пагубном влиянии на развитие России.
E) постижении законов Вселенной простыми людьми.

Тема: Г.Р.Державин. «Властителям и судиям»

Класс: 9

Объяснение: Вершителями человеческих судеб являются правители (цари), к которым обращается автор. Располагая неограниченной властью, они, к сожалению, не думают о народе. Державин призывает царей соблюдать законы, быть справедливыми и

гуманными. На свете есть только один справедливый Бог, который должен наказывать виновных.
Верный ответ: произволе правителей, их равнодушии к жизни простых людей.

Вариант A тестовое задание № 67
Вариант B тестовое задание № 73
Вариант C тестовое задание № 65
Вариант D тестовое задание № 78
Бегущая от фашистов женщина с ребёнком – это героиня произведения
A) “Бывают минуты…” И.П. Третьякова
B) “Ледяная статуя” Э. Мамедханлы
C) “Чужие” Г. Аббасзаде
D) “Сирота” М. Джалала
E) “Василий Тёркин” А.Т. Твардовского
Тема: Э. Мамедханлы. “Ледяная статуя”
Класс: 5
Объяснение: События во всех произведениях разворачиваются в 1941-45 гг. Но тема материнского самопожертвования звучит в произведении “Ледяная статуя” Э. Мамедханлы. Молодая мать бежит за линию фронта со своим младенцем из деревни, захваченной фашистами, в морозную зимнюю ночь 1941 года. Ценой своей жизни она спасает своего ребёнка от холода.
Верный ответ: “Ледяная статуя” Э. Мамедханлы

Вариант A тестовое задание № 68
Вариант B тестовое задание № 81
Вариант C тестовое задание № 77
Вариант D тестовое задание № 72
О каких героях произведения А.П. Чехова “Вишнёвый сад” идёт речь соответственно?
1. Безволие, никчёмность, погружённость в размышления о различных комбинациях бильярдных ходов.
2. Внешняя обаятельность, романтическая восторженность, но при этом полное безразличие ко всему, что выходит за пределы личного благополучия.
3. Огромная энергия, предприимчивость, практичность, ум.
A) Гаев, Раневская, Лопахин
B) Лопахин, Раневская, Епиходов
C) Фирс, Аня, Гаев
D) Трофимов, Шарлотта, Лопахин
E) Гаев, Варя, Трофимов
Тема: А.П. Чехов. “Вишнёвый сад”
Класс: 11
Объяснение: В комедии «Вишнёвый сад» герои символизируют прошлое (Гаев и Раневская) , настоящее (Лопахин) и будущее (Петя Трофимов и Аня).

Гаев ни о ком не думает, живёт беспечно, не несёт ответственности за близких, не работает. В его речи часто употребляются фразы, связанные с игрой в бильярд *(«Режу в угол!», «Режу в среднюю!»)*, т.к., кроме бильярда, его ничего не интересует.

Раневская, сестра Гаева, – слабовольный, добрый, сентиментальный человек, привыкший сорить деньгами. Она очень часто проявляет заботу и внимание к посторонним людям (отдаёт золотой нищему), но эгоистична по отношению к близким (забирает последние деньги, присланные ярославской родственницей, оставляя своих детей без средств, и уезжает в Париж к любовнику, не задумываясь о судьбе своих родных).

Настоящее поколение представляет практичный, энергичный делец – купец **Лопахин.** Именно он купил вишнёвый сад, где «*его отец и дед были рабами»*. В жизни он всего добился сам.
Верный ответ: Гаев, Раневская, Лопахин

Вариант A тестовое задание № 69
Вариант B тестовое задание № 65
Вариант C тестовое задание № 79
Вариант D тестовое задание № 80
Расчётливый делец (Ф.М. Достоевский. “Преступление и наказание”), который, открыто проповедуя эгоизм и индивидуализм, считает, что если “*возлюбишь одного себя, то и дела свои обделаешь как следует…*”, – это
A) Свидригайлов B) Зосимов
C) Порфирий Петрович D) Разумихин
E) Лужин
Тема: Ф.М. Достоевский. “Преступление и наказание”
Класс: 10
Объяснение: В романе «Преступление и наказание» 2 человека являются «двойниками» Раскольникова: Лужин и Свидригайлов. У каждого из них своя индивидуалистическая теория.

Свидригайлов живёт по принципу вседозволенности, следуя девизу: *«Надо жить весело!»*

«Деловой человек» Лужин тоже допускает свободу действия во имя сугубо личных мотивов: *«Возлюби, прежде всех, одного себя, ибо всё на свете на личном интересе основано...»* (теория «целого кафтана»). По мысли Раскольникова, из лужинской теории вытекает, что и *«людей можно резать»* ради собственной выгоды.
Верный ответ: Лужин

Вариант A тестовое задание № 70
Вариант B тестовое задание № 62
Вариант C тестовое задание № 72
Вариант D тестовое задание № 73
Какова основная тема произведения “О, если б снова...” М. Мушфига?
A) свобода B) война C) эмиграция
D) любовь E) дружба
Тема: М. Мушфиг. “О, если б снова...”
Класс: 11
Объяснение: Лирический герой стихотворения мечтает о том, чтобы любимая девушка оказалась на даче по соседству, как это было год назад. Большое счастье – всё лето провести с любимой на морском берегу в посёлке Бузовны. Эти встречи вдохновляли бы лирического героя на создание новых произведений. Любуясь красотой героини, он сравнивает её с луной, а глаза девушки – с бирюзой. Герой ревнует любимую к морю, он готов вступить в схватку и отобрать её у водной стихии, спасти, прижать к себе и признаться в любви.
Верный ответ: любовь

Вариант A тестовое задание № 71
Вариант B тестовое задание № 76
Вариант C тестовое задание № 66
Вариант D тестовое задание № 64
Как М.А. Сабир в произведении “Ну что хорошего нашёл мой сын в ученье?” отображает конфликт поколений?

A) Сын стремится к знаниям – отец призывает заниматься разбоем.
B) Мальчик хочет играть со сверстниками – отец запрещает.
C) Мать выступает против желания сына учиться – сын хочет изучать науки.
D) Мать учит сына молиться – сын противится.
E) Сын хочет заняться грабежом – родители возражают.

Тема: М.А. Сабир. “Ну что хорошего нашёл мой сын в ученье?”
Класс: 11
Объяснение: В сатире Сабир отразил свои разногласия с отцом, который считал, что образование никому не нужно, от него только вред. В стихотворении лирический герой (отец) в своём монологе выражает мысль, что деньги наукой заработать нельзя. Чтобы быть богатым, нужно заниматься грабежом. Отец обвиняет свою жену в том, что та хочет дать сыну образование. Именно она заставила мужа определить сына в школу.
Верный ответ: Сын стремится к знаниям – отец призывает заниматься разбоем.

Вариант A тестовое задание № 72
Вариант B тестовое задание № 79
Вариант C тестовое задание № 74
Вариант D тестовое задание № 68

Куда повёз Меджнуна отец (М. Физули. “Лейли и Меджнун”) после тщетных попыток излечить его (“*спасения искать в последнем средстве…”*)?
A) к своему другу B) к Зейду C) домой
D) к Лейли E) в Каабу

Тема: М. Физули. “Лейли и Меджнун”
Класс: 8
Объяснение: Отец Меджнуна любит своего единственного сына, сочувствует ему, но не понимает его любви. После неудачного сватовства, отец, по совету мудрецов, увозит сына в Каабу, чтобы Всевышний смог исцелить его.

И наконец советуют от бедствий
Спасения искать в последнем средстве.
«В Каабу, старец, сына отведи,
К стопам творца с мольбою припади.»

В этом старик видит единственное последнее спасение, т.к. обращение к целителям пользы не принесло.
Верный ответ: в Каабу

Вариант A тестовое задание № 73
Вариант B тестовое задание № 75
Вариант C тестовое задание № 75
Вариант D тестовое задание № 66

Кто распространяет нелепые слухи о Чичикове, называя себя при этом его преданным другом (Н.В. Гоголь. “Мёртвые души”)?
A) Манилов B) Ноздрёв C) Собакевич
D) Плюшкин E) Коробочка

Тема: Н.В. Гоголь. “Мёртвые души”
Класс: 9
Объяснение: Главный герой Чичиков встречается с 5 помещиками, у каждого из которых свой характер, свои взгляды на жизнь.
Данная характеристика говорит о человеке повышенной активности, скандалисте, обманщике. Именно таким был Ноздрёв. Цель его жизни – бесшабашное веселье в пьяной компании. Он быстро сходится с людьми, которые потом от него страдают. Ему все друзья, кто пьёт с ним. Он всем говорит «ты», обращается фамильярно. Ноздрёв первым выдаёт тайну Чичикова о «мёртвых душах», подтверждает, что Чичиков – шпион и что он сам лично помогал ему организовать похищение губернаторской дочки.
Верный ответ: Ноздрёв

Вариант A тестовое задание № 74
Вариант B тестовое задание № 77
Вариант C тестовое задание № 68
Вариант D тестовое задание № 77

Кто и в каком произведении пишет в “Предисловии”: “*… это портрет, составленный из пороков всего нашего поколения, в полном их развитии.*”?
A) А.П. Чехов – “О любви”
B) М.Ю. Лермонтов – “Герой нашего времени”
C) К.Г. Паустовский – “Телеграмма”
D) А.С. Пушкин – “Евгений Онегин”
E) Н.В. Гоголь – “Мёртвые души”

Тема: М.Ю. Лермонтов. “Герой нашего времени”
Класс: 9
Объяснение: Из всех представленных произведений только в романе М.Ю. Лермонтова “Герой нашего времени” есть Предисловие. Причём их 2: Предисловие ко всему роману и Предисловие к «Журналу Печорина». Основная тема романа – это проблема личности и общества, человека и среды, воспитавшей его. Для романа центральный вопрос выдвинут автором в 1-ом Предисловии: *«Действительно ли Печорин – герой своего времени?»* И сам Лермонтов характеризует героя так: “*… это портрет, составленный из пороков всего нашего поколения, в полном их развитии.*”
Верный ответ: М.Ю. Лермонтов – “Герой нашего времени”

Вариант A тестовое задание № 75
Вариант B тестовое задание № 82
Вариант C тестовое задание № 69
Вариант D тестовое задание № 71

Эпилог есть в произведениях
1. “Пропажа осла”
2. “Капитанская дочка”
3. “Обманутые звёзды”
4. “Преступление и наказание”
5. “Евгений Онегин”

A) 1, 3, 5 B) 3, 4, 5 C) 2, 3, 5 D) 1, 4 E) 2, 4

Тема: Теория литературы. Сюжет
Класс: 8
Объяснение: Сюжет – это развитие действия, ход событий в эпических, драматических и некоторых лирических произведениях. **Эпилог** – это элемент сюжета, в котором рассказывается, что произошло с героями после развязки.
В представленных произведениях только 2 произведения имеют эпилог. Это повесть «Пропажа осла» Дж.Мамедгулузаде, которая входит в цикл «События в селении Данабаш», и роман Ф.М.Достоевского «Преступление и наказание».
Верный ответ: 1, 4

Вариант A тестовое задание № 76
Вариант B тестовое задание № 72

Вариант C тестовое задание № 76
Вариант D тестовое задание № 65
Какие поступки характеризуют Клавдия как злодея (В. Шекспир. "Гамлет")?
1. узурпация власти
2. решение отравить вино
3. убийство Полония
4. убийство брата-короля во сне
5. попытка убить Горацио
A) 1, 3 B) 1, 2, 4 C) 4, 5 D) 2, 3, 4 E) 1, 3, 5
Тема: В. Шекспир. "Гамлет"
Класс: 10
Объяснение: Клавдий – воплощение зла в пьесе. Он вероломно убил родного брата во сне, женился на своей невестке, лишил трона Гамлета-младшего, узурпировав власть; устроил принцу ловушку в Англии, придумал хитроумный план поединка с Лаэртом; хоть и невольно, отравил королеву, подсыпав яд в вино.
Полония убил Гамлет в покоях королевы, а на Горацио, друга Гамлета, покушения не было.
Верный ответ: 1, 2, 4
Вариант A тестовое задание № 77
Вариант B тестовое задание № 71
Вариант C тестовое задание № 67
Вариант D тестовое задание № 67
Данные характеристики принадлежат следующим персонажам (Н.В. Гоголь. "Ревизор") соответственно:
1. "*…уже постаревший на службе и очень неглупый по-своему человек.*"
2. "*...он умнее своего барина и потому скорее догадывается, но не любит много говорить.*"
3. "*...провинциальная кокетка не совсем пожилых лет, воспитанная вполовину на романах.*"
A) Землянике, Хлестакову, Анне Андреевне
B) Шпекину, Бобчинскому, Марье Антоновне
C) Ляпкину-Тяпкину, Осипу, Марье Антоновне
D) Хлопову, Гибнеру, жене унтер-офицера
E) Сквознику-Дмухановскому, Осипу, Анне Андреевне
Тема: Н.В. Гоголь. "Ревизор"
Класс: 8
Объяснение: В своём произведении Н.В. Гоголь представляет «Замечания для господ актёров», где даёт характеристику каждому персонажу и советы, как играть данные роли.
1-я характеристика принадлежит городничему, **Антону Антоновичу Сквознику-Дмухановскому**. Он давно у власти, берёт взятки, считает себя хозяином города, живёт в своё удовольствие и очень умён.
2-я характеристика **Осипа** – слуги Хлестакова, «пустейшего человека». Он здраво мыслит, осуждает своего барина.
3-я характеристика принадлежит **Анне Андреевне** – жене городничего. Несмотря на то что Анна Андреевна – женщина в возрасте и замужем, она кокетничает с Хлестаковым, конкурируя в этом с дочерью – Марьей Антоновной.
Верный ответ: Сквознику-Дмухановскому, Осипу, Анне Андреевне

Вариант A тестовое задание № 78
Вариант B тестовое задание № 67
Вариант C тестовое задание № 73
Вариант D тестовое задание № 69
В произведении М.Ю. Лермонтова "Мцыри" местом действия является
A) Кавказ B) Урал C) Персия
D) Аравия E) Крым
Тема: М.Ю. Лермонтов."Мцыри"
Класс: 8
Объяснение: Действие в поэме «Мцыри» происходит на Кавказе, в месте, где сливаются реки Арагва и Кура. Русский генерал оставил маленького больного мальчика в грузинском монастыре. Мальчик вырос с мечтой вернуться на родину. Мцыри бежит из монастыря, чтобы добраться до родины отцов. Волею судьбы оказавшись снова в монастыре раненым, измождённым, он рассказывает о том, что видел на воле за эти 3 дня: поля, просторы и вдалеке Кавказ, который напомнил ему его семью, горный аул. Перед смертью Мцыри просит похоронить его в саду, откуда виден родной Кавказ.
Верный ответ: Кавказ

Вариант A тестовое задание № 79
Вариант B тестовое задание № 80
Вариант C тестовое задание № 64
Вариант D тестовое задание № 63
Низами Гянджеви противопоставляет Хосрова и Фархада для того, чтобы
A) показать нравственное превосходство Фархада.
B) показать, в ком из героев больше любви к Мариам.
C) оправдать обман Хосрова в отношении Ширин.
D) раскритиковать династию иранских правителей.
E) дать возможность Шакар сделать свой выбор.
Тема: Низами Гянджеви. «Хосров и Ширин»
Класс: 9
Объяснение: В поэме Низами «Хосров и Ширин» за любовь главной героини борются двое: шах Хосров и каменотёс Фархад. Автор противопоставляет этих героев. Хосров, несмотря на страсть к Ширин, пренебрегал любовью девушки: сначала женился на Мариам (дочери кесаря), затем на красавице Шакар.
Образ Фархада – это символ чистоты, молодости, порядочности, трудолюбия. Юноша безумно влюблён в Ширин, уважает её и обожествляет.
Узнав о любви Фархада, Хосров ревнует к сопернику и приказывает ему оставить все мысли о ней. Но Фархад не в силах отречься от мечты о Ширин. Тогда Хосров предлагает Фархаду пробить дорогу через гору. Каменотёс соглашается, но сам ставит условие царю: шах должен отказаться от Ширин. Кульминацией этого противоборства является их диалог в главе «Спор Хосрова с Фархадом». Каменотёс не пасует перед правителем, смело, достойно и остроумно ведёт с ним диалог, показывая своё моральное превосходство.
Фархад погибает, став жертвой подлого обмана, спровоцированного Хосровом.
Верный ответ: показать нравственное превосходство Фархада.

Вариант A тестовое задание № 80
Вариант B тестовое задание № 66
Вариант C тестовое задание № 71
Вариант D тестовое задание № 81
Кто из литературных героев пишет книгу о событиях, происшедших в библейские времена?

A) Ленский B) Берлиоз C) Мастер
D) Вернер E) Грушницкий

Тема: М.А.Булгаков. «Мастер и Маргарита»
Класс: 11
Объяснение: В библейские времена читателя переносит произведение М.А.Булгакова «Мастер и Маргарита». Именно там, в ершалаимских главах, представлена история Понтия Пилата (прокуратора Иудеи) и Иешуа Га-Ноцри. Из представленных персонажей героями произведения Булгакова являются Мастер и Берлиоз. Но именно Мастер пишет свой знаменитый роман «Пилат», который перевернул всю его жизнь.
Верный ответ: Мастер

Вариант A тестовое задание № 81
Вариант B тестовое задание № 68
Вариант C тестовое задание № 62
Вариант D тестовое задание № 74

Раскольникова (Ф.М. Достоевский. "Преступление и наказание") вызвали в полицейский участок на следующий день после убийства, потому что

A) Лужин донёс на него следователю.
B) его видел во дворе дома убитой мещанин.
C) хозяйка квартиры написала на него жалобу.
D) Свидригайлов рассказал о статье Раскольникова Порфирию Петровичу.
E) он обронил украденные серьги в соседней квартире.

Тема: Ф.М. Достоевский. "Преступление и наказание"
Класс: 10
Объяснение: Главный герой романа «Преступление и наказание» совершил убийство процентщицы Алёны Ивановны и её сестры Лизаветы, чтобы проверить свою теорию. Но его сознание неспокойно: он пытается найти оправдание своему поступку. Раскольникова преследуют муки совести, панический страх. Это приводит к болезни. И именно тогда, когда он находится в таком состоянии, Настасья приносит ему повестку в полицейский участок. На следующий день после убийства Раскольников идёт туда в страхе, что он разоблачён. Юноша даже готов признаться в своём преступлении. Но, придя в участок, узнаёт, что вызвали его совсем по другому поводу. Хозяйка квартиры, где он живёт, написала на него жалобу за то, что он не платит за жильё. Раскольников вздохнул с облегчением. Уходя, он слышит разговор об убийстве и падает в обморок.
Верный ответ: хозяйка квартиры написала на него жалобу.

Вариант A тестовое задание № 82
Вариант B тестовое задание № 63
Вариант C тестовое задание № 63
Вариант D тестовое задание № 76

Кто и за что "*поразил копьём*" Аруза ("Китаби-Деде Горгуд")?

A) Салур Газан; за убийство Бейрека
B) Дирсе-хан; за предательство
C) Гараджа Чабан; за убийство братьев
D) Баяндур-хан; за трусость
E) Бейрек; за убийство Салур Газана

Тема: "Китаби-Деде Горгуд"
Класс: 8, 10
Объяснение: Песнь 12 эпоса "Китаби-Деде Горгуд" повествует «об отложении Дальних огузов от Ближних огузов и убиении Бейрека». Аруз, считавший, что Салур Газан пренебрегает Дальними огузами, затаил злобу на хана и решил привлечь на свою сторону Бейрека. Но Бейрек остался предан своему хану и отказался перейти на сторону заговорщиков. За это Аруз убил зятя, который, умирая, попросил за себя отомстить.

Газан-хан со своими воинами вступил в схватку с заговорщиками. В поединке Салур Газан *«поражает копьём»* Аруза, а брат хана, Гарагюне, *«голову Арузу срубил»*.
Верный ответ: Салур Газан; за убийство Бейрека

Вариант A тестовое задание № 83
Вариант B тестовое задание № 83
Вариант C тестовое задание № 83
Вариант D тестовое задание № 86

Укажите факты из жизни Гобсека (О. Бальзак. "Гобсек").

1. Дал Дервилю взаймы денег без процентов на покупку конторы.
2. Пленённый красотой Анастази, возвратил ей вексель.
3. Помог сохранить имущество графа де Ресто-отца.
4. Из скупости жил очень скромно.
5. Посоветовал Дервилю обратить внимание на добродетельную Фанни Мальво.

Тема: О. Бальзак. "Гобсек"
Класс: 10
Объяснение: Гобсек – главный герой одноимённой повести О.Бальзака. Это очень сложная, противоречивая личность («тип скряги» в мировой литературе). Гобсек в жизни всего добился сам, знает цену деньгам. Будучи одним из самых богатых людей Парижа, он ведёт аскетический образ жизни, снимая дешёвую квартиру. Безразличие к людям, полное равнодушие к их судьбам становятся его жизненным принципом. Но Гобсек уважительно относится к честным, порядочным, трудолюбивым людям, таким, как Дервиль и Фанни Мальво. Поэтому он даёт деньги Дервилю на покупку конторы, но под большие для юноши проценты. Именно Гобсек рекомендует порядочную Фанни Мальво в жёны Дервилю, считая что этот брак будет счастливым, т.к. девушка будет порядочной женой и хорошей матерью.

Мудро ростовщик поступает и с наследством графа де Ресто-старшего, объявляя себя хозяином его имущества, чтобы спасти детей графа от разорения. А разорение семье несёт прекрасная графиня Анастази де Ресто, которая ради своего любовника Максима де Трая готова пожертвовать благополучием своих детей. К таким людям, как графиня, Гобсек безжалостен: он их презирает.
Верный ответ: 3, 4, 5

Вариант A тестовое задание № 84
Вариант B тестовое задание № 85
Вариант C тестовое задание № 85
Вариант D тестовое задание № 85

Эпизоды, которые показывают милосердие Пугачёва (А.С. Пушкин. "Капитанская дочка"):

1. Возвращает Савельичу все украденные вещи.
2. Дарует свободу матери Маши Мироновой.
3. Освобождает Машу из рук Швабрина.
4. Примиряет Гринёва и Швабрина.
5. В память о подаренном тулупе отпускает Гринёва.

Тема: А.С. Пушкин. "Капитанская дочка"

Класс: 8
Объяснение: Пугачёв в повести «Капитанская дочка» представлен как могучая героическая и трагическая фигура предводителя крестьянской войны. Пугачёв жесток, безжалостен, когда велит казнить защитников крепости, с безразличием наблюдает за убийством жены коменданта (матери Маши Мироновой), спокойно смотрит на разбой со стороны своих людей. И когда Савельич предъявляет атаману счёт за украденные вещи, Пугачёв возмущён наглостью холопа. Он уезжает, игнорируя обращение Савельича. Правда, потом через урядника посылает Гринёву лошадь и овчинный тулуп.

Пугачёв помнит добро (заячий тулуп, подаренный юношей в благодарность за то, что вожатый (Пугачёв) помог во время бурана): *«Век не забуду вашей милости...»* Пугачёв ценит искренность, правдивость, верность чести и долгу. Именно это подкупает его в Гринёве. С истинно царской широтой души он говорит: *«Казнить так казнить, миловать так миловать»* и отпускает Гринёва.

Когда Гринёв вернулся в лагерь мятежников за Машей, Пугачёв ещё раз доказал своё великодушие. Узнав, что Швабрин обманул его, выдав Машу за свою жену, Пугачёв отпускает её: *«Выходи, красная девица; дарую тебе волю».* Маша видела перед собой человека, который был убийцей её родителей, и, наряду с этим, её избавителем. Тогда Швабрин открывает Пугачёву, что Маша – дочь казнённого капитана Миронова, и Гринёв снова честно объясняет причину, почему эта информация была скрыта. Но эта ситуация ещё раз убедила юношу, сколько низости и подлости в Швабрине.

Швабрин просит милости у Пугачёва. Атаман его прощает, а Марью отпускает вместе с Петром.
Верный ответ: 3,5

Вариант A тестовое задание № 85
Вариант B тестовое задание № 84
Вариант C тестовое задание № 86
Вариант D тестовое задание № 84
Друзьями Ромео (В. Шекспир. “Ромео и Джульетта”) являются
1. Бенволио
2. Эскал
3. Тибальт
4. Меркуцио
5. Парис

Тема: В. Шекспир. “Ромео и Джульетта”
Класс: 8
Объяснение: В произведении «Ромео и Джульетта» друзьями главного героя являются Бенволио (одновременно двоюродный брат) и Меркуцио.

Эскал – герцог Вероны, Тибальт – двоюродный брат Джульетты (Ромео убивает его, отомстив за смерть Меркуцио), а Парис – жених Джульетты, соперник в любви, который тоже погибает от руки Ромео.
Верный ответ: 1, 4

Вариант A тестовое задание № 86
Вариант B тестовое задание № 86
Вариант C тестовое задание № 84
Вариант D тестовое задание № 83
Укажите ***лишнее*** в кластере относительно героя произведения С.А. Ширвани “Скупец”.

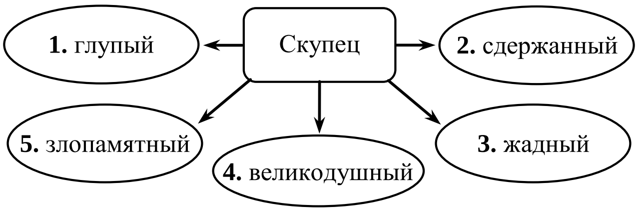

Тема: С.А. Ширвани. “Скупец”.
Класс: 10
Объяснение: Сатира Ширвани обличает жадность, ханжество и глупость главного героя – скупца. То, что кто-то во сне может съесть кусок хлеба, приводит в ярость героя, доводит до абсурдных мыслей и действий. Он в ужасе бежит домой разводиться с женой, потому что, по его мнению, именно жена виновата в том, что не уберегла добро мужа.
Верный ответ: 2,4

Вариант A тестовое задание № 87
Вариант B тестовое задание № 87
Вариант C тестовое задание № 87
Вариант D тестовое задание № 87
Установите соответствие.
1. “Нравственный человек”
2. “Русский язык”

a. сатирическое стихотворение
b. торжественная интонация
c. стихотворение в прозе
d. имеет рефрен
e. состоит из 4-х частей

Тема: Сопоставительные задания. Н.А.Некрасов. «Нравственный человек». И.С. Тургенев. «Русский язык».
Класс: 10, 7
Объяснение: Сатира Н.А. Некрасова «Нравственный человек» состоит из 4-х частей (жена, дочь, повар-крестьянин, друг). Каждая часть завершена одинаковой фразой (рефреном):

Живя согласно с строгою моралью,
Я никому не сделал в жизни зла.

Стихотворение в прозе И.С. Тургенева состоит из 3-х предложений: 2 восклицательных и 1 предложения, содержащего риторический вопрос. Автор прославляет родной язык, народ, передаёт свои чувства торжественной, приподнятой интонацией.
Верный ответ: 1 – a, d, e 2 – b, c

Внимательно ознакомьтесь с представленным текстом и, воспользовавшись информацией,

данной в нём, выполните на <u>Листе ответов</u> задания 88 – 90.

Мастер шёл со своею подругой в блеске ласковых утренних лучей через мостик, покрытый мхом. Ручей остался позади, и они шли по песчаной дороге.

– Слушай беззвучие, – говорила Маргарита мастеру, и песок шуршал под её босыми ногами, – слушай и наслаждайся тем, чего тебе не давали в жизни, – тишиной. Смотри, вон впереди твой вечный дом, который тебе дали в награду...

Я знаю, что вечером к тебе придут те, кого ты любишь, кем ты интересуешься и кто тебя не встревожит. Они будут тебе играть, они будут петь тебе… Ты будешь засыпать, надевши свой засаленный и вечный колпак, с улыбкой на губах. Сон укрепит тебя, ты станешь рассуждать мудро. А прогнать меня ты уже не сумеешь. Беречь твой сон буду я.

Так говорила Маргарита, идя с мастером по направлению к их дому, и мастеру казалось, что слова Маргариты струятся, как ручей, оставленный позади, и память мастера, беспокойная, стала потухать.

Кто-то отпускал на свободу мастера, как сам он только что отпустил им созданного героя.

Вариант A тестовое задание № 88
Вариант B тестовое задание № 88
Вариант C тестовое задание № 88
Вариант D тестовое задание № 88

Определите, к какому жанру относится произведение, из которого взят отрывок. Указав 2 признака данного жанра, обоснуйте свой ответ.

Предполагаемый ответ:

Отрывок взят из произведения М.А.Булгакова “Мастер и Маргарита”, которое является по жанру романом.

<u>Признаки:</u>

- относится к эпическому роду *– автор-повествователь; несколько рассказчиков (повествователей) истории Понтия Пилата*;
- относится к большой по объёму эпической форме – *большое количество глав + эпилог;*
- имеет несколько сюжетных линий (переплетение нескольких сюжетных линий) – *композиция «роман в романе», 3 сюжетных линий в 1 романе, все части (философская, любовная, сатирическая) связаны образом Воланда;*
- в произведении большое количество действующих лиц, судьбы которых сталкиваются или переплетаются – *герои московских глав (главные и второстепенные) и герои ершалаимских глав;*
- большое количество тем и проблем – *тема добра, справедливости, свободы, власти, предательства, трусости, любви, неверия в Бога (атеизм), наказания за грехи...;*
- большой промежуток времени – *1 тыс. н. э (ершалаимские главы) и 30-е годы XX века.*

Вариант A тестовое задание № 89
Вариант B тестовое задание № 89
Вариант C тестовое задание № 89
Вариант D тестовое задание № 89

Определите изобразительно-выразительные средства и подберите соответствующие примеры (не более одного к каждому тропу) из 1-го и 4-го абзацев соответственно.

Верный ответ:

	Определения	Тропы	Примеры из текста
1	**Художественное определение**	эпитет	ласковых (лучей)
2	**Уподобление одного предмета другому**	сравнени е	(слова) как ручей

Вариант A тестовое задание № 90
Вариант B тестовое задание № 90
Вариант C тестовое задание № 90
Вариант D тестовое задание № 90

Вспомните содержание произведения, из которого взят данный отрывок. В каком произведении азербайджанской литературы героиня силой любви облагораживает своего возлюбленного? Сравните ситуации, в которых оказались героини этих двух произведений. Аргументируйте свой ответ, приведя по 1-му примеру из каждого произведения.

Предполагаемый ответ:

Данный отрывок взят из произведения М.А. Булгакова “Мастер и Маргарита”. Главная героиня (Маргарита) ради своего возлюбленного (Мастера), жертвуя собой, получает возможность быть с ним вечно. Она имела всё: любящего, заботливого мужа, жила в особняке, не нуждалась в средствах. Но она ушла из семьи, пошла на сделку с Воландом, стала ведьмой, чтобы спасти Мастера и обрести с ним вечный покой. Её поступками двигала любовь.

Произведение азербайджанской литературы, в котором героиня силой любви облагораживает своего возлюбленного, – это “Хосров и Ширин” Н. Гянджеви. Героиней этой поэмы является Ширин. Она, отказавшись от трона, после долгих лет ожидания, наконец-то, соединила свою судьбу с Хосровом. Именно благодаря Ширин, Хосров из эгоиста превратился в мудрого правителя, думающего о своём народе. До конца она осталась верной своему мужу, отказавшись выйти замуж за Шируйе. В финале она поражает себя мечом в склепе рядом с умирающим мужем.